

Genesis

Pauna Na Mga Ambal Parti Ta Yi Na Libro Na Genesis

Yi na libro una na libro naan ta Biblia naan ta parti na paumaw na Una Na Kasugtanan. Ngaran na *Genesis* alin ta ambal naan ta linggwai na Griego na beet ambalen kaumpisaan. Nasulat naan ta yi na libro parti ta pag-umpisa daw alinan ta tanan: kalangitan daw kalibutan, mga itlaw, lain-lain na mga nasyon daw iran na mga linggwai, mga itlaw na Judio daw pag-umpisa ta sala na nabuat ta mga itlaw kuntra ta Dyos.

Una na parti ta libro na Genesis na mga kapitulo uno asta unsi parti ta una na timpo na pabuat ta Dyos tanan na mga betang daw mga itlaw asta ta timpo Abraham. Tanan na mga pabuat ta Dyos dayad gid, piro una ya na itlaw na danen Adan daw Eva ula gatuman ta Dyos daw tenged ki danen gaumpisa mga buat na malain naan ta kalibutan i. Abot timpo na gadisisyon Dyos an na magpadala ta anaw na galapaw naan ta kalibutan aged tanan na mga itlaw mapatay tenged galain pa gid iran na mga buat. Piro, paluwas ta Dyos isya na mama na ngaran din Noe daw iya na pamilya tak pasimba daw patuman danen Dyos an. Pagtapos ta anaw, gatama isab mga itlaw daw galapta naan ta bilog na kalibutan.

Naan ta sunod pa na mga kapitulo na dusi asta trintay-sais ta Genesis mabasa isturya parti ki Abraham daw iya na pamilya. Danen papili ta Dyos para alinan ta mga itlaw na iya gid. Abraham daw sawa din na Sara ula bata asta na danen manakem en. Piro, papangako ta Dyos ki danen na tagan danen an ta bata daw tama na mga linai. Papangako man ta Dyos na mga linai an Abraham daw Sara tagan ta Dyos ta iran gid na lugar daw paagi ki danen tanan na mga nasyon ta bilog na kalibutan tagan ta Dyos ta mga kaayaran. Abraham ya pasugo ta Dyos na miling ta lugar na Canaan daw naan dya danen mag-istar. Abraham daw iya na bata na Isaac daw apo din na Jacob na paumaw man na Israel, danen an pakala na mga amay na alinan ta nasyon na Israel. Dusi na mga bata Jacob alinan ta dusi na linai na sakep ta nasyon na Israel.

Naan ta katapusan na mga kapitulo na trintay-syiti asta singkwinta ta Genesis mabasa isturya parti ta dusi na bata Jacob daw iran na pamilya. Isya na bata Jacob na ngaran din Jose nabligny daw padala naan ta Egipto bilang ulipen, piro ta uryan napili aged tagan ta datas na katengdanan na magdumala dya. Piro, bisan kanen an naan dya na may datas na katengdanan, nlanan din gid na mabot adlaw na tumanen ta Dyos iya na pangako na dleen din mga linai Israel mwa alin ta Egipto aged malik naan ta Canaan na lugar na papangako din ki Abraham.

Mga Tupiko Naan Ta Libro Na Genesis

1. Pagsaysay parti ta pagbuat ta kalangitan daw kalibutan (1:1 - 2:25)
2. Una na sala ta itlaw daw una na pagpatay (3:1 - 4:16)
3. Mga linai Adan bag-o gabot anaw na galapaw ta bilog na kalibutan (4:17 - 5:32)
4. Noe daw anaw na galapaw ta bilog na kalibutan (6:1 - 9:29)
5. Mga linai Noe daw turi naan ta Babel (10:1 - 11:32)
6. Pagpili ta Dyos ki Abram (12:1-20)
7. Abram daw Lot (13:1 - 14:24)
8. Mga pangako ta Dyos ki Abram (15:1-21)
9. Abram, Hagar daw Ismael (16:1-16)
10. Pagsili ta Dyos ta ngaran Abram naan ta ngaran na Abraham daw pangako din ki Abraham na magbata iya na sawa ta mama (17:1 - 18:15)
11. Pagsamad ta mga banwa na Sodoma daw Gomora (18:16 - 19:38)
12. Abraham, Sara daw Isaac (20:1 - 23:20)
13. Rebeca na pinili na sawaen Isaac (24:1-67)
14. Kamatayen Abraham (25:1-18)
15. Isaac daw iya na pamilya (25:19 - 28:9)
16. Jacob daw iya na pamilya (28:10 - 35:29)
17. Esau daw iya na pamilya (36:1-43)
18. Pagbligya ki Jose (37:1-36)
19. Juda daw Tamar (38:1-30)
20. Pag-atag Paraon ki Jose ta datas na katengdanan na magdumala naan ta Egipto (39:1 - 41:57)
21. Pagmiaray Jose daw iya na mga utod (42:1 - 45:28)
22. Pag-iling Jacob daw iya na pamilya naan ta Egipto (46:1 - 47:31)
23. Pagbindisyon Jacob ta iya na mga bata bag-o kanen napatay (48:1 - 49:28)
24. Kamatayen Jacob (49:29 - 50:14)
25. Kamatayen Jose (50:15-26)

Pagbuat Ta Dyos Ta Kalangitan Daw Kalibutan

1 ¹Ta una na timpo na pabuat ta Dyos kalangitan daw kalibutan, ²kalibutan i ula purma daw ula man bisan ino na mga betang. Bilog na kalibutan nalekkepan ta waig na sikad dalem daw tanan nalekkepan man ta kadelemen daw Dyos Ispiritu Santo an naan apaw ta waig.

³Dyos an gambal, “Magpawa.” Pag-ambal din, gapawa dayon.

⁴Nadayaran kanen an ta nabuat din. Pabelag din pagpawa daw pagdelem. ⁵Pagpawa an paumaw din na “adlaw” daw pagdelem an

paumaw din na “kilem”. Galambay kilem daw adlaw. Natapos en una na adlaw.^a

⁶Dyos an gambal, “Magbelag waig an aged may waig naan ta apaw ta kalibutan daw may waig man naan ta kalibutan.” ⁷Pag-ambal din, natuman dayon. Iling tan na paagi pabuat ta Dyos kalangitan daw pabelag din waig aged may waig apaw ta kalibutan daw may waig man naan ta kalibutan. ⁸Lugar an na naan ta tengnga ta apaw daw ebes na waig paumaw din na “kalangitan”. Galambay kilem daw adlaw. Natapos en pangarwa na adlaw.

⁹Dyos an gambal, “Waig na naan dalem ta kalangitan magtingeb ta isya na lugar aged may mga lugar na mara.” Pag-ambal din, natuman dayon. ¹⁰Mara na lugar paumaw din na “basak” daw gatingeb na waig paumaw din na “dagat.” Nadayaran kanen ta mga nabuat din. ¹¹Ambal din pa, “Magtubo naan ta basak lain-lain na mga tanem: mga lamunon daw tanem na may binni daw tanan na mga klasi ta kaoy na gamunga na may liso.” Pag-ambal din, natuman dayon. ¹²Gatubo lain-lain na mga tanem: tanan na mga klasi ta mga lamunon daw tanem na may binni daw tanan man na mga klasi ta kaoy na gamunga na may liso. Nadayaran Dyos ta nabuat din. ¹³Galambay kilem daw adlaw. Natapos en pangallo na adlaw.

¹⁴Dyos an gambal, “Maggwa mga pawa na betang naan ta kalangitan para magbelag adlaw daw kilem daw para mlaman man kaumpisaan ta mga adlaw, bulan daw taon. ¹⁵Yon na mga pawa na betang magpawa naan ta kalangitan aged mag-atag ta kapawa naan ta bilog na kalibutan.” Pag-ambal din, natuman dayon. ¹⁶Pabuat din darwa na darko na betang na gapawa. Isya an na sikad pawa magpawa daw adlaw. Isya an a na dili sikad pawa magpawa daw kilem. Pabuat din man mga bituon. ¹⁷Mga betang an na gapawa pabetang din naan ta kalangitan aged magsilak naan ta kalibutan i ¹⁸para may magpawa ta adlaw daw kilem. Yon man pagpawa an daw pagdelem pabelag para daw adlaw pawa, piro daw kilem a delem. Nadayaran Dyos ta nabuat din. ¹⁹Galambay kilem daw adlaw. Natapos en pang-appat na adlaw.

²⁰Dyos an gambal, “Maggwa tama na mga may kabui naan ta waig daw dagat. Maggwa man mga yupan na galayog naan ta kalangitan.” ²¹Ta iya na pag-ambal, pabuat din sikad darko na mga ayep na naan ta dagat asta tanan na klasi ta mga may kabui na naan ta dagat daw waig. Pabuat din man tanan na mga klasi ta yupan. Nadayaran kanen ta mga nabuat din. ²²Pabindisyunan din mga may kabui na naan

---

^a 1:5 Ta pagbilang ta mga Hebreo ta mga adlaw, gaumpisa daw gatapos mga adlaw an naan ta pagsalep ta adlaw na dili paryo ta ate na pagbilang anduni na gaumpisa daw gatapos mga adlaw naan ta tenga kilem.

ta dagat daw mga yupan. Ambal din, “Mga may kabui na naan ta dagat, magtama kaw daw magpanen naan ta dagat. Mga yupan man, magtama kaw naan ta kalibutan i.” ²³Galambay kilem daw adlaw. Natapos en panglimma na adlaw.

²⁴Dyos an gambal, “Maggwa tanan na mga klasi ta ayep na naan ta basak: mga daram, mga derse, daw tanan na mga klasi ta ayep na naan ta blasan, kakauyan, daw kabatuan.” Pag-ambal din, natuman dayon. ²⁵Iling tan pagbuat ta Dyos ta tanan na mga klasi ta ayep na naan ta blasan, kakauyan, daw kabatuan daw tanan man na mga klasi ta ayep na daram daw derse. Nadayaran kanen ta mga nabuat din.

²⁶Dyos an gambal ta iya na kaugalingen, “Magbuat ki ta mga itlaw na danen an paryo ki kiten. Danen magdumala ta mga sidde naan ta dagat, mga yupan naan ta kalangitan, mga ayep na daram daw mga ayep na naan ta blasan, kakauyan, daw kabatuan daw duma pa na mga ayep na derse.” ²⁷Ta iya na pag-ambal, gabuat kanen ta itlaw^b na paryo ki kanen. Pabuat din mga itlaw na danen an mama daw bai. ²⁸Pabindisyunan din danen an na ambal din, “Magbata kaw daw magtama. Maglapta inyo na mga linai daw dumalaan danen bilog na kalibutan. Kyo na mga itlaw magdumala ta tanan na naan ta kalibutan na yon man mga sidde ta dagat, mga yupan ta kalangitan daw tanan na mga may kabui na naan ta basak.”

²⁹Ambal pa ta Dyos naan ta itlaw, “Anduni paatag ko ki kyo tanan na mga klasi ta mga lamunon daw tanem na may binni daw tanan man na mga klasi ta kaoy na gamunga na may liso para may kan-enen kaw. ³⁰Paatag ko mga tanem daw lamunon para may kan-enen tanan na mga ayep na naan ta blasan, kakauyan, daw kabatuan, mga yupan, mga derse na ayep daw tanan na mga may kabui na naan ta basak.” Pag-ambal din, natuman dayon. ³¹Patan-aw ta Dyos tanan na mga nabuat din daw nadayaran gid kanen an. Galambay kilem daw adlaw. Natapos en pang-annem na adlaw.

2 ¹Iling tan pagbuat ta Dyos ta kalangitan, kalibutan daw tanan na anen don. ²Ta pangpitto na adlaw, natapos ta Dyos iya ya na mga pagbuat. Ta yon man na adlaw gapuay kanen en ta pagbuat din ta tanan tak tapos en. ³Pabuat din pangpitto na adlaw na ispisyal na adlaw para magpuay tak naan ta pangpitto na adlaw gapuay kanen ta pagbuat din ta kalangitan, kalibutan, daw tanan na anen don.

⁴Yon pagsaysay parti ta pagbuat ta Dyos ta kalangitan daw kalibutan.

---

^b 1:27 Naan man ta Genesis 2:7 pwidi nyo mabasa isturya parti ta pagbuat ta Dyos ta itlaw.

Pagbuat Ta Dyos Ta Mga Ittaw

Ta timpo na GINUO Dyos^c gabuat ta kalangitan daw kalibutan, ⁵ula pa bisan ino na lamunon, kaoy daw tanem na gatubo naan ta basak tak ula pa pauran ta GINUO Dyos daw ula pa man mga ittaw na mag-uma. ⁶Piro, may waig na gagwa naan alin ta dalem ta basak na gabasa ta tanan na mga basak.

⁷Pagtapos ta GINUO Dyos ta pagbuat ta kalangitan daw kalibutan, gakamang kanen ta basak daw pakurti din na ittaw. Paginawaan din ittaw an naan ta irong aged tagan ta kabui daw ittaw an gabui en.

⁸GINUO Dyos gabuat ta gardin naan ta lugar na Eden naan dapit ta sennangngan daw naan din dya pabetang ittaw an na pabuat din. ⁹Naan ta gardin patubo ta GINUO Dyos tanan na mga klasi ta kaoy na dayad lagen na may bunga na dayad kan-enen. Naan man dya may darwa na puon ta kaoy na patubo din. Isya na kaoy gaatag ta kabui naan ta bisan kino na magkaan ta bunga. Isya an a na kaoy gaatag ta alam parti daw ino miad daw malain naan ta bisan kino na magkaan ta bunga. ¹⁰May suba na gilig naan ta Eden na gaatag ta waig naan ta mga tanem daw naan ta gwa ta gardin, suba an gasanga ta appat. ¹¹Ngaran ta una na suba Pison. Galike-like suba an na Pison naan ta bilog na lugar na Havila. Naan ta Havila may anen mga blawan ¹²daw blawan an dya sikad dayad na ula laket. May anen man dya mga maalen na bato na paumaw na onise daw mga tagek ta kaoy na pabuat na paammot. ¹³Ngaran ta pangarwa na suba Gihon na galike-like naan ta lugar na Cus. ¹⁴Ngaran ta pangallo na suba Tigris na gaagi naan ta sennangngan ta lugar na Asiria. Ngaran ta pang-appat na suba Eufrates.

¹⁵Pagbuat ta GINUO Dyos ta ittaw an, pabetang din naan ta gardin ta Eden aged magkultibar daw mag-asikaso. ¹⁶GINUO Dyos gambal naan ta ittaw an, “Pwidi ka magkaan ta bunga ta bisan ino na kaoy naan ta yi na gardin. ¹⁷Piro, dili ka magkaan ta bunga ta kaoy na gaatag ta alam parti daw ino miad daw malain tak ta uras na kan-enen no, sigurado na mapatay ka.”

¹⁸Ambal pa GINUO Dyos, “Dili miad na ittaw an isya nang na mangabui. Magbuat a ta duma din na bagay ki kanen daw magtabang ki kanen.”

¹⁹Tanan na mga ayep daw mga yupan na pabuat ta GINUO Dyos alin ta basak, padala din naan ta ittaw aged mlaman din daw ino ngaran na iatag ta ittaw ki danen. Daw ino umaw ta ittaw ki danen, yon en iran na mga ngaran. ²⁰Tanan na mga ayep daw mga yupan paatagan ta ittaw ta

---

^c 2:4 Pwidi nyo mabasa parti ta *GINUO*naan ta Mga Ambal Na Pasaysay daw ngitaen nyo ambal na *GINUO*.

ngaran, piro ula bisan isya ki danen na maduma din na bagay ki kanen daw makatabang ki kanen.

²¹Tenged itaw an ula maduma na bagay ki kanen, patunuga ta GINUO Dyos kanen an ta sikad meek daw pakamang isya din na gusok daw nina an paayad ta Dyos. ²²Pabuat ta GINUO Dyos na bai gusok an na nakamang din naan ta lawa ta mama daw padala din naan ta mama bai an na nabuat din. ²³Pagkita ta mama ta bai an, ambal din,

“Anduni may paryo man en ki yaken.

Bekkeg din alin ta ake na bekkeg
daw sapo din alin ta ake man na sapo.

Ngaran ko kanen na bai^d

tak kanen nabuat alin ta mama.”

²⁴Yon tenaan na mama malin ta pudir ta iya na amay daw inay tak kanen daw iya na sawa magdumaay na danen na darwa mimo na isya.

²⁵Ta timpo na mama an daw sawa din naan ta gardin, palaw danen an, piro ula danen nagayya.

Magsawa An Ula Gatuman Ta Sugo Ta Dyos

3 ¹Ta tanan na mga ayep na pabuat ta GINUO Dyos, bekkessan an sikad gid manluko. Bekkessan i gainsa ta bai, “Matuod na gambal Dyos an naan ta sawa no na dili kaw magkaan ta bunga ta bisan ino na kaoy naan ta gardin?”

²Sabat ta bai, “Pwidi kay magkaan ta bunga ta mga kaoy naan ta gardin. ³Piro, bunga ta kaoy na naan ta tengnga ta gardin gambal Dyos an na dili kay magkaan. Daw magkaan kay ta bunga ta yi na kaoy, bisan magtandeg nang, mapatay kay.”

⁴Sabat ta bekkessan, “Dili matuod nyan. Dili kaw mapatay. ⁵Iling tan ambal ta Dyos ki kyo tak nlanan din na daw magkaan kaw ta yon na bunga, maangken nyo pag-intindi na magparyo kaw ki kanen na mlaman nyo daw ino miad an daw malain.”

⁶Pag-ambal ta bekkessan, patan-aw ta bai kaoy an naan ta tengnga ta gardin daw nakita din na sikad dayad lagen mga bunga an daw dayad kanenen. Gaandem kanen an na mlaman din daw ino miad an daw malain. Gaipo kanen ta bunga daw pakaan. Paatagan din man iya na sawa daw gakaan man. ⁷Tapos danen kaan, may anen danen an pag-intindi daw namasman danen na palaw danen an. Gakamang danen ta lapad na mga daon ta kaoy na igos daw patambi-tambi aged tageb ta iran na mga lawa.

⁸Na gasemsem en, namatian danen GINUO Dyos an na gapanaw naan ta gardin. Gatago danen naan ta mga puon ta kaoy aged dili

---

^d 2:23 Naan ta linggwai na Hebreo gaanggiray nang daw matian mga ambal an na *bai* daw *mama*.

danen makita ta GINUO Dyos. ⁹Paumaw ta GINUO Dyos mama an daw painsaan din, “Indi ka?” ¹⁰Sabat ta mama, “Namatian ta kaw na gapanaw ka naan ta gardin i. Piro, gatago a tak nadlek a ki kaon tenged palaw a.” ¹¹Painsaan ta Dyos mama an, “Man-o tak nlaman no na palaw ka? Kino gambal ki kaon? Beet ambalen gakaan ka ta bunga ta kaoy ya na pambal ko na dili nyo kan-enen?” ¹²Sabat ta mama, “Bai na paatag no na duma ki yaken, kanen gaatag ta bunga ki yaken daw gakaan a man.”

¹³Ambal ta GINUO Dyos naan ta bai, “Man-o tak iling tan pabuat no?” Sabat ta bai, “Paluko a ta bekkessan. Nyan na gakaan a.”

¹⁴Gambal GINUO Dyos naan ta bekkessan, “Ta tanan na mga ayep na daram daw ila, kaon gid silutan ko. Bilog no na kabui, magsaguyod lawa no naan ta basak daw magkaan ka man ta yab-ok.” ¹⁵Ambal pa ta Dyos naan ta bekkessan, “Kaon daw bai magkuntraay. Mga linai din daw imo man na mga linai magkuntraay man. Mga linai din magpakang ta ulo no daw kaon magkagat man ta iran na kitin.”

¹⁶Gambal Dyos naan ta bai, “Dugangan ko imo na kabellay ta imo na pagbagnes daw maliseran ka gid ta imo na pagbata. Piro, mag-andem ka pa gyapon ta sawa no daw kanen an magdumala ki kaon.”

¹⁷Gambal Dyos naan ta mama, “Tenged gapati ka ta sawa no daw gakaan ka ta bunga na pabawal ko, sumpaen ko basak bilang silot ki kaon. Bilog na kabui no, mangabellay ka para may kan-enen. ¹⁸Magtubo daw magtama naan ta basak mga lamunon na telleken daw sampinit. Daw ino na magtubo alin ta basak yon inyo na pagkaan. ¹⁹Manlasan ka gid ta pag-ubra aged may kan-enen ka. Iling tan imo na pag-ubra asta mapatay ka daw lawa no malunot na malik ta basak tak pabuat ko kaon yan alin ta basak.”

²⁰Ngaran an ta mama Adan^e daw pangaranan din iya na sawa na Eva na beet ambalen manug-atag ta kabui tak kanen inay ta tanan na mga itlaw. ²¹Pabuatan ta GINUO Dyos magsawa an ta bayo alin ta langgit ta mga ayep daw paatag din ki danen.

Pagpaalin Ta Dyos Ki Adan Daw Eva Naan Ta Gardin

²²GINUO Dyos gambal, “Anduni, danen Adan gaparyo en ki kiten tak nlaman danen en parti daw ino miad daw malain. Dapat na dili en danen an kaipo daw kakaan ta bunga ta kaoy na gaatag ta kabui tak daw kakaan danen an, mabui danen ta ula katapusan.”

²³Tenged dili miag Dyos an na magkaan danen an ta bunga ta kaoy ya, papaalin din danen an naan ta gardin ta Eden daw naan ta gwa ta Eden magkultibar ta basak. Basak pagamit ta Dyos ta pagbuat ki Adan daw basak man papakultibar din ki Adan para may pagkaan danen an

---

^e 3:20 Naan ta linggwai na Hebreo ngaran na *Adan* beet ambalen *ittaw*.

na magsawa. ²⁴Na papaalin danen an ta Dyos, pabetang ta Dyos naan ta sennangngan ta Eden mga manugbantay na paumaw na kerubin. Pabetang din man dya isya na ispada na gadaba-daba na galiso-liso aged bisan kino dili kaprani ta kaoy an na gaatag ta kabui.

Cain daw Abel

4 ¹Magsawa na Adan daw Eva gadumaay. Eva an gabagnes daw gabata kanen ta mama na pangaranan danen na Cain. Ambal Eva, “Kaangken^f a ta bata na mama paagi ta tabang ta GINUO.”

²Namangnguran Cain an tak gabata isab Eva ya daw pangaranan danen bata ya na Abel. Na gabakod en danen an na mag-utod, Abel an gasagod ta mga karniro daw Cain an a ganguma. ³Na abot timpo ta tag-ani, may parti na alin ta ani Cain na paalad din naan ta GINUO. ⁴Abel an a, may mga una na bata ta iya na mga karniro na paiyaw din daw pinakadayad an na parti ta karni paalad din naan ta GINUO. Nalipay GINUO an ki Abel daw ta iya an na alad. ⁵Piro, ula nalipay GINUO ki Cain daw ta iya an na alad. Sikad gid gilek Cain daw gangusmod gid. ⁶Gambal GINUO ki Cain, “Man-o tak gagilek ka daw gangusmod? ⁷Daw igo imo na mga pabuat, batunon ta kaw. Piro, daw malain mga buat no, pirdien ka nang ta sala. Sala an paryo ta manekab na ayep na gakeeb naan ta gangaan na alisto magtekeb ki kaon. Piro, dapat na pirdien no sala an.”

⁸Cain gambal ki Abel, “Mos, miling ki naan uma.” Na naan danen ta uma, nali nang pabira Cain utod din an na Abel daw papatay.

⁹Isya adlaw pagtapos ta pagpatay Cain ki Abel, gainsa GINUO an ki Cain, “Indya utod no na Abel?” Sabat Cain, “Inday! Man-o, yaken manugbantay ki kanen?”

¹⁰GINUO an gambal ki Cain, “Man-o tak gabuat ka ta sikad malain? Na nakita ko lengngessa ta utod no naan ta basak, paryo namatian ko na gasinggit kanen na males. ¹¹Silutan ta kaw tak papatay no utod no na gatulo lengngessa din naan ta basak. Umpisa anduni dili ka en kanguma. ¹²Daw manguma ka, ula may magtubo daw sigi ka nang na salyo-salyo ta lugar daw ula ka man maistaran.”

¹³Ambal Cain ta GINUO, “Dili ko masarangan agwantaen silot na ipaagem no ki yaken tak sikad bellay. ¹⁴Ambal no na malin a ta yi na basak na magpadyo a ki kaon. Ula a lugar na maistaran daw sigi a nang magsalyo-salyo ta lugar. Bisn kino kakita ki yaken, patayen a danen.”

¹⁵Ambal ta GINUO ki Cain, “Dili ka danen patayen tak bisn kino magpatay ki kaon, balesan ko ta pitto isleb.” Yon na pamarkaan Cain an ta GINUO para paandaman mga itlaw na kakita ki kanen na dili kanen

---

^f 4:1 Naan ta linggwai na Hebreo gaanggiray nang daw matian ngaran na *Cain* daw ambal na *angken*.

patayen. ¹⁶Galin Cain an naan ta tubangan ta GINUO daw gatinir kanen naan ta lugar na Nod na dapit ta sennangnan ta Eden.

Mga Linai Cain

¹⁷Cain daw iya na sawa gadumaay. Gabagnes sawa Cain daw gabata ta mama na pangaranan danen na Enoc. Gatukod Cain ta banwa na palibutan ta padir daw pangaranan din na Enoc na yon man ngaran ta iya na bata. ¹⁸Enoc an may bata na mama na iya na ngaran Irad. Irad amay Mehujael daw Mehujael amay Metusela daw Metusela amay Lamec. ¹⁹Gangasawa Lamec ta darwa na bai, Ada daw Sila. ²⁰Ada i gabata daw iya na bata pangaranan danen na Jabal. Jabal an una ta tanan na mga itlaw na gaistar naan ta balay na turda daw gasagod ta mga ayep. ²¹Utod din na mama Jubal. Jubal an una ta mga itlaw na sagad magtukar ta mga instruminto na arpa daw plawta. ²²Sila i gabata daw iya na bata pangaranan danen na Tubal-Cain. Tubal-Cain an una ta mga itlaw na gabuat ta mga gamit na brunsi daw salsalen. Ngaran ta utod Tubal-Cain na bai Naama.

²³Lamec i gambal naan ta darwa din na sawa, “Ada daw Sila, mamati kaw ki yaken. Daw may manakit ki yaken, bisan bata pa, patayen ko kanen an. Nyan na kapatay a ta mama na bata pa. ²⁴Gambal Dyos an kan-o na daw may magpatay ki Cain, balesan din ta pitto na isleb. Anduni, gambal a na bisan kino na manakit ki yaken, balesan ko man ta sitintay-syiti na isleb.”

Set Daw Enos

²⁵Magsawa na Adan daw Eva gadumaay isab. Gabagnes Eva an daw gabata ta mama na pangaranan din na Set. Ambal Eva, “Paatagan a ta Dyos ta bata na mama aged sal-i ki Abel tak kanen ya papatay Cain.” ²⁶Na may sawa en Set an, gabata sawa din ta mama. Pangaranan Set bata an na Enos. Ta yon man na timpo gaumpisa mga itlaw ta pagsimba ta Dyos paagi ta paggamit ta ngaran na GINUO.

Mga Linai Adan

5 ¹⁻²Yi sulat parti ta mga linai Adan. Na pabuat ta Dyos mga itlaw, pabuat din danen an na mama daw bai daw paryo man ki kanen. Umaw din an ki danen “ittaw” daw pabindisyunan din danen an. ³Na gaidad Adan ta sinto trinta na taon, gabata sawa din ta mama. Pangaranan Adan bata an na Set daw Set an suot gid ki kanen. ⁴Alin ta pagtao Set, utso sintos pa na taon nadugang ta kabui Adan bag-o kanen napatay daw ta yon na mga tinaon may mga bata pa kanen an na mga mama daw mga bai. ⁵Napatay Adan ta idad na nuibi sintos trinta.

⁶Na gaidad Set ta sinto singko na taon, gabata sawa din ta mama daw pangaranan danen na Enos. ⁷Alin ta pagtao Enos, utso sintos syiti pa

na taon nadugang ta kabui Set bag-o kanen napatay daw ta yon na mga tinaon may mga bata pa kanen an na mga mama daw mga bai. ⁸Napatay Set ta idad na nuibi sintos dusi.

⁹Na gaidad Enos ta nubinta na taon, gabata sawa din ta mama daw pangaranan danen na Kenan. ¹⁰Alin ta pagtao Kenan, utso sintos kinsi pa na taon nadugang ta kabui Enos bag-o kanen napatay daw ta yon na mga tinaon may mga bata pa kanen an na mga mama daw mga bai. ¹¹Napatay Enos ta idad na nuibi sintos singko.

¹²Na gaidad Kenan ta sitinta na taon, gabata sawa din ta mama daw pangaranan danen na Mahalalel. ¹³Alin ta pagtao Mahalalel, utso sintos kwarinta pa na taon nadugang ta kabui Kenan bag-o kanen napatay daw ta yon na mga tinaon may mga bata pa kanen an na mga mama daw mga bai. ¹⁴Napatay Kenan ta idad na nuibi sintos dyis.

¹⁵Na gaidad Mahalalel ta sisintay-singko na taon, gabata sawa din ta mama na pangaranan danen na Jared. ¹⁶Alin ta pagtao Jared, utso sintos trinta pa na taon nadugang ta kabui Mahalalel bag-o kanen napatay daw ta yon na mga tinaon may mga bata pa kanen an na mga mama daw mga bai. ¹⁷Napatay Mahalalel ta idad na utso sintos nubintay-singko.

¹⁸Na gaidad Jared ta sinto sisintay-dos na taon, gabata sawa din ta mama daw pangaranan danen na Enoc. ¹⁹Alin ta pagtao Enoc, utso sintos pa na taon nadugang ta kabui Jared bag-o kanen napatay daw ta yon na mga tinaon may mga bata pa kanen an na mga mama daw mga bai. ²⁰Napatay Jared ta idad na nuibi sintos sisintay-dos.

²¹Na gaidad Enoc ta sisintay-singko na taon, gabata sawa din ta mama daw pangaranan danen na Metusela. ²²Alin ta pagtao Metusela, tris sintos pa na taon nadugang ta kabui Enoc bag-o kanen pakamang ta Dyos daw ta yon na mga tinaon may mga bata pa kanen an na mga mama daw mga bai. Nangabui Enoc na Dyos an pirmi gaubay ki kanen daw kanen an pirmi gasunod ta liag ta Dyos. ²³Idad ya Enoc kabot ta tris sintos sisintay-singko na taon. ²⁴Mintras Enoc nangabui na pirmi paubayan ta Dyos, gulpi nang Enoc an narwad tak padala ta Dyos na duma ki kanen.

²⁵Na gaidad Metusela ta sinto utsintay-syiti na taon, gabata sawa din ta mama na pangaranan danen na Lamec. ²⁶Alin ta pagtao Lamec, syiti sintos utsintay-dos pa na taon nadugang ta kabui Metusela bag-o kanen napatay daw ta yon na mga tinaon may mga bata pa kanen an na mga mama daw mga bai. ²⁷Napatay Metusela ta idad na nuibi sintos sisintay-nuibi.

²⁸Na gaidad Lamec ta sinto utsintay-dos na taon, gabata sawa din ta mama ²⁹daw pangaranan din na Noe. Ambal din, “Yi na bata mag-atag ki kiten ta kalipay^g ta ate na pangabellay ta panguma ta basak na pasumpa

---

^g 5:29 Naan ta linggway na Hebreo gaanggiray nang daw matian ngaran na Noe daw ambal na *kalipay*.

kan-o ta GINUO.” ³⁰Alin ta pagtao Noe, kinintos nubintay-singko pa na taon nadugang ta kabui Lamec bag-o kanen napatay daw ta yon na mga tinaon may mga bata pa kanen an na mga mama daw mga bai. ³¹Napatay Lamec ta idad na syiti sintos sitintay-syiti.

³²Na idad Noe subla en kinintos na taon, natao bata danen na Sem, Ham daw Jafet.

Pagpadayon Pa Gid Ta Mga Ittaw Ta Pagbuat Ta Malain

6 ¹Mga ittaw gatama na gatama daw galapta ta bilog na kalibutan. Tama mga bata danen na bai. ²Ta yon man na timpo may mga mama na darko daw biskeg gid. Nakita danen na dayaw mga bai daw pasawa danen mga bai na naliagan danen.

³GINUO an gambal, “Dili dayad daw tugutan ko mga ittaw na mabui ta sikad lugay tak danen ittaw nang. Umpisa anduni, kabui ta mga ittaw asta nang en ta sinto binti na taon.”

⁴Mga bai ya na pasawa ta mga mama na darko, danen an gabata. Iran na mga bata bantog daw iseg ta pagtubang ta gira ta yo na timpo. Danen an mga Nefilim.

⁵Nakita ta GINUO na pirmi malain mga buat, isip daw plano ta mga ittaw. ⁶Ganelsel GINUO na gabuat kanen ta mga ittaw daw paistar din naan ta kalibutan. Sakit gid beet din daw nasebean ta usto. ⁷Gambal GINUO, “Patayen ko tanan na mga ittaw na pabuat ko, mga ayep daw mga yupan tak ganelsel a ta pagbuat ko ki danen.” ⁸Piro, Noe nang gasunod ta liag ta GINUO daw GINUO an pirmi gaubay ki kanen.

Sugo Ta Dyos Ki Noe

⁹Yi sulat parti ki Noe. Ta tanan na mga ittaw ta timpo Noe, kanen nang matareng daw ula may masaway ki kanen. Gasunod gid kanen ta liag ta Dyos. ¹⁰Noe an may tallo na bata na mama: Sem, Ham daw Jafet.

¹¹Noe nang matareng tak duma na mga ittaw naan ta bilog na kalibutan sikad malain iran na batasan naan ta pagtan-aw ta Dyos. Sikad malain iran na mga buat naan ta mga paryo danen na ittaw. ¹²Nakita ta Dyos na lain gid en kaimtangan ta kalibutan tenged tanan na mga ittaw gasunod ta malain na batasan na kuntra ta iya na liag. ¹³Gambal Dyos ki Noe, “Gadisison a na patayen ko tanan na mga ittaw daw samaren ko man bilog na kalibutan tak lain gid en kaimtangan ta kalibutan tenged tanan na mga ittaw gasunod ta malain na batasan na kuntra ta ake na liag. ¹⁴Magbuat ka ta bakod na sakayan na pangdagat na alin ta kaoy na sipres daw betangan no ta mga elet. Sakayan an balawan no ta alkitran naan ta solded daw gwa. ¹⁵Iling ti kalangkawen ta sakayan ya, sitintay-tris duppa. Kawayangen an dusi duppa daw katasen din pitto duppa. ¹⁶Atepan no daw antaran ta tallo dangaw sablayan an daw dingding.

Buatan no ta tallo na papag daw isya na gangaan naan ta kilid. ¹⁷Gasugo a ki kaon na magbuat ta sakayan na pangdagat tenged magpadala a ta anaw na maglapaw ta bilog na kalibutan aged mapatay tanan na mga may kabui. ¹⁸Piro, magpangako a ki kyo na luwasen ta kyo. Daw tapos en pabuat no na sakayan, makay ka daw sawa no, mga bata nyo daw iran na sawa. ¹⁹⁻²⁰Magkarga ka ta isya na paris ta tanan na mga klasi ta ayep daw yupan, mga darko daw derse, aged danen maluwas man. ²¹Tanan na mga klasi ta pagkaan tipunon no daw karga no para may kan-enen kaw daw mga duma nyo na ayep.” ²²Patuman Noe tanan na mga sugo ta Dyos ki kanen.

Anaw Na Galapaw Ta Bilog Na Kalibutan

7 ¹Na tapos en Noe ta pagbuat ta sakayan na pangdagat, gambal GINUO ki Noe, “Makay ka daw imo na pamilya naan ta sakayan tak ta tanan na mga itaw ta yi na timpo, kaon nang nakita ko na matareng. ²Magkarga ka ta pitto paris ta tanan na mga klasi ta ayep na pwidi kan-enen daw isya na paris ta tanan na mga klasi ta ayep na bawal kan-enen ³daw pitto paris ta tanan na mga klasi ta yupan aged may mabilin na mabui daw magtama isab naan ta kalibutan. ⁴Daw matapos pitto na adlaw, uranen ko bilog na kalibutan seled ta kwarinta na adlaw daw kwarinta na kilem. Patayen ko tanan na mga may kabui na pabuat ko naan ta kalibutan.” ⁵Pagtapos ta ambal ta GINUO, patuman Noe tanan din na sugo.

⁶Ta timpo na gabot anaw ya na galapaw ta bilog na kalibutan, idad Noe sais sintos na taon. ⁷Bag-o mag-umpisa anaw ya, gasakay Noe daw iya na pamilya aged malibri danen ta anaw. ⁸Tanan na mga klasi ta ayep bisan bawal o dili bawal kan-enen, daw tanan na mga klasi ta yupan daw mga ayep man na derse ⁹gapis-paris na gaselled naan ta sakayan na duma ki Noe paryo ta sugo ta Dyos. ¹⁰Paglambay ta pitto na adlaw, gaumpisa ta uran daw gaumpisa man en maglapaw waig an naan ta bilog na kalibutan.

¹¹Ta pangdisi-syiti na adlaw ta pangarwa na bulan ta yon man na taon na gaidad Noe ta sisintay-sais na taon, gulpi gapuswak waig an ta sikad biskeg alin ta mga tuburan na naan ta dalem ta basak daw gauran ta sikad dakmel paryo ta waig na pabubo. ¹²Sigi nang uran seled ta kwarinta na adlaw daw kwarinta man na kilem. ¹³Piro, ta yon man na mga adlaw na gabot anaw na maglapaw ta bilog na kalibutan, Noe ya daw sawa din daw iya na mga bata na danen Sem, Ham, daw Jafet daw iran na mga sawa naan en ta sakayan ya. ¹⁴⁻¹⁵Gaselled man naan ta sakayan duma ki danen mga may kabui na gaparis-paris: tanan na mga klasi ta ayep na naan ta blasan, kakauyan, kabatuan, daw tanan na mga klasi ta ayep na daram daw derse daw tanan man na mga klasi ta yupan.

¹⁶Tanan danen naan en ta sakayan paryo ta sugo ta Dyos ki Noe daw pasaraan ta GINUO gangaan an ta sakayan.

¹⁷Seled ta kwarinta na adlaw gadatas na gadatas waig an asta tanan an na basak nalapawan ta waig. Sakayan danen Noe galuttaw sunod ta waig na gadatas. ¹⁸Mintras na waig an gadatas pa gid, dayad pagluttaw-luttaw ta sakayan ya. ¹⁹Waig an padayon na gadatas asta na pinakadatas na mga bukid ta bilog na kalibutan nalapawan. ²⁰Gadatas pa gid waig an na lapaw ya mga appat duppa alin ta ugbos ta mga bukid. ²¹Tanan na mga may kabui na gistar naan ta basak napatay: mga yupan, mga ayep na daram, mga ayep na naan ta blasan, kakauyan, daw kabatuan daw tanan na mga ayep na derse daw mga itlaw man. ²²Napatay tanan gid en na mga may kabui na naan ta basak ²³tenged papatay ta Dyos paagi ta anaw bisan ino na naan ta apaw ta basak naan ta bilog na kalibutan na yon man mga itlaw, mga ayep na darko daw derse, daw mga yupan man. Noe nang daw mga duma din na naan ta sakayan nalibri. ²⁴Gaanaw kalibutan seled ta sinto singkwinta na adlaw.

Pag-ubbas Ta Waig Ta Anaw

8 ¹Dyos an ula nalipat ki Noe daw tanan na mga ayep na duma din naan ta sakayan. Gapadala Dyos an ta angin na gaeyep naan ta kalibutan daw waig ya gaamat-amat ta ubbas. ²Gauntat pagpuswak ta waig alin ta mga tuburan naan ta dalem ta basak daw gaulaw en sikad an dakmel na uran. ³Gapadayon ta pag-ubbas waig ya seled ta sinto singkwinta na adlaw. ⁴Ta pangdisi-syiti na adlaw ta pangpitto na bulan, nabara sakayan danen naan ta kabukiran na lugar ta Ararat. ⁵Gapadayon pa gid ta pag-ubbas waig ya asta ta una na adlaw ta pangsampulo na bulan. Ta yon man na adlaw, gagwa en apaw ta mga bukid.

⁶Pagtapos ta kwarinta pa na adlaw pabukasan Noe tumbuan ta sakayan. ⁷Galalayog kanen ta uwak daw uwak ya sigi balik ta layog asta na mubbas waig. ⁸Galalayog man kanen ta salampati aged mlaman din daw ubbas en waig daw may mara en na basak. ⁹Piro, ula may nakita salampati an na tugdunan tak basak an nasanapan pa ta waig. Gabalik salampati ki Noe naan ta sakayan daw pagawat din na paselled. ¹⁰Gatagad Noe ta pitto pa na adlaw bag-o palayog din isab salampati alin ta sakayan. ¹¹Pag-abot ta semsem, gabalik salampati ki Noe daw may dala na daon ta kaoy na olibo na bag-o nang pa sanggi. Yon na nlaman Noe na waig an ubbas en. ¹²Gatagad eman Noe ta pitto pa na adlaw daw palayog din isab salampati ya. Piro, ula en gabalik salampati ya ki kanen.

¹³Na gaidad Noe ta sais sintos uno na taon, ta yon man na taon ta una na adlaw ta una na bulan, waig ya ubbas en. Pabukasan Noe parti ta atep ta sakayan ya daw naan dya gatan-aw kanen ta palibot. Nakita din na mara en apaw ta basak. ¹⁴Pag-abot ta pangbinti-syiti na adlaw

ta pangarwa na bulan, basak an ubos en ta mara. ¹⁵Dyos an gambal ki Noe, ¹⁶“Mawas ka en daw imo na sawa, mga bata nyo daw iran na sawa. ¹⁷Kawasen no man naan ta sakayan tanan na mga duma ki kaon na mga yupan daw mga ayep na darko daw derse aged magtama danen daw maglapta naan ta bilog na kalibutan.” ¹⁸Pag-ambal ta Dyos, gakawas Noe daw iya na pamilya. ¹⁹Pakawas danen alin ta sakayan tanan na mga klasi ta mga may kabui na naan gistar ta basak na yon man mga ayep na darko daw derse, daw mga yupan man. Pakawas danen mga ayep daw yupan na gagrupo-grupo dipindi ta iran na klasi.

²⁰Gabuat Noe ta alaran na bato daw gakamang kanen ta mga ayep daw mga yupan na alin ta klasi na pwidi kan-enen. Paiyaw din daw pasunog din naan ta alaran aged ialad naan ta GINUO. ²¹Nalipay GINUO an ta ammot ta alad Noe. Ambal GINUO ta iya na kaugalingen, “Dili ko en isab samaren kalibutan na bilang silot ko ta mga itlaw tenged ta iran na mga buat na malain. Alin pa ta bata danen an, tanan na isip danen malain. Dili ko en isab patayen tanan na mga may kabui paryo ta pabuat ko. ²²Mintras na gapadayon pa kalibutan, dili muntat na may adlaw daw kilem, may tagtanem daw tag-ani, may tagdangga daw tagtignaw daw may tag-uran daw tag-adlaw.”

Pangako Ta Dyos Ki Noe

9 ¹Noe i daw iya na mga bata pabindisyunan ta Dyos na ambal din, “Magbata kaw daw magtama aged inyo na mga linai maglapta naan ta bilog na kalibutan. ²Tanan na mga ayep na naan ta basak, darko daw derse, daw tanan na mga yupan na naan ta kalangitan, daw mga sidda naan ta dagat madlek ki kyo daw kyo magdumala ki danen. ³Pwidi kaw magkaan ta karni tenged umpisa anduni atag ko ki kyo tanan na mga may kabui para ta inyo na pagkaan paryo ta ake na pag-atag ki kyo ta mga tanem na inyo na pakaan. ⁴Piro, daw mag-iyaw kaw ta ayep para pagkaan, dapat kamangan nyo ta lengngessa tak lengngessa an simbulo ta kabui. ⁵⁻⁶Tenged mga itlaw pabuat ko na paryo ki yaken, panabaten ko bisan ino na makapatay ta itlaw. Daw may ayep na kapatay ta itlaw, dapat na patayen. Daw may itlaw na kapatay ta paryo din na itlaw, dapat na patayen man. Ta matuod, daw may itlaw na magpatay ta paryo din na itlaw, mga paryo din man na itlaw magsilot ki kanen ta kamatayen.” ⁷Gambal pa Dyos an naan ki danen Noe, “Magbata kaw daw magtama aged tama isab mga itlaw naan ta kalibutan.”

⁸Ambal pa ta Dyos ki Noe daw ta iya na mga bata, ⁹“Anduni, may pangako a ki kyo daw ta inyo na mga linai ¹⁰daw ta tanan na mga may kabui na duma ki kyo na yon man mga ayep na daram, mga ayep na naan gistar ta blasan, kakauyan, kabatuan daw tanan man na mga yupan na gakawas alin ta sakayan. ¹¹Gangako a na dili ko en isab patayen tanan

na mga may kabui daw samaren kalibutan paagi ta anaw na maglapaw ta bilog na kalibutan. ¹²Yi tanda ta ake na pangako naan ki kyo daw ta tanan man na mga may kabui daw naan man ta tanan nyo na mga linai asta ta ula katapusan: ¹³Gabetang a ta blangaw naan ta kalangitan para yon tanda na pademdem ko ake na pangako naan ta tanan na mga may kabui na naan ta kalibutan. ¹⁴Daw ipadala ko mga item naan apaw ta kalibutan daw maggwa blangaw an naan ta kalangitan, ¹⁵demdem ko ake na pangako naan ki kyo daw ta duma pa na mga may kabui na dili ko en patayen tanan na mga may kabui paagi ta anaw na maglapaw ta bilog na kalibutan. ¹⁶Gani, daw may blangaw, tan-awen ko daw demdem ko na yaken na Dyos may pangako na ula katapusan naan ta tanan na mga may kabui ta bilog na kalibutan.”

¹⁷Ambal isab ta Dyos ki Noe, “Blangaw an tanda ta ake na pangako naan ta tanan na mga may kabui naan ta kalibutan.”

Noe Daw Iya Na Mga Bata

¹⁸Yi ngaran ta mga bata Noe na gakawas duma ki kanen alin ta sakayan: Sem, Ham daw Jafet. Ham amay Canaan. ¹⁹Tallo na bata Noe alinan ta tanan na mga itaw ta bilog na kalibutan.

²⁰Pagtapos ta anaw, Noe gaumpisa na manguma isab daw gatanem kanen an ta ubas. ²¹Natabo na gainem kanen ta inemen na buat alin ta ubas daw ningaw kanen an. Galubbas kanen an ta iya na bayo daw gatunuga na palaw naan ta selled ta balay din na turda. ²²Ham na amay Canaan gaselled ta balay na turda daw nakita din na amay din an palaw. Gagwa kanen daw gasugid ta mga utod din. ²³Pagmati Sem daw Jafet, gakamang danen ta isya na pangtageb daw pabetang danen naan ta iran na tudtod. Gatalikod danen an na gaselled naan ta balay na turda daw patageban danen iran na amay. Ula danen an gablikid aged dili danen makita iran na amay na palaw. ²⁴Na nampawan Noe i daw nlanan din na Ham na kamangnguran din na bata nakasala ki kanen, ²⁵gambal Noe parti ta bata Ham,

“Sumpaen ko Canaan an.

Kanen magsirbi ta mga utod din bilang pinakakebes na ulipen.”

²⁶Ambal pa Noe,

“Dayawen GINUO an. Kanen Dyos na pasirbian Sem.

Canaan an magsirbi ki Sem bilang ulipen.

²⁷Kabay pa na patamaen ta Dyos mga linai Jafet daw magdugang iran na basak.

Mga linai Jafet mag-istar duma ta

mga linai Sem naan ta iran na lugar.

Canaan an magsirbi ki Jafet bilang ulipen.”

²⁸Pagtapos ta anaw, tris sintos singkwinta pa na taon nadugang ta kabui Noe bag-o kanen napatay. ²⁹Napatay kanen ta idad na nuibi sintos singkwinta.

Mga Linai Ta Mga Bata Noe

10 ¹Yi sulat parti ta mga bata Noe na Sem, Ham daw Jafet. Pagtapos ta anaw, mga sawa ta mga bata Noe gabata pa ta mga mama.

²Yi mga bata Jafet na mama: Gomer, Magog, Madai, Javan, Tubal, Mesec daw Tiras.

³Mga bata Gomer na mama: Askenaz, Rifat daw Togarma.

⁴Mga bata Javan na mama: Elisa, Tarsis, Kitim daw Dondanim.

⁵Mga linai Javan gaistar dani ta mga baybay daw naan ta mga pulo. Mga linai Jafet, danen an gatama daw may lain-lain na mga grupo ta pamilya. Kada grupo ta pamilya may kaugalingen na lugar daw linggwai.

⁶Yi mga bata Ham na mama: Cus, Egipto, Put daw Canaan.

⁷Mga bata Cus na mama: Seba, Havila, Sabta, Raama daw Sabteca.

Mga bata Raama na mama: Saba daw Dedan.

⁸May isya pa na bata Cus na mama na ngaran din Nimrod. Kanen una na itlaw na pinakabantog na manugdumala naan ta kalibutan. ⁹Ta pagtan-aw ta GINUO ki Nimrod, kanen sikad sagad na magdakep daw magpatay ta ila na mga ayep. Yon na pirmi pagamit ta mga itlaw ambal na, “Kabay pa na kaon yan magparyo ki Nimrod na sagad magdakep daw magpatay ta ila na mga ayep ta pagtan-aw ta GINUO.” ¹⁰Yi una na mga syudad na sakep ta pagdumala Nimrod: Babel, Erec daw Cad na naan ta lugar na Sinar. ¹¹Alin Sinar, giling Nimrod i naan ta lugar na Asiria daw gatukod kanen ta mga banwa na Ninive, Rehobot-Ir, Cala ¹²daw Resen. Resen an naan ta tengnga ta darwa na banwa na Ninive daw bakod na banwa na Cala.

¹³Mga linai Egipto mga itlaw naan ta lugar na Lud, Anam, Lehab, Naftu, ¹⁴Patrus, Caslu daw Caftor. Mga Filistinen galin ta Caftor.

¹⁵Panganay na bata Canaan na mama, Sidon daw mangngod din Het. ¹⁶Canaan an alinan ta mga Jebusnen, Amornen, Girgasanen, ¹⁷Hevhanen, Araknen, Sinhanen, ¹⁸Arvadnen, Zemamen daw Hamatnen. Paglambay ta pila na mga taon, lain-lain na mga grupo ta pamilya na mga linai Canaan galapta naan ta duma na mga lugar. ¹⁹Gadugang basak na iya ta mga linai Canaan. Dlanan ta iran na basak alin ta Sidon asta ta Gerar na dani ta Gaza naan dapit ta sur daw alin man ta Sodoma, Gomora, Adma daw Zeboim na dani Lasa naan dapit ta sennangngan.

²⁰Yon mga linai Ham. Danen an gatama daw may lain-lain na mga grupo ta pamilya. Kada grupo ta pamilya may kaugalingen na lugar daw linggwai.

²¹Sem an na manong Jafet, kanen an may mga bata man na mama. Isya na linai din Heber na alinan ta tanan na mga Hebreo.

²²Mga bata Sem na mama: Elam, Asur, Arfaxad, Lud daw Aram.

²³Mga bata Aram na mama: Uz, Hul, Geter daw Mesec.

²⁴Arfaxad amay Sela daw Sela amay Heber.

²⁵Heber may darwa na bata na mama. Ngaran ta isya na bata din Peleg na beet ambalen belag tak ta yon man na timpo mga itlaw gagrupo-grupo na naan gistar ta lain-lain na mga lugar. Ngaran ta utod din Joctan.

²⁶Mga bata Joctan na mama: Almodad, Selef, Hazarmavet, Jera, ²⁷Hadoram, Uzal, Dicla, ²⁸Obal, Abimael, Saba, ²⁹Ofir, Havila daw Jobab. Yon mga linai Joctan. ³⁰Iran na lugar alin ta Mesa asta ta Sefar naan ta mga bukid na naan dapit ta sennangngan.

³¹Yon mga linai Sem. Danen gatama daw may lain-lain na mga grupo ta pamilya. Kada grupo ta pamilya may kaugalingen na lugar daw linggwai.

³²Yon mga grupo ta mga linai ta mga bata Noe. Kada grupo may kaugalingen na linai daw nasyon. Pagtapos ta anaw na galapaw ta bilog na kalibutan, galapta mga linai ta mga bata Noe naan ta bilog na kalibutan daw yon umpisa ta tanan na mga nasyon.

Turi Ta Babel

11 ¹Anay pa sa, tanan na mga itlaw ta bilog na kalibutan may isya nang na linggwai. ²Na mga itlaw galapta naan ta kalibutan alin ta sennangngan, duma ya ki danen kalambot ta wayang na patag naan ta lugar na Sinar. Gatukod danen ta iran na mga balay daw naan dya gaistar. ³Gasapol danen daw gambal, “Mag-ubra ki ta mga kwadrado na lunang daw lutuon ta asta na magdessen.” Yon na gabuat danen ta kwadrado na lunang daw paluto danen bilang sal-i ta bato daw gakamang danen ta alkitran na gamiten bilang pangdekket ta iran na pagsampaw-sampaw ta mga kwadrado. ⁴Gasapol danen isab na gambal, “Magtukod ki ta banwa daw sikad datas na turi na kalambot ta kalangitan aged mabantog ki daw dili man matabo na magbelagay ki daw maglapta naan ta bilog na kalibutan.”

⁵GINUO an gapanog aged tan-awen din banwa an daw turi na patukod ta mga itlaw. ⁶Pagtan-aw ta GINUO, ambal din ta iya na kaugalingen, “Mga itlaw isya nang ta nasyon daw iran na ambal isya nang man. Yi na banwa daw turi umpisa nang pa ta iran na mga buaten tak daw ino naan ta iran na isip sigurado na buaten danen. ⁷Ilingan ta danen an daw iran na mga linggwai buaten ta na lain-lain na mga linggwai aged dili danen mag-intindiy.” ⁸Pagtapos ta ambal ta GINUO, papalapta din danen an naan ta bilog na kalibutan na ula en danen an gaintindiy. Yon na ula danen nadayon pagtukod

ta banwa. ⁹Lugar ya na naan dya pabuat ta mga itlaw turi ya pangaranan na Babel^h tak naan ta Babel linggwai ta mga itlaw pabuat ta GINUO ta lain-lain na mga linggwai para dili danen an mag-intindiy. Alin Babel palapta danen an ta GINUO naan ta bilog na kalibutan.

Mga Linai Sem

¹⁰Yi parti ta mga linai Sem. Paglambay ta darwa na taon pagtapos ta anaw, Sem gaidad ta isya gatos na taon. Gabata sawa din ta mama daw pangaranan danen na Arfaxad. ¹¹Alin ta pagtao Arfaxad, kinintos pa na taon nadugang ta kabui Sem bag-o kanen napatay daw ta yon na mga tinaon may mga bata pa kanen an na mga mama daw mga bai.

¹²Na gaidad Arfaxad ta trintay-singko na taon, gabata sawa din ta mama daw pangaranan danen na Sela. ¹³Alin ta pagtao Sela, kwattro sintos tris pa na taon nadugang ta kabui Arfaxad bag-o kanen napatay daw ta yon na mga tinaon may mga bata pa kanen an na mga mama daw mga bai.

¹⁴Na gaidad en Sela ta trinta na taon, gabata sawa din ta mama daw pangaranan danen na Heber. ¹⁵Alin ta pagtao Heber, kwattro sintos tris pa na taon nadugang ta kabui Sela bag-o kanen napatay daw ta yon na mga tinaon may mga bata pa kanen an na mga mama daw mga bai.

¹⁶Na gaidad Heber ta trintay-kwattro na taon, gabata sawa din ta mama daw pangaranan danen na Peleg. ¹⁷Alin ta pagtao Peleg, kwattro sintos trinta pa na taon nadugang ta kabui Heber bag-o kanen napatay daw ta yon na mga tinaon may mga bata pa kanen an na mga mama daw mga bai.

¹⁸Na gaidad Peleg ta trinta na taon, gabata sawa din ta mama daw pangaranan danen na Reu. ¹⁹Alin ta pagtao Reu, dos sintos nuibi pa na taon nadugang ta kabui Peleg bag-o kanen napatay daw ta yon na mga tinaon may mga bata pa kanen an na mga mama daw mga bai.

²⁰Na gaidad Reu ta trintay-dos na taon, gabata sawa din ta mama daw pangaranan danen na Serug. ²¹Alin ta pagtao Serug, dos sintos syiti pa na taon nadugang ta kabui Reu bag-o kanen napatay daw ta yon na mga tinaon may mga bata pa kanen an na mga mama daw mga bai.

²²Na gaidad Serug ta trinta na taon, gabata sawa din ta mama daw pangaranan danen na Nahor. ²³Alin ta pagtao Nahor, dos sintos pa na taon nadugang ta kabui Serug bag-o kanen napatay daw ta yon na mga tinaon may mga bata pa kanen an na mga mama daw mga bai.

²⁴Na gaidad Nahor ta binti-nuibi na taon, gabata sawa din ta mama daw pangaranan danen na Tera. ²⁵Alin ta pagtao Tera, sinto disi-nuibi

---

^h **11:9** Naan ta linggwai na Hebreo gaanggiray nang daw matian ngaran na *Babel* daw ambal na *gamo*.

pa na taon nadugang ta kabui Nahor bag-o kanen napatay daw ta yon na mga tinaon may mga bata pa kanen an na mga mama daw mga bai.

²⁶Na idad Tera subla ta sitinta na taon, natao mga bata danen na Abram, Nahor daw Haran.

Mga Linai Tera

²⁷Yi mga linai Tera. Mga bata Tera na mama: Abram, Nahor daw Haran. Bata Haran na mama Lot. ²⁸Na bui pa Tera, napatay Haran naan ta iran na banwa na Ur na sakep ta lugar na Caldea. ²⁹Abram an a nangasawa ki Sarai daw Nahor ya a nangasawa ta bata Haran na ngaran din Milca. Isya man ta mga bata Haran na bai Isca.

³⁰Sarai an ula bata tak baog kanen an.

³¹Danen Tera galin ta iran na banwa na Ur naan ta Caldea. Duma Tera bata din na Abram, magad din na Sarai daw apo din na Lot na bata Haran. Miling danen inta naan ta lugar na Canaan, piro ula danen gapadayon tak pag-abot danen ta syudad na Haran, naan dya danen gaistar. ³²Napatay Tera ya naan ta syudad na Haran ta idad na dos sintos singko.

Sugo Daw Mga Pangako Ta Dyos Ki Abram

12 ¹Na danen Abram naan pa ta syudad na Haran, GINUO gambal ki kanen, “Malin ka ta lugar na i na paistaran nyo. Ibilin no imo an na amay daw mga parinti daw miling ka ta lugar na itudlo ko ki kaon.

²Patamaen ko imo na mga linai daw buaten ko danen an na bakod na nasyon. Tanan na mga kaayaran iatag ko ki kaon daw bantugon ko imo na ngaran paagi ta mga buat ko para ki kaon aged mga itlaw na alin ta duma na mga nasyon tagan ko man ta mga kaayaran paagi ki kaon.

³Bisan kino na magmiad ki kaon, tagan ko man ta mga kaayaran. Piro, bisan kino na magbuat ta malain ki kaon, silutan ko. Paagi ki kaon, mga itlaw ta tanan na mga lai naan ta kalibutan tagan ko ta mga kaayaran.”

⁴Pag-ambal ta Dyos, galin Abram i ta Haran na patuman din ambal ta GINUO daw Lot ya gakuyog ki kanen. Na galin Abram ta Haran, iya na idad sitintay-singko na taon.

⁵Ta pag-alin Abram ta Haran, pakuyog din Sarai na sawa din daw gamangken din na Lot. Padala danen tanan na mga pagkabetang danen asta mga itlaw na sakep ta iya na panimalay na naan pa kanen ta Haran. Gapanaw danen tanan munta ta lugar na Canaan. Pag-abot danen ta Canaan, ⁶gapadayon danen ta pagpanaw asta na kalambot danen ta bantog na kaoy na pangaranan na More na sakep ta banwa na Siquem naan ta Canaan. Ta yon man na timpo, naan pa dya gaistar mga Canaanen.

⁷Na danen Abram naan ta Canaan, gapakita GINUO ki kanen daw gambal, “Lugar na i iatag ko ta imo na mga linai.” Pagmati Abram,

gabuat kanen dya ta alaran na bato para simbaen din GINUO an na gapakita ki kanen. ⁸Alin dya danen Abram giling ta bukid na naan ta sennangngan ta banwa na Betel daw gatukod kanen ta balay na turda naan ta tengnga ta darwa na banwa na Betel daw Ai. Betel an naan dapit ta salepan daw Ai an a naan dapit ta sennangngan. Gabuat isab kanen ta alaran na bato daw pasimba din GINUO an. ⁹Paglambay ta timpo ta iran na pagtinir dya, galin danen daw gapadayon ta pagsalyo-salyo naan ta mga lugar na sakep ta Canaan munta ta Negeb naan dapit ta sur.

Abram Naan Ta Egipto

¹⁰Ta yon man na timpo na naan danen Abram gaistar ta Canaan, naan dya may segeng na letem. Yon na giling danen an Abram naan ta lugar na Egipto aged naan dya magtinir. ¹¹Na dani nang en danen ta Egipto, gambal Abram ki Sarai na iya na sawa, “Kaon yan sikad dayaw. ¹²Daw makita ka ta mga Egiptuanen daw mlaman danen na kiten i magsawa, patayen a danen aged agawen ka danen ki yaken. ¹³Gani, daw pwidi, ambalen no ki danen na mag-utod ki nang aged magmiad danen ki yaken tenged ki kaon daw dili a man danen patayen.”

¹⁴Pagselled danen naan ta Egipto, nakita ta mga Egiptuanen na sikad dayaw na bai Sarai an na sawa Abram. ¹⁵Nakita man Sarai an ta mga upisyalis Paraon na ari ta Egipto daw pasugiran danen Paraon an na sikad dayaw Sarai. Yon na Sarai an papaistar Paraon naan ta iya na palasyo. ¹⁶Tenged ki Sarai, gamiad Paraon ki Abram daw kabaton Abram ta mga atag na mga karniro, baka, asno, mga suguon na bai daw mama, daw mga kamilyo.

¹⁷Tenged na Sarai an na sawa Abram pakamang Paraon, paatagan ta GINUO ta segeng na masakit Paraon ya daw mga ittan na gasirbi ki kanen naan ta palasyo din. ¹⁸Yon na paumaw Abram an Paraon daw pambalan, “Man-o tak nabuat no iling ti ki yaken? Man-o tak ula ka gasugid ki yaken na Sarai sawa no? ¹⁹Man-o tak gambal ka na kanen i utod no asta nang en na kanen pakamang ko aged sawaen? Yi sawa no. Mangen no daw malin kaw di!”

²⁰Pagtapos ta ambal Paraon ki Abram, pasugo Paraon iya an na mga ittan na palinen Abram an daw Sarai naan ta Egipto. Na papalin danen an Abram, padala danen tanan an na mga pagkabetang danen.

Pagbelagay Abram Daw Lot

13 ¹Abram daw sawa din galin ta Egipto na munta ta Negeb. Padala danen tanan na mga pagkabetang danen daw iran na mga duma. Gakuyog man ki danen gamangken din na Lot. ²Manggaranen gid en Abram tak tama iran na mga baka, karniro, kanding, pilak daw blawan. ³Gasalyo-salyo danen alin ta lugar na Negeb asta na kalambot danen ta

dati na lugar na patukuran danen ta balay na turda naan ta tengnga ta darwa na banwa na Betel daw Ai. ⁴Yon man lugar na naan dya Abram an dati gabuat ta alaran na bato para ta pagsimba naan ta Dyos. Pag-abot danen dya, pasimba din GINUO an.

⁵Pamilya Lot daw mga ittawan din gakuyog man ki Abram. Tama man iran na mga karniro, kanding, baka daw mga balay na turda. ⁶Gatama pa gid mga ayep Abram daw Lot asta dili en danen pwidi magtingeb ta lugar na paistaran danen tak kulang en mga lamunon dya para ta iran na mga ayep na sikad tama. ⁷Yon tenaan na pirmi gakuntranay mga manugbantay ta mga ayep Abram daw mga manugbantay man ta mga ayep Lot. Ta yon man na timpo naan dya gaistar mga Canaanen daw mga Pereznen.

⁸Gambal Abram ki Lot, “Daw pwidi, dili ki magkuntranay daw dapat man na ate na mga manugbantay ta mga ayep dili magkuntranay tak kiten i isya nang ta pamilya. ⁹Miad taan daw magbelagay ki tak lapad yi na lugar. Daw pwidi, libuton no ta tan-aw daw pilien no daw indi ka gusto na magsalyo. Daw magsalyo kaw naan dapit ta wala, naan kay ame dapit ta tuo. Piro, daw naan kaw dapit ta tuo, naan kay ame dapit ta wala.”

¹⁰Na gatan-aw Lot naan ta palibot, nakita din lapad na patag ta Suba Jordan asta ta banwa na Zoar. Nakita din na dayad gid lagen tak bilog na patag tama suba paryo ta gardin ta GINUO naan ta Eden daw paryo man ta Egipto. Ta yon man na timpo ula pa pasamad ta GINUO mga banwa na Sodoma daw Gomora. ¹¹Bilog na patag ta Suba Jordan naan ta sennangngan papili Lot daw gapanaw danen Lot na miling dya. Iling tan pagbelagay an danen Lot daw Abram ¹²na Abram an gatinir naan ta lugar na Canaan daw Lot an a naan ta patag ta Suba Jordan. Danen Lot gatukod ta iran na mga balay na turda naan dani ta Sodoma na isya ta mga banwa naan ta patag ya. ¹³Mga ittaw naan ta Sodoma gabuat ta sikad malain. Ula gid danen gasunod ta GINUO.

Pagsalyo Abram Naan Ta Hebron

¹⁴Pagbelag Lot ki Abram, GINUO an gambal ki Abram, “Man-aw ka naan dapit ta nurti, naan dapit ta sur, naan dapit ta sennangngan daw naan dapit ta salepan. ¹⁵Tanan na mga basak na makita no iatag ko ki kaon daw ta imo na mga linai ta ula katapusan. ¹⁶Patamaen ko mga linai no an paryo ta yab-ok na dili mabilang. ¹⁷Manaw ka daw lagen no kalangkawen daw kalaparen ta yi na basak tak iatag ko ki kaon.” ¹⁸Pag-ambal ta GINUO, gapanaw danen Abram daw galibot ta yon na lugar na paambal ta Dyos. Patukod danen Abram iran na mga balay na turda dani ta darko na mga kaoy na iya Mamre na naan ta banwa na Hebron. Gabuat isab kanen ta alaran na bato para ta pagsimba naan ta GINUO.

Paglibri Abram Ki Lot Alin Ta Pagbiag

14 ¹May appat na ari na alin ta appat na lugar: Amrafel na ari ta Sinar, Arioc na ari ta Elasar, Kedorlaomer na ari ta Elam daw Tidal na ari ta Goim. ²Appat i na ari gagira batok ta limma na ari na alin ta limma na banwa: Bera na ari ta Sodoma, Birsa na ari ta Gomora, Sinab na ari ta Adma, Semeber na ari ta Zeboim daw isya pa na ari ta banwa na Bela na paumaw man na Zoar.

³Limma na ari daw iran na mga sundalo gatipon naan ta Patag Sidim na anduni paumaw man na Dagat Asin. ⁴Gapriparar danen na maggira kuntra ki danen Ari Kedorlaomer tak ta dusi na taon Ari Kedorlaomer gadumala ki danen. Piro, ta pangtrisi na taon, danen an gabatok.

⁵Ta pangkatarsi na taon, Ari Kedorlaomer daw duma din na mga ari gaugyunay na magsulong ta gira. Napirdi danen mga Refaimnen na naan ta banwa na Astarot Carnaim, mga Zuzimnen na naan ta banwa na Ham daw mga Emimnen naan ta Patag Kiryataim. ⁶Napirdi man danen mga Horanen naan ta iran na bukid na Seir daw palagas danen asta ta banwa na Elparan na dani ta lugar na ula kabalayan. ⁷Gabalik Ari Kedorlaomer daw duma din na mga ari daw kabot danen naan ta banwa na Enmispas na paumaw man na Cades. Napirdi man danen tanan na mga banwa ta mga Amalecnen daw napirdi man danen mga Amornen na gaistar ta banwa na Hasason Tamar.

⁸Mga sundalo daw ari ta Sodoma, Gomora, Adma, Zeboim, daw Bela na paumaw man na Zoar giling naan ta Patag Sidim. Naan dya danen gapwisto aged maggira kuntra ki danen Ari Kedorlaomer. ⁹Giling man dya Kedorlaomer na ari ta Elam daw iya na mga duma na danen Tidal na ari ta Goim, Amrafel na ari ta Sinar, daw Arioc na ari ta Elasar, daw iran man na mga sundalo. Gagiraay appat an na ari kuntra ta limma ya. ¹⁰Naan ta Patag Sidim tama na mga lungag na panno ta alkitran. Limma na ari napirdi ta appat na ari daw gapadyo limma ya na ari asta iran na mga sundalo. Na gapadyo ari ta Sodoma daw ari ta Gomora duma ta iran na mga sundalo, nulog duma an ki danen naan ta mga lungag na tama alkitran. Duma ki danen gatago naan ta mga bukid. ¹¹Tanan na mga pagkabetang daw pagkaan naan ta banwa na Sodoma daw Gomora pakamang ta appat na ari daw gapanaw danen na muli. ¹²Lot ya na gamangken Abram pabiag danen daw pakamang man tanan din na mga pagkabetang tak naan kanen gaistar ta Sodoma.

¹³Isya ta mga itlaw na ula nabiag giling ki Abram daw pasugiran din na Lot ya nabiag. Ta yon man na timpo ta pagbiag ki Lot ya, Abram an na isya na Hebreo naan gistar dani ta darko na mga kaoy na iya Mamre. Mamre isya na Amornen daw kanen an may darwa na utod na Escol daw Aner. Danen Abram daw Mamre daw mga utod Mamre may kasugtanan na magtabangay danen an.

¹⁴Pagsugid ta itlaw ki Abram na nabiaḡ Lot ya, patipon Abram tanan na mga suguon din na masaligan gid na natao naan ta iya na panimalay daw sagad maggamit ta mga armas na panggira. Tanan danen tris sintos disitso. Danen Abram, Mamre, Escol daw Aner, palagas danen appat ya na ari daw iran na mga sundalo asta nalambot naan ta banwa na Dan. ¹⁵Pag-abot ta kilem, pagrupo Abram iya na mga ittawan daw pagira danen appat ya na ari daw iran na mga sundalo. Napirdi appat ya na ari daw iran na mga sundalo daw gadlagan danen ya. Palagas Abram danen an asta ta banwa na Hoba na naan liyo ta banwa na Damasco naan dapit ta nurti. ¹⁶Nalibri Abram gamangken din an na Lot daw tanan na mga itlaw na nabiaḡ. Nabawi man tanan na mga pagkabetang na pakamang ta appat na ari.

Melquisedec Daw Abram

¹⁷Pagpirdi Abram ki danen Ari Kedorlaomer, gapanaw danen Abram na muli. Ari ta Sodoma gasugat ki Abram naan ta Patag Save na anduni paumaw man na Patag Ta Ari. ¹⁸Gasugat man ki Abram ari ta banwa na Salem na ngaran din Melquisedec. Gadala Melquisedec an ta tinapay daw bino. Kanen pari na gasirbi ta Dyos Na Labaw Ta Tanan. ¹⁹Abram an pabindisyunan Melquisedec na ambal din,

“Kabay pa na Dyos Na Labaw Ta Tanan na gabuat ta kalangitan daw kalibutan

mag-atag ki kaon ta tama na mga kaayaran.

²⁰Dayawen ta Dyos Na Labaw Ta Tanan

tak kanen gatabang ki kaon na mapirdi no imo na mga kuntra.”

Pagtapos ta pagbindisyon Melquisedec, gaatag Abram ki Melquisedec ta isya ta sampulo na parti ta tanan na mga betang na nakamang din naan ta mga ari na napirdi din ta gira.

²¹Ari ta Sodoma gambal ki Abram, “Daw pwidi, ibalik no ake na mga itlaw na nabiaḡ ta mga ari naan ta ame na banwa. Piro, imo nang en tanan na mga betang na alin ta ame na banwa na nakamang ta mga ari na pabawi no.” ²²Piro, sabat Abram ta ari ta Sodoma, “May pangako a naan ta GINUO Dyos Na Labaw Ta Tanan na gabuat ta kalangitan daw ta kalibutan. ²³Nangako a na dili a mamang ta bisan ino na betang na alin ki kyo maskin isya naet na ilo o isya na igot ta sandal aged dili no maambal na kaon gapamanggad ki yaken. ²⁴Dili a magkamang ta bisan ino para ki yaken. Piro, mga nakaan ta mga ittawan ko, bilangen ta na ake na ulas. Iatag no man ta mga duma ko na danen Aner, Escol daw Mamre iran na mga ulas.”

Pangako Ta Dyos Ki Abram

15 ¹Ta timpo man na gistar Abram naan ta Canaan, gapakita GINUO ki kanen paagi ta panan-awan daw gambal, “Dili ka madlek tak ambliḡan ta kaw daw tagan ta dayad gid na bales.”

²⁻³Sabat Abram, “GINUO Dyos, ino man pulos ta mga dayad na atag no ki yaken? Ula a no paatagi ta bata na manubli ta ake na mga pagkabetang. Eliezer na suguon ko naan ta ake na panimalay na taga-Damasco, kanen nang manubli ta ake na mga pagkabetang.”

⁴Namatian Abram isab na gambal GINUO an ki kanen, “Dili Eliezer manubli an ta mga pagkabetang no tak imo gid na bata manubli an ta imo na mga pagkabetang.” ⁵Abram an papagwa ta Dyos daw ambal din pa ki Abram, “Mangad ka ta langit daw lagen no mga bituon an daw bilangen. Di' ba sikad tama daw dili man mabilang? Iling man tan katama ta imo na mga linai.”

⁶Abram i gasalig ta GINUO daw tenged ta iya na pagsalig, pakabig ta Dyos na kanen an matareng. ⁷Ambal ta Dyos ki Abram, “Yaken GINUO na gadala ki kaon kan-o na miling ka di alin ta banwa na Ur na sakep ta Caldea aged iatag ko ki kaon lugar i na Canaan.”

⁸Piro, gainsa Abram ta Dyos, “GINUO Dyos, ino paagi na mlaman ko na maangken ko yi na lugar na pangako no?” ⁹Ambal ta Dyos ki Abram, “Yi buaten no aged mlaman no na imo tanan i na lugar. Dlaan a no ta isya na baka na bai, isya na kanding na bai daw isya na karniro na mama na tanan gaidad ta tallo na taon. Dlaan a no man ta isya na tukmo daw isya na salampati na bata pa.”

¹⁰Pagtapos ta ambal ta Dyos, tanan na mga sugo din patuman Abram daw padala Abram naan ta Dyos mga ayep ya. Paiyaw Abram mga ayep ya daw patenga din na pabiak mga lawa ta mga ayep. Kada tenga paato din na paayang. Piro, mga yupan ya, ula din patengaa. ¹¹Mga uwak an magdagit inta ta patay na mga lawa ta mga ayep, piro patabog din.

¹²Na gasalep nang pa adlaw an, katunuga Abram ta sikad meek daw gadagammo kanen an. Naan ta iya na dagammo nalibutan kanen ta sikad delem daw nadlek gid kanen an. ¹³GINUO gambal ki Abram, “Sigurado gid na imo na mga linai mag-istar bilang mga istrangiro naan ta lugar na dili iran. Naan dya buaten danen an na mga ulipen daw pabellayan ta usto ta mga ittaw dya keteb ta appat gatos na taon. ¹⁴Piro, silutan ko mga ittaw an ta nasyon na mag-ulipen ta imo na mga linai daw ta uryan, imo na mga linai malin dya daw magdala ta tama na mga pagkabetang. ¹⁵Kaon imo, tagan ko ta dayad daw lawig na kabui daw tawway na kamatayen. ¹⁶Imo na mga linai magtinir ta appat gatos na taon naan ta Egipto na yon man asta ta mga apo ta kalingking bag-o mabot timpo na igo na imo na mga linai malik di ta Canaan i. Yon igo na timpo na malik danen tak anduni dili ko pa anay paalinen mga Amornen na gaistar naan ta Canaan asta ta timpo na sikad gid en malain iran na mga buat daw igo gid na silutan ko danen an.”

¹⁷Pagsalep ta adlaw na gadelem en, Abram i may nakita na pugon na gaaso daw bat-aw na galegleg daw gaagi naan ta tengnga ta biak na mga

lawa ta mga ayep. ¹⁸Iling tan pabuat ta GINUO naan ta yon na adlaw na kanen an gapangako ki Abram daw papalig-en din man iya na pangako. Ambal ta GINUO ta iya na pagpangako, “Iatag ko ta imo na mga linai yi na lugar alin ta suba na dlunan ta Egipto asta ta bakod na Suba Eufrates ¹⁹na yon man lugar ta mga ittaw na Cenanen, Cenisnen, Kadmonen, ²⁰Hetanen, Pereznen, Refaimnen, ²¹Amornen, Canaanen, Gergesen daw Jebusnen.”

Hagar Daw Ismael

16 ¹Sarai na sawa Abram ula bata daw kanen an may suguon na bai na Egiptuanen na ngaran din Hagar. ²Gambal Sarai ki Abram, “Matian a no. Pagbeet ta GINUO na dili a makabata. Daw pwidi nang, magdulog ka ta ake na suguon aged magbata kanen daw iya na bata kabigen ko na ake na bata.” Pag-ambal Sarai, kumpurmi Abram ta iya na plano.

³Yon tenaan na Sarai na sawa Abram paatag din iya na suguon na Hagar naan ki Abram aged sawaen Abram. Ta yon man na timpo, naan danen gaistar ta Canaan ta sampulo taon. ⁴Gadumaay danen Abram daw Hagar daw gabagnes Hagar an. Na nlanan Hagar na bagnes kanen an, pasaligaan din Sarai na iya na ama.

⁵Ambal Sarai ki Abram, “Mga malain an na buat Hagar ki yaken imo gid na sala. Paatag ko nang ake na suguon na Hagar naan ki kaon. Piro, na nlanan din na kanen an gabagnes, pasaligaan a din. Nlanan ta GINUO daw kino ki kiten may sala.” ⁶Sabat Abram, “Kaon bala daw ino gusto no buaten tak kanen an imo na suguon.” Pagmati Sarai ta ambal Abram, umpisa en na dili dayad iya na pagtratar ki Hagar. Yon na galayas Hagar ki kanen.

⁷Ta paglayas Hagar, kalambot kanen ta lugar na dani ta tuburan naan ta lugar na ula kabalayan daw dani man ta agian na munta ta lugar na Shur. Naan dya angil ta GINUO gapakita ki kanen ⁸daw ginsa, “Hagar na suguon Sarai, indi ka galin daw indi ka punta?” Sabat Hagar, “Galayas a alin ki Sarai na ama ko.” ⁹Ambal ta angil ta GINUO, “Malik ka naan ta ama no daw tumanen no kanen an.” ¹⁰Ambal pa ta angil ta GINUO ki Hagar, “Patamaen ko mga linai no na danen dili mabilang tak sikad tama. ¹¹Anduni bagnes ka en daw kaon yan magbata ta mama daw ngaranan no kanen an na Ismaelⁱ tak GINUO kamati ta imo na pangamuyo na tabangan ka din ta imo na kabellay. ¹²Imo an na bata magparyo ta asno na ila tak sigi kanen batok ta tanan na mga ittaw asta ta iya man na mga parinti daw tanan na mga ittaw magkuntra ki kanen.” ¹³Pagmati Hagar ta ambal ta GINUO, paumaw din GINUO an na El-Roi

ⁱ 16:11 Naan ta linggwai na Hebreo ngaran na *Ismael* beet ambalen *namatian ka ta Dyos*.

na beet ambalen “Dyos na kakita ki yaken”. Iling tan ambal Hagar tak gatingala kanen an daw gaisip, “Man-o tak bui a pa na nakita ko Dyos daw gatan-aw kanen an ki yaken?”

¹⁴Yon tenaan na paumaw din na Beer Lahai Roi^j tuburan an na dani ta lugar na naan dya gambal GINUO ki kanen. Tuburan an naan tengnga ta darwa na banwa na Cades daw Bered.

¹⁵Hagar an gabata ta mama daw pangaranan Abram na Ismael.

¹⁶Pagtao Ismael, idad Abram utsintay-sais na taon.

Pagbuat Ta Tanda Naan Ta Lawa

17 ¹Na Abram gaidad en ta nubintay-nuibi na taon, gapakita GINUO an ki kanen daw gambal, “Yaken Dyos Na Makagagaem. Tumanen a no daw dili ka man magbuat ta malain. ²Tumanen ko ake na pangako ki kaon na patamaen ko gid imo na linai.” ³Pag-ambal ta Dyos, galuod Abram daw gademel naan ta basak na magtaod ta Dyos. Ambal pa ta Dyos ki kanen, ⁴“Yi ake na pangako ki kaon. Patamaen ko imo na linai daw buaten ko danen na tama na mga nasyon. ⁵Dili en Abram imo na ngaran.^k Silian ko imo na ngaran ta Abraham^l tak buaten ko kaon yan na amay ta tama na mga nasyon. ⁶Tagan ta kaw ta sikad tama na mga linai daw imo na mga linai buaten ko na mga nasyon daw duma ki danen manugdumala ta mga nasyon. ⁷Tumanen ko ake na pangako ki kaon daw ta imo na mga linai ta ula katapusan na yaken imo na Dyos daw Dyos ta imo man na mga linai. ⁸Iatag ko ki kaon daw ta imo na mga linai bilog na Canaan na patiniran nyo aged inyo en ta ula katapusan. Bantayan ko man imo an na mga linai tak yaken iran na Dyos.”

⁹Ambal pa ta Dyos ki Abraham, “Kaon daw imo na mga linai dapat na tumanen nyo asta ta katapusan na adlaw kasugtanan an na anduni iatag ko ki kyo. ¹⁰Yi ake na kasugtanan ki kyo na dapat nyo tumanen: Kaon yan daw tanan na mga mama ta imo na panimalay daw mga mama na sakep ki kaon, kyo tanan magpabuat ta tanda naan ta inyo na lawa.^m

¹¹Umpisa anduni kyo na mga mama magpabuat ta tanda naan ta inyo na lawa para magpademdem ki kyo ta kasugtanan na paatag ko ki kyo.

¹²Tanan na mga bata nyo na mama, naan ta pangwallo na adlaw alin ta pagtao dapat na buatan nyo ta tanda naan ta iran na lawa. Mga mama na natao naan ta imo na panimalay daw imo na ittawan, daw mga ittaw man na alin ta duma na mga lugar na napalit no para magsirbi ki kaon

^j 16:14 Naan ta linggwai na Hebreo ngaran na *Beer Lahai Roi* beet ambalen *tuburan na iya ta isya na bui ta ula katapusan daw gatan-aw ki yaken*. ^k 17:5 Naan ta linggwai na Hebreo ngaran na *Abram* beet ambalen *amay na may datas na katengdanan*. ^l 17:5 Naan ta linggwai na Hebreo ngaran na *Abraham* beet ambalen *amay ta sikad tama*. ^m 17:10 Tanda na pasambit naan ta birsikulo dyis, daw naan ta Inglis paumaw na ‘circumcision’. Pwidi nyo mabasa parti ta *tanda naan ta lawa* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay.

danen an tanan buatan nyo ta tanda naan ta iran na lawa. ¹³Tanan gid na mga mama bisan natao naan ta imo na panimalay daw imo na ittawan daw bisan man danen mga ittaw na napalit no para magsirbi ki kaon, dapat danen an tanan buatan nyo ta tanda. Daw kyo tanan na mga mama magpabuat ta tanda naan ta inyo na lawa, yon magpademdem ki kyo asta ta ula katapusan ta kasugtanan na paatag ko ki kyo. ¹⁴Bisan kino na mama na ula nabuatan ta tanda naan ta iya na lawa, dili ko bilangen na ake na ittaw tak ula din tumana ake na kasugtanan.”

¹⁵Dyos gambal pa gid ki Abraham, “Sarai na sawa no, dili no en umawen na Sarai tak anduni Saraⁿ en iya na ngaran. ¹⁶Bindisyunan ko kanen an daw tagan ta kaw ta bata na mama paagi ki kanen. Tagan ko kanen an ta bakod na pribiliyo na buaten ko kanen an na inay ta mga nasyon daw duma ta iya na mga linai buaten ko na mga manugdumala.”

¹⁷Pagtapos ta ambal ta Dyos, Abraham i galuod daw gademel naan ta basak na magtaod ta Dyos. Gatatawa kanen an daw gambal ta iya na kaugalingen, “Dili en pwidi magbata pa sawa ko tak idad ko i isya gatos en daw idad din nubinta.”

¹⁸Ambal Abraham ta Dyos, “Daw pwidi, Ismael nang en manubli an ta mga pangako no ki yaken.”

¹⁹Piro, ambal ta Dyos, “Dili pwidi tak Sara na sawa no magbata ta mama daw ngaranan no na Isaac.^o Tanan na mga pangako ko ki kaon iatag ko man ki Isaac daw ta iya na mga linai asta ta ula katapusan.

²⁰Parti ki Ismael, tumanen ko pangabay no an daw bindisyunan ko man kanen an. Patamaen ko gid iya na mga bata daw mga linai. Dusi na bata din manugdumala daw buaten ko iya na mga linai na bakod na nasyon.

²¹Piro, tumanen ko ake na pangako paagi ki Isaac na bata no na matao ki Sara ta iling man ti na timpo ta sunod na taon.”

²²Pagtapos ta ambal ta Dyos, pabilin din Abraham an. ²³Ta yon man na adlaw, pabuatan Abraham bata din na Ismael ta tanda naan ta lawa daw tanan din na mga suguon na mama na natao naan ta iya na panimalay daw mga ittawan daw mga suguon man na mama na pinalit din. Ta iling tan na paagi patuman din sugo ta Dyos ki kanen. ²⁴Na gapabuat Abraham ta tanda naan ta iya na lawa, idad din nubintay-nuibi na taon. ²⁵Na pabuatan Ismael an na bata Abraham ta tanda naan ta iya na lawa, idad din trisi na taon. ²⁶Naan ta isya nang na adlaw dengngan na pabuatan ta tanda naan ta lawa danen an Abraham, Ismael, ²⁷daw tanan na mga mama na sakep ki Abraham na mga natao naan ta iya na panimalay daw bisan mga ittawan na napalit din naan ta duma na lugar para magsirbi ki kanen.

ⁿ 17:15 Naan ta linggwai na Hebreo ngaran na *Sara* beet ambalen *prinsisa*. ^o 17:19 Naan ta linggwai na Hebreo ngaran na *Isaac* beet ambalen *gatatawa*.

Pagpakita Ta Dyos Ki Abraham

18 ¹Iling ti pagpakita isab ta GINUO ki Abraham na naan gaistar Abraham an dani ta darko na mga kaoy na iya Mamre. Ugto-adlaw, gamungko Abraham ta gangaan ta balay din na turda tak sikad dangga. ²Nali nang nakita din tallo na mama na gatindeg naan ta unaan din. Gadlagan kanen alin ta gangaan na mugat ki danen. Galuod daw gademel kanen naan ta basak na magtaod ki danen.

³Ambal din, “Sir, daw miad nakem no ki yaken, dili a nyo lambayan. Daw pwidi nang, mapit kaw di anay aged magsirbi a ki kyo. ⁴Magpuay kaw anay naan ta lambong ta yi na kaoy mintras gapakamang a pa ta tise na waig aged maugasan nyo inyo na batiis. ⁵Mag-imes kay anay ta pagkaan para ki kyo aged magbiskeg lawa nyo ta inyo na pagpadayon ta pagpanaw. Gusto ko na magsirbi ki kyo tak naan kaw di ki kami.”

Sabat danen, “Ee, pwidi man.”

⁶Gadali Abraham na malik ta balay na turda daw gasugo kanen ki Sara, “Mag-imes ka dagli ta tallo na sekeb na arina^p na dayad klasi daw masaen no daw magluto ka ta tinapay.”

⁷Gadlagan isab kanen na miling ta iya na mga baka daw gapili ta isya na tinday na tambek. Paatag din ta iya na suguon daw gadali suguon din na iyawen daw lutuon. ⁸Na luto en, gadala Abraham ta kiso na puti, gatas daw karni baka naan ta tallo ya na mama naan ta lambong ta kaoy. Gakaan danen an daw Abraham i gatindeg naan dani aged magsirbi ki danen.

⁹Gainsa danen ki Abraham, “Indya Sara na sawa no?”

Sabat Abraham, “Naan kanen solded ta turda.”

¹⁰Isya ta mga mama, kanen GINUO. Ambal din, “Ta sunod na taon, ta iling man ti na timpo, malik a di daw sawa no an may bata en na mama.” Na gaisturya danen, kamati Sara ta iran na pag-isturya tak naan kanen ta gangaan ta balay na turda na naan dapit ta iran na tudtod.

¹¹Abraham an daw Sara manakem en daw ula en gabot pamulanen Sara. ¹²Yon na gatatawa Sara tak gaisip kanen na dili en kanen malipay na magdulog ta sawa din daw magbata tak manakem en danen an.

¹³GINUO gainsa ki Abraham, “Man-o tak gatatawa Sara an daw ula gapati ta ambal ko? Gambal kanen na impusibli na kanen an magbata tak manakem en. ¹⁴Ula impusibli para ta GINUO. Ta sunod na taon ta timpo na paambal ko, malik a ki kyo daw Sara an may bata en na mama.” ¹⁵Nadlek Sara an tenged ta ambal ya ta GINUO. Yon na gabula kanen an, “Ula a gatatawa.” Piro, ambal ta GINUO, “Ee, matuod, gatatawa ka.”

---

^p 18:6 Tama gid na tinapay na pabuat Sara tak tallo an sekeb mga pitto kilo na arina.

Pagpakiluoy Abraham Para Ta Sodoma

¹⁶Pagtapos Abraham daw tallo din na bisita ta iran na pag-isturyaay, gapadayon iya na mga bisita ta iran na pagpanaw munta ta Sodoma daw padul-ong Abraham danen an naan ta unaan ta iran na balay. Pabantaw danen banwa na Sodoma naan ta ebes.

¹⁷Ambal GINUO ta iya na kaugalingen, “Sugiran ko Abraham ta plano ko na buaten en naan ta Sodoma. ¹⁸Dapat mlaman din tenged kanen an pinili na buaten ko na amay ta bakod na nasyon na bantog gid daw tanan na mga nasyon naan ta kalibutan tagan ko ta mga kaayaran paagi ki kanen daw ta mga linai din. ¹⁹Kanen papili ko aged magtudlo kanen ta iya na mga bata daw mga linai daw tanan na mga itlaw na naan ta iya na panimalay na magtuman ki yaken paagi ta pagbuat ta igo ta liag ko daw igo na pagtratar naan ta mga paryo danen na itlaw. Daw magtuman danen ki yaken, tumanen ko man ake na pangako.”

²⁰Yon na gambal GINUO ki Abraham, “Namatian ko mga riklamo parti ta sikad lain na mga buat ta mga itlaw naan ta Sodoma daw Gomora.

²¹Gani, miling kay dya daw manilag aged mlaman nay daw sikad malain mga buat danen.” ²²Pag-ambal din, gapanaw dayon darwa na mama munta ta Sodoma. Piro, GINUO an gapabilin na duma ki Abraham.

²³Abraham i gaprani ta GINUO daw gainsa, “Daw may mga itlaw na matareng dya, silutan no danen an na mapatay danen an duma ta mga itlaw na malain? ²⁴Alimbawa, daw may singkwinta na itlaw na matareng naan dya, samaren no pa yon na banwa? Sigurado a na palibrien no mga itlaw dya aged dili mapatay mga singkwinta na itlaw na matareng na gaistar dya. ²⁵Nlaman ko na dili ka magbuat ta iling tan na silutan no man mga itlaw an na matareng tenged ta mga buat ta mga itlaw na malain. Dili iling tan ugali no! Kaon Manug-ukom ta mga itlaw ta bilog na kalibutan daw imo an na pag-ukom igo.” ²⁶Sabat ta GINUO, “Daw makita ko na may singkwinta na itlaw na matareng naan ta Sodoma, dili ko samaren yon na banwa tenged ki danen.”

²⁷Abraham gambal isab, “Ginuo, itlaw a nang na paryo ta yab-ok daw abo. Pasinsyaen a no nang ta mga ambalen ko ki kaon. ²⁸Alimbawa, daw ula kamang singkwinta na itlaw na matareng naan dya tak kwarintay-singko nang, samaren no pa man gyapon yon na banwa?”

Ambal ta GINUO, “Daw may kwarintay-singko na mga itlaw na matareng dya, dili ko samaren yon na banwa.”

²⁹Gainsa isab Abraham i, “Alimbawa, daw may kwarinta nang?”

Sabat ta GINUO, “Para ta kwarinta na itlaw na matareng dili ko samaren yon na banwa.”

³⁰Ambal pa gid Abraham, “Ginuo, dili ka nang magilek ki yaken tak may ambal a pa ki kaon. Alimbawa, daw may trinta nang dya?”

Sabat ta GINUO, “Daw may trinta nang dya na itlaw na matareng, dili ko samaren yon na banwa.”

³¹ Ambal isab Abraham, “Ginuo, pasinsyaen a no nang tak may ambal a isab ki kaon. Alimbawa, daw may binti nang dya?”

Sabat ta GINUO, “Para ta binti na itlaw na matareng na anen dya dili ko samaren.”

³² Ambal Abraham, “Ginuo, dili ka magilek tak mambal a isab ki kaon piro isya nang gid en. Alimbawa, daw may sampulo na itlaw dya?”

Sabat ta GINUO, “Para ta sampulo na itlaw na matareng na anen dya dili ko man gyapon samaren.”

³³ Pagtapos ta iran na pag-istorya, gapanaw GINUO daw Abraham an a guli en.

Malain Na Mga Buat Ta Mga Taga-Sodoma

19 ¹ Bag-o magsalep adlaw, darwa ya na mama na mga angil ta Dyos gabot naan ta banwa na Sodoma. Gamungko Lot naan ta gangaan ta padir na galibot ta banwa na Sodoma. Pagkita Lot ta darwa na mama, gatindeg kanen daw pasugat din danen an. Galuod kanen daw gademel naan ta basak na magtaod ki danen. ² Ambal din, “Mga Sir, daw pwidi nang, magdayon kaw naan ta balay ko tak magsirbi a ki kyo. Mag-ugas kaw ta inyo na batiis daw manuga kaw di ta yi na kilem. Daw gusto nyo, sellem kaw pa bugtaw kisyem daw magpadayon ta inyo na pagpanaw.” Sabat danen, “Dili nang en. Unti kay nang en manuga naan ta plasa.”

³ Tenged Lot gapangabay gid ki danen, gakuyog nang en danen ki kanen naan ta iran na balay. Gapaluto Lot ta dayad na pagkaan daw tinapay na ula pampaabok daw gakaan danen an.

⁴ Bag-o danen gatunuga, tanan na mga mama na naan ta banwa na Sodoma, mga bata pa asta ta mga manakem galibot ta balay Lot.

⁵ Paumaw Lot i ta mga itlaw daw paambalan, “Indya darwa ya na mama na giling di ki kaon gina? Pagwaen no danen an aged dulugan nay.”

⁶ Gagwa Lot an ta iya na balay daw pasaraan din gangaan an. Gatindeg kanen an naan ta tubangan ta mga mama. ⁷ Ambal din, “Mga kasimanwa, daw pwidi nang, dili kaw magbuat ta malain na iling tan. ⁸ May darwa a na bata na dlaga na ula pa natandeg ta mama. Daw gusto nyo, pagwaen ko danen an. Bala kaw daw ino gusto nyo na buaten ki danen. Basta dili nyo nang imuan ta malain darwa an na mga mama tak danen ake na mga bisita daw dapat ko ambligan.”

⁹ Ambal ta mga mama ya, “Malin ka dyan! Giling ka di ta ame i na lugar bilang istrangiro nang. Dili ka taga-unti, kaon pa maglaygay ki kami daw ino buaten nay? Kani, sakiten nay kaon yan na subla pa ta mga bisita no.” Pag-ambal danen, gadas-eg danen naan ki Lot aged marani danen naan ta gangaan ta balay din para gubbaen sara ta gangaan.

¹⁰Piro, pabukasan ta darwa na bisita gangaan ta tise nang daw pabeteng danen Lot an na melled daw pasaraan danen gangaan ya. ¹¹Nali nang tanan na mga mama naan ta gwa ta balay dili en makakita tak pabulag danen an ta darwa na angil na mga bisita Lot. Tanan danen, mga bata daw mga manakem, gangapkap nang en daw indi gangaan ya.

¹²Gainsa mga angil ki Lot, “May mga bata ka, mga magad daw duma pa na mga parinti naan ta yi na banwa? Daw may anen, dleen no danen mwa ta yi na banwa. ¹³Pasugo kay ta GINUO na miling di aged samaren nay yi na banwa tak namatian ta GINUO tama an na mga riklamo parti ta malain na mga buat ta mga itlaw di.”

¹⁴Pagtapos ta ambal ta darwa na bisita, gapanaw Lot na miling ta mga mama na sawaen ta mga bata din na bai. Ambal din ki danen, “Mos, malin ki di tak samaren ta GINUO yi na banwa.” Piro, ula danen gapati ki Lot tak salig danen galaeg-laeg nang kanen an.

¹⁵Pagsennang ta adlaw, padali ta mga angil Lot an. Ambal danen, “Giran no! Dleen no imo na sawa daw darwa no na bata na bai daw malin kaw di tanan. Daw dili kaw malin, madapil kaw ta silot ta GINUO ta yi na banwa daw mapatay kaw man.”

¹⁶Piro, Lot i ula din dayon patuman ambal ya ta mga angil. Yon na paibitan ta mga angil lima ya Lot, lima ta iya na sawa daw lima ta darwa din na bata daw paguyod pagwa ta banwa. Iling tan na tenged ta kaluoy ta GINUO danen an Lot naluwas alin ta silot na mabot ta Sodoma. ¹⁷Na naan en danen ta gwa ta banwa, ambal ta mga angil, “Giran nyo. Mlagan kaw naan ta bukid. Dili kaw magblikid. Dili kaw man magteneng bisan indi ta yi na patag aged dili kaw madapil ta silot ta Sodoma.”

¹⁸Piro, ambal Lot ki danen, “Dili pwidi Sir. ¹⁹Bisan miad ka ki kami daw naluoy ka ki kami na luwasen kay no alin ta kamatayen, dili a man gyapon kalambot ta yon na bukid tak sikad madyo. Nali mabutan a ta silot mintras gailing a nang pa dya. ²⁰Di' ba may sise na banwa na dani nang daw makalambot a pa dya? Daw pwidi, tugutan kay no na miling ta sise na banwa aged maluwas kay alin ta kamatayen.”

²¹Ambal ta isya na angil ta Dyos, “Sigi, dili ko samaren sise an na banwa na paambal no tenged naluoy a ki kyo. ²²Giran nyo. Mlagan kaw dya en tak kinanglan naan kaw dya en bag-o mag-umpisa pagsamad ta mga banwa.” Yon na banwa na pailangan danen Lot pangaranan na Zoar.^q

Pagsamad Ta Sodoma Daw Gomora

²³Gasilak en adlaw na danen Lot gabot naan ta Zoar. ²⁴Pag-abot danen dya, papauranan ta GINUO mga banwa an na Sodoma daw Gomora ta apoy daw ta galegleg na mga bato na asupri na alin ki kanen naan ta

^q 19:22 Naan ta linggwai na Hebreo ngaran na *Zoar* beet ambalen *sise*.

langit. ²⁵Iling tan pagsamad ta GINUO ta mga banwa asta ta bilog na patag. Tanan na mga itlaw, mga ayep daw tanan na mga gatubo naan ta basak naan ta patag ya napatay. ²⁶Na gadlagan danen Lot munta ta Zoar, sawa din an gasunod ki kanen. Natabo na gablikid sawa din an daw ta iya na pagblikid kanen an nimo na bato na asin.

²⁷Ta sunod na adlaw, sellem pa Abraham giling ta lugar ya na naan dya gaisturya GINUO ki kanen. ²⁸Gatan-aw kanen tubang ta Sodoma daw Gomora asta ta bilog na patag naan ta ebes. Nabantaw din dakmel gid na aso na gatumbuok alin ta basak na paryo ta aso na gagwa alin ta simburio ta bakod na pugon. ²⁹Yon na paagi na pasamad ta Dyos mga banwa naan ta patag. Piro, pademdem din pangabay ya Abraham ki kanen daw paluwas din ta kamatayen Lot an asta ta pamilya Lot bag-o din samaren lugar na patiniran danen.

Lot Daw Mga Bata Din Na Bai

³⁰Lot daw darwa din na bata na bai gapanaw alin ta Zoar. Gatukad danen ta bukid daw naan dya gaistar ta kwiba tak adlek en Lot na mag-istar naan ta Zoar. ³¹Ambal ta panganay din na bata naan ta mangngod, “Kaugalian ta mga itlaw ta bilog na kalibutan mangasawa danen an daw magbata. Piro, kiten dili kangasawa daw kabata tak ula mama naan ta yi na lugar. Anen di ate nang na amay, piro kanen an manakem en. ³²Mos, paingawen ta daw dulugan ate an na amay aged kabata ki man paagi ki kanen.”

³³Tenged iling tan iran na plano, paingaw danen ta yon na kilem iran na amay daw panganay ya gadulog ta iran na amay. Ula gid kalibutan iran an na amay ta pagdulog ya daw pag-alin ta panganay.

³⁴Sunod na adlaw, ambal ta panganay naan ta mangngod, “Kabii kilem, yaken gadulog ta ate na amay. Paingawen ta isab kanen an daw kaon eman magdulog ki kanen aged kabata ki paagi ki kanen.” ³⁵Pag-abot ta kilem ta yon man na adlaw, paingaw danen isab iran na amay. Mangngod an giling naan ta iran na amay daw gadulog ki kanen. Ula gid kalibutan iran an na amay ta pagdulog ya daw pag-alin ta mangngod ya. ³⁶Yon en na darwa na bata Lot ubos bagnes paagi ki kanen.

³⁷Panganay an na bata Lot gabata ta mama daw gaatag naan ta iya na bata ta ngaran na Moab. Mga linai Moab isya na nasyon na paumaw Moabnen asta anduni. ³⁸Gabata man mangngod an na bata Lot ta mama daw gaatag naan ta iya na bata ta ngaran na Benami. Mga linai Benami isya man na nasyon na paumaw na Amonen asta anduni.

Abraham Daw Abimelec

20 ¹Galin Abraham ta iya na istaran na dani ta darko na mga kaoy na iya Mamre daw gapanaw na munta ta lugar na Negeb. Bag-o

kanen kalambot ta Negeb, gatinir kanen naan ta tengnga ta darwa na banwa na Cades daw Sur. Paglambay ta mga inadlaw, gasalyo kanen naan ta banwa na Gerar.

²Na naan kanen ta Gerar, papakala din ta mga itlaw dya na Sara an iya na utod. Ari an naan ta Gerar ngaran din Abimelec. Papakamang din Sara an daw papadala naan ta iya na balay.

³Piro, ta isya na kilem, gapakita Dyos an ki Abimelec paagi ta dagammo daw gambal, “Mapatay ka anduni tenged ta bai na pakamang no. Kanen an may sawa en.”

⁴Piro, ula pa kaprani Abimelec ki Sara daw ula din pa man natandeg. Ambal Abimelec, “Ginuo, ino, patayen no itlaw na ula gabuat ta sala? Ula a yi sala! ⁵Na papakamang ko Sara, salig ko igo ake na buat tak Abraham gambal ki yaken na Sara an utod din daw ambal man a Sara na Abraham an utod din. Ula a may nakita na sala ake na pabuat.”

⁶Ambal ta Dyos ki Abimelec naan ta dagammo din, “Ee, nlanan ko na ta pagpakamang no ki kanen salig no igo imo na buat. Yon na gaambilig a ki kaon aged dili ka makasala ki yaken tak papegengan ko kaon yan na dili ka marani ki kanen daw dili no man kanen an tandegen. ⁷Anduni, balik no dayon Sara an ki Abraham na sawa din. Abraham an manugsugid ta kabebet-en ko daw kanen an mangamuyo para ki kaon aged dili ka mapatay. Piro, daw dili no balik bai an, kaon daw tanan no na mga itlaw mapatay.”

⁸Sunod na adlaw, sellem pa gabangon Abimelec daw paumaw din tanan na mga upisyalis daw pasugiran din danen parti ta iya na dagammo. Tanan danen nadlek gid. ⁹Abraham an paumaw Abimelec daw pambalan din, “Ino sala nay ki kaon? Man-o tak gabuat ka ki kami ta malain na yaken i daw ake na mga sinakepan nakabuat ta bakod na sala? Dili igo buat no ki kami.” ¹⁰Ambal pa Abimelec ki Abraham, “Ino gasuot naan ta imo na isip? Man-o tak gabula ka na ambal no na Sara an utod no?”

¹¹Sabat Abraham, “Gabula a tak salig ko mga itlaw di ula adlek ta Dyos. Gaisip a na tenged ta ake na sawa patayen a danen para maagaw kanen an. ¹²Ta matuod, Sara an utod ko na bai tak bata man kanen an ta amay ko, piro dili kanen an bata ta inay ko. Yon na pasawa ko kanen an tak lain man iya na inay. ¹³Pasugo a kan-o ta Dyos na malin ta balay ta ake na amay daw sigi kay nang salyo naan ta tama na mga lugar. Paambalan ko ake na sawa na yi paagi na ipakita din ki yaken na palangga a din: Daw miling kay naan ta duma na mga lugar, ambalen din naan ta mga itlaw dya na kami mag-utod.”

¹⁴Abimelec ya, pabalik din Sara an naan ki Abraham. Gakamang man kanen ya ta mga karniro, mga baka, daw mga suguon na mama daw bai daw paatag din ki Abraham. ¹⁵Gambal kanen ya ki Abraham, “Lagen no yi na lugar daw pilien no daw indi gusto no na magtinir.”

¹⁶ Ambal din man ki Sara, “Lagen no. Anduni, tagan ko utod no an ta isya libo na bilog na pilak bilang bayad ta imo na kagayyaan daw para man may pamatuod naan ta mga duma no na kaon yan ula gabuat ta sala.”

¹⁷⁻¹⁸ Umpisa na Sara an na sawa Abraham nakamang Abimelec, papegengan ta GINUO na dili makabata tanan na mga bai ta pamilya Abimelec daw mga sinakepan din. Piro, na nabalik Sara ki Abraham, gapangamuyo Abraham naan ta Dyos para ki danen Abimelec daw paayad ta Dyos danen tanan daw mga bai gabagnes isab.

Pagtao Isaac

21 ¹ Sara an paatagan ta GINUO ta kaayaran paagi ta pagtuman ta GINUO ta iya na pangako ki danen Abraham. ² Bisan na manakem en danen Abraham, gabagnes Sara daw gabata ta mama naan ta timpo na sunod ta pangako ta Dyos ki Abraham. ³ Pangaranan Abraham bata din an na Isaac. ⁴ Na wallo nang pa adlaw Isaac alin ta iya na pagtao, kanen an pabuatan Abraham ta tanda naan ta iya na lawa^r tak patuman Abraham sugo an ta Dyos parti ta mga bata na mama. ⁵ Pagtao Isaac, idad Abraham isya gatos na taon.

⁶ Ambal Sara, “Palipay a ta Dyos daw tanan na mga itlaw na kamati na gabata a, malipay man danen duma ki yaken ⁷ tak kino man abi magpati daw mag-ambal ki Abraham na makabata a pa! Piro anduni, bisan manakem kay en, kabata a pa ta mama!”

⁸ Isaac an gabakod daw naan ta adlaw na patalin kanen an, Abraham gakumbira. ⁹ Nakita Sara na Isaac an pasunlog Ismael na bata Abraham ki Hagar na Egiptuanen. ¹⁰ Ambal Sara ki Abraham, “Palayasen no suguon na yan na bai daw iya na bata tenged bata din an dili pwidi na isya man na manubli ta ate na mga pagkabetang. Isaac nang na bata ko manubli.”

¹¹ Nasebean gid Abraham i tak Ismael an bata din man. ¹² Piro, ambal ta Dyos ki Abraham, “Dili ka mangasebe parti ta bata an daw suguon no na inay din. Sunuron no liag an Sara tak mga linai nang Isaac kalaen ko na imo na mga linai. ¹³ Piro, mga linai ta bata ta suguon no buaten ko man na isya na nasyon tak kanen an bata no man.”

¹⁴ Sunod na adlaw, sellem pa gabangon Abraham an daw gakamang ta mga pagkaan daw waig daw paduol din ki Hagar. Papanaw din danen Hagar daw Ismael. Galibot-libot danen an Hagar na ula sigurado na ilingan naan ta lugar na ula kabalayan na dani ta banwa na Beerseba.

¹⁵ Ta pagpanaw danen Hagar, naubusan danen ta waig naan ta ugsakan na dala danen. Galuya Ismael an daw pabetang Hagar kanen an naan ta

---

^r 21:4 May pasaysay parti ta *tanda naan ta lawa* na pwidi nyo mabasa naan ta ‘footnote’ ta Genesis 17:10.

dalem ta tanem para palambungan. ¹⁶Naan dya pabilin Ismael an daw gapanaw Hagar an naan ta unaan. Kamadyuon ta panaw din paryo ta malambot ta uwas ta pana. Gapungko kanen an daw ambal din, “Dili a kagwanta na makita ko ake na bata na mapatay.” Na gamungko kanen an, gagal Ismael ta sikad tudo.

¹⁷Namatian ta Dyos agal ta bata Hagar. Angil ta Dyos na naan ta langit gaumaw ki Hagar daw painsaan din, “Ino prublima no? Dili ka madlek. Namatian ta Dyos agal ta imo na bata. ¹⁸Pranian no bata an daw lipayen no nakem din an tak mga linai din buaten ko bakod na nasyon.”

¹⁹Pag-ambal ta angil, papakita ta Dyos ki Hagar isya na bubon daw papanno Hagar iya na ugsakan ta waig alin ta bubon ya daw papainem din iya na bata.

²⁰Bata an Hagar paubayan ta Dyos. Na bakod en kanen an, naan kanen gaistar ta lugar na ula kabalayan na paumaw na Paran daw sikad kanen sagad na mamana ta mga ayep. ²¹Na naan kanen ta Paran, papasawa kanen ta inay din naan ta isya na Egiptuanen.

Pagsugtanay Abraham Daw Abimelec Naan Ta Lugar Na Beerseba

²²Ta timpo na Abimelec ari ta mga Filistinen, giling kanen an ki Abraham duma ta kumander ta iya na mga sundalo na ngaran din Picol daw gambal, “Dyos pirmi gaubay ki kaon ta tanan no na mga buat.

²³Magsumpa ka di anduni paagi ta pagsambit ta ngaran ta Dyos na dili a no lukuon daw dili no man lukuon ake na mga linai. Magsumpa ka man na magmiad ka ki yaken daw ta mga ittaw naan ta yi na lugar na patiniran nyo paryo na yaken i miad ki kaon.” ²⁴Sabat Abraham, “Sigi, magsumpa a.”

²⁵Ta pag-isturyaay danen, gariklamo Abraham ki Abimelec parti ta bubon na paagaw ta mga sinakepan Abimelec. ²⁶Sabat Abimelec ta riklamo Abraham, “Ula a nalam daw kino gaagaw ta yi na bubon. Anduni ko nang namatian nyan. Man-o tak anduni ka nang gasugid ki yaken?”

²⁷Gakamang Abraham an ta mga karniro daw mga baka daw paatag din naan ki Abimelec para magbuat danen ta kasugtanan ta iran na pagmiaray. ²⁸Pagbuat danen ta kasugtanan, pabelag Abraham pitto na karniro na bai na bata pa naan ta duma din na mga karniro. ²⁹Abimelec gainsa ki Abraham, “Man-o tak pabelag no pitto na karniro? Ino beet ambalen no?”

³⁰Sabat Abraham, “Batunon no pitto i na karniro aged ipakita naan ta mga ittaw na kumpurmi ka na yi na bubon ake tak yaken gakutkot ti.”

³¹Lugar na naan dya bubon ya paumaw na Beerseba^s tenged naan dya Abraham daw Abimelec gabuat ta iran na kasugtanan.

---

^s 21:31 Naan ta linggwai na Hebreo ngaran na *Beerseba* beet ambalen *bubon ta pagsugtanay o bubon ta pitto*.

³²Pagtapos ta pagbuat danen ta kasugtanan naan ta Beerseba, Abimelec daw Picol na kumander ta iya na mga sundalo guli naan ta iran na istaran na lugar na yon man lugar ta mga Filistinen. ³³Pag-alin danen Abimelec, gatanem Abraham ta isya na kaoy na tamaris naan ta Beerseba daw naan dya pasimba din GINUO na Dyos Na Bui Ta Ula Katapusan. ³⁴Lugay gaistar Abraham naan ta lugar ta mga Filistinen.

Pagsugo Ta Dyos Ki Abraham Na Ialad Isaac

22 ¹Paglambay ta pila na mga taon, may sugo Dyos an naan ki Abraham aged mapamatuuran daw terek gid pagsalig Abraham. Paumaw kanen an ta Dyos, “Abraham.” Sabat din, “Ngaran sa?” ²Dyos an gambal ki kanen, “Dleen no Isaac na bugtong no na bata na pinalangga daw miling kaw ta lugar na Moria. Naan ta Moria itudlo ko ki kaon isya na bukid daw naan dya patayen no Isaac daw sunugon iya na lawa na ialad ki yaken.”

³Sunod na adlaw, sellem pa gabangon Abraham i daw gabis-ak ta kaoy na sunggan para ta alad na sunugon. Pakarga din mga sunggan naan ta iya na asno daw pakuyog din iya na bata na Isaac daw darwa na suguon na mama. Gapanaw danen na munta ta lugar na pasambit ta Dyos ki kanen. ⁴Ta pangallo na adlaw ta iran na pagpanaw, nabantaw din Moria na lugar na ilingan danen. ⁵Ambal Abraham ta darwa din na suguon, “Tagad kaw nang di duma ta asno i. Kami nang en bata ko miling dya daw simbaen nay Dyos an. Daw tapos en, malik kay di.”

⁶Pag-ambal Abraham, pakamang din mga sunggan ya daw papas-an din ki Isaac daw iya an a na dala bari daw baga. Gapanaw danen na darwa. ⁷Na gapanaw pa danen, ambal Isaac ki Abraham na amay din, “Tay.” Sabat Abraham, “Ngaran sa, tong?” Insa Isaac, “May dala ki na baga daw sunggan, piro indya bata pa na karniro para patayen ta daw sunugon bilang ate na alad naan ta Dyos?” ⁸Sabat Abraham, “Tong, Dyos mag-atag ki kiten ta bata pa na karniro para ialad ta.” Pag-ambal din, gapadayon danen ta iran na pagpanaw.

⁹Pag-abot en danen Abraham naan ta lugar na paambal ta Dyos ki Abraham, gabuat Abraham ta alaran na bato daw paplastar din mga sunggan ya. Pagapos din Isaac an daw panegga din naan ta alaran na may mga sunggan. ¹⁰Paibitan din bari an aged patayen iya na bata. ¹¹Piro, nali nang may angil ta GINUO na gumaw ki kanen alin ta langit, “Abraham, Abraham.” Sabat Abraham, “Ngaran sa?” ¹²Ambal ta angil ta GINUO, “Dili no patayen bata no an daw dili ka man magbuat ta bisan ino na masakitan kanen an. Anduni, nlanan ko en na gatuman ka ta sugo ta Dyos daw gataod ka ki kanen tak tumanen no inta ambal ta Dyos na ialad no bugtong no na bata naan ki kanen.”

¹³Pagtapos ta ambal ta angil, Abraham i gatan-aw naan ta palibot daw nakita din isya na karniro na mama naan ta sagbetan na iya na sungay

nasangit dya. Pakamang din karniro an daw papatay daw pasunog na sal-i ta bata din para alad naan ta Dyos. ¹⁴Tenged paatag ta GINUO iran na kinanglan, pangaranan Abraham lugar ya na “GINUO An Gaatag Ta Ate Na Kinanglan.” Asta anduni mga itlaw an gambal ta iling ti, “Naan ta bukid ta GINUO mag-atag kanen ki kiten ta ate na kinanglan.”

¹⁵Gaumaw isab angil ta GINUO ki Abraham alin ta langit daw gambal, ¹⁶“GINUO an gapangako ki kaon paagi ta iya na ngaran na tenged patuman no iya na ambal na ialad no bugtong no na bata naan ki kanen, ¹⁷mag-atag gid kanen an ki kaon ta sikad tama na mga kaayaran daw patamaen din gid imo na mga linai na paryo katama ta mga bituon naan ta langit daw pantad naan ta baybay. Pirdien ta imo na mga linai daw sakepen mga banwa ta iran na mga kuntra. ¹⁸Paagi ta imo na mga linai, mga itlaw ta tanan na mga nasyon ta kalibutan tagan din ta mga kaayaran tak gatuman ka ta sugo ta Dyos.”

¹⁹Pagtapos ta ambal ta angil, danen Abraham gabalik naan ta iya na mga suguon. Gapanaw danen tanan na muli naan ta Beerseba daw naan danen dya gapadayon na gaistar.

Mga Linai Nahor

²⁰Nabalitaan Abraham na Milca na sawa ta utod din na Nahor may mga bata. ²¹Iya na panganay na bata na mama Uz. Pangarwa din na bata na mama Buz daw sunod na bata din na mama Kemuel. Kemuel amay Aram. ²²Sunod na mga bata danen na mama Kesed, Hazo, Pildas, Jidlaf daw Betuel. ²³Betuel amay Rebeca. Wallo buok mga bata Milca daw Nahor na utod Abraham. ²⁴Pasawa Nahor suguon danen na ngaran din Reuma daw gabata man Reuma ki Teba, Gaham, Taas daw Maaca.

Kamatayen Sara Daw Paglebbeng Ki Kanen

23 ¹Na gaidad Sara ta sinto binti-syiti na taon, ²napatay kanen naan ta banwa na Kiryat-arba naan ta Canaan. Kiryat-arba paumaw man na Hebron. Abraham an gaselled naan ta kwarto na pauyusan ta lawa Sara. Gangalised gid kanen an daw gaug-og.

³Galin Abraham naan ta kilid ta patay daw giling kanen naan ta mga Hetanen na gatipon naan ta gangaan ta padir ta iran na banwa. Ambal din ki danen, ⁴“Yaken isya nang na istrangiro na gatinir ta inyo na lugar. Daw pwidi, papaliten a nyo ta basak para lebbengan ta sawa ko na napatay.”

⁵Sabat ta mga Hetanen, ⁶“Sir, matian kay no. Nlaman nay na kaon papili ta Dyos daw may datas ka na katengdanan paryo ta prinsipi na gatinir ta ame i na lugar. Pwidi no ilebbeng sawa no bisan naan ta pinakadayad na lebbengan ta ame i na lugar. Magpili ka nang bisan indi no gusto na ilebbeng sawa no an. Dili kay magpegeng ki kaon.”

⁷Gatindeg Abraham daw gademel aged magtaod ta mga Hetanen na mga itlaw na gaistar naan ta banwa ya. ⁸Ambal din, “Daw pwidi, matian a nyo. Tenged patugutan a nyo na ilebbeng ko di ake na sawa, insaan nyo Efron na bata Zohar ⁹daw bligya din ki yaken iya na kwiba naan ta Macpela na naan ta kilid ta uma din. Bisan pila pa na balor na gusto din paliten ko daw bayaran ko naan ta tubangan nyo aged may lebbengan a para ta ame na pamilya.”

¹⁰Efron an anen dya duma ta mga Hetanen na gatipon naan ta gangaan ta padir na galibot ta iran na banwa. Namatian din ambal Abraham daw gasabat kanen an ki Abraham na tanan man na mga itlaw dya kamati ta iran na isturya. ¹¹Ambal Efron, “Sir, dili ko bligya. Daw pwidi, matian a no anay. Naan ta tubangan ta ake na mga kasimanwa, iatag ko nang ki kaon yon na uma daw kwiba para lebbengan ta imo na sawa.”

¹²Gademel isab Abraham i aged magtaod ta mga itlaw ta yon na banwa ¹³daw gambal kanen an ki Efron naan ta tubangan danen, “Daw pwidi nang, mamati ka ki yaken. Magbayad a ta usto. Batunon no aged may anen a lebbengan para ta ake na sawa.”

¹⁴Sabat Efron ki Abraham, ¹⁵“Sir, matian a no. Bayad ta yon na basak kwattro sintos bilog na pilak. Piro, dili kinanglan na isipen ta anduni parti ta bayad. Sigi, pwidi lebbeng no dya sawa no an.”

¹⁶Kumpurmi Abraham an ta ambal ya Efron parti ta bayad ta basak. Naan ta tubangan ta mga Hetanen, gatimbang Abraham ta kwattro sintos na bilog na pilak paagi ta timbangan ta mga nigusyanti ta yon man na timpo.

¹⁷Yon na pagbligya Efron iya na uma na naan ta Macpela dapit ta sennangngan ta Mamre asta kwiba daw mga kaoy ¹⁸ki Abraham daw pagpalit ya Abraham naan ki kanen nakita ta mga Hetanen na gatipon naan gangaan ta iran na banwa. ¹⁹Pagtapos ta pagpalit Abraham ta uma ya, palebbeng din Sara naan ta kwiba ta uma na naan ta Macpela na naan dapit ta sennangngan ta Mamre na naan ta Hebron naan ta Canaan.

²⁰Iling tan isturya parti ta uma ya na may kwiba na napalit Abraham naan ta Hetanen para lebbengan ta sawa din.

Pagsawa Isaac

24 ¹Paglambay ta tama na mga taon, Abraham an sikad manakem en. Dayad gid kabui din an tak patabangan kanen an ta GINUO ta tanan din na mga buat. ²Abraham i gambal naan ta iya na suguon na manugdumala ta tanan din na mga pagkabetang, “Daw pwidi, ibetang no imo an na lima naan dalem ta ake na paa^t ³tak liag ko na magpangako

---

^t **24:2** Ta timpo Abraham, isya na kaugalian na daw may itlaw na magpangako naan ta duma, pabetang din iya na lima naan ta dalem ta paa ta itlaw na papangakuan din bilang pamatuod na magtuman gid kanen an ta iya na pangako.

ka ki yaken naan ta tubangan ta GINUO na Dyos naan ta langit daw ta kalibutan. Magpangako ka na dili ka magpili ta dlaga na taga-unti Canaan i para sawaen ta bata ko na Isaac. ⁴Magpangako ka na miling ka ta Padan-aram na lugar na naalinan ko daw naan ka dya magpili ta dlaga na parinti ko aged sawaen ta bata ko na Isaac.”

⁵Ambal ta suguon din, “Basi bai na mapili ko dili miag muyog ki yaken na miling ta lugar na i. Daw dili miag bai na miling di, ino buaten ko? Liag no dleen ko bata no malik naan ta Padan-aram na alinan no kan-o?”

⁶Sabat Abraham, “Dili a gid miag. Dili no dleen bata ko dya ⁷tak GINUO Dyos na naan ta langit gasugo kan-o ki yaken na malin a ta balay ta amay ko ta lugar na naan a dya natao. Kanen man gapangako ki yaken na iatag din yi na lugar na Canaan ki yaken daw ta ake na mga linai. Gani, manaw ka en tak nlanan ko na magpadala Dyos an ta angil na mag-una ki kaon aged tabangan ka ta pagpili ta sawaen ta ake na bata naan ta yon na lugar na Padan-aram. ⁸Piro, daw dili miag bai ya na muyog ki kaon, ula ka sabaten naan ki yaken. Basta dili no dleen bata ko naan ta Padan-aram.” ⁹Pagtapos ta ambal Abraham, pabetang ta suguon iya an na lima naan dalem ta paa Abraham na iya na amo daw gapangako kanen na tumanen din sugo ta iya na amo.

¹⁰Gakamang suguon an ta sampulo na kamilyo na iya Abraham na amo din daw pakarga din mga klasi-klasi ta maalen na mga rigalo alin ki Abraham. Gapanaw kanen na munta ta banwa na istaran Nahor na utod Abraham naan ta lugar na Aram-Naharaim.⁴ Na gabot kanen an naan ta banwa na istaran ta pamilya Nahor, ¹¹mapon en daw uras na mga dlaga an magsandok naan ta bubon na naan gwa ta iran na banwa. Papuay ta suguon mga kamilyo an naan dani ta bubon.

¹²Gapangamuyo suguon an, “GINUO, Dyos ta ake na amo, kabay pa na maluoy ka ta ake na amo daw tabangan a no ta ake na pagpangita ta sawaen ta bata din. ¹³Anduni gatindeg a naan ta kilid ta bubon i daw mga dlaga an alin ta banwa gailing di en aged magsandok.” ¹⁴Gapadayon suguon an ta iya na pangamuyo, “Iling ti buaten ko aged mlaman ko daw kino na dlaga na papili no para sawaen ta bata ta amo ko daw nlanan ko man na gasabat ka ta iya na pangamuyo. Magprani a naan ta isya na dlaga daw mag-ambal a ki kanen na iebes din anay iya na tibod daw painemen a din. Daw miag kanen na painemen a din asta ta mga kamilyo ko, yon en na dlaga na pinili no.”

¹⁵Na gapangamuyo pa suguon an, gabot isya na dlaga alin ta banwa na gapas-an ta tibod. Ngaran din Rebeca na bata Betuel. Betuel an bata Nahor daw Milca. Nahor an utod Abraham. ¹⁶Dayaw na bai Rebeca an

---

⁴ **24:10** *Aram-Naharaim* isya man na ngaran ta lugar na *Padan-aram*. Lugar na *Padan-aram* naan ta nurti na parti ta lugar na Mesopotamia.

daw ula pa natandeg ta mama. Gapanaog kanen na munta ta bubon na naan ebes ta bungyod. Papanno din iya na tibod daw gapanaik isab.

¹⁷Gadali suguon an na marani ki Rebeca daw gambal, “Daw pwidi nang, painemen a no maskin tise nang na waig naan ta tibod no.”

¹⁸Sabat Rebeca, “Sir, minem ka.” Pag-ambal din, dayon din paebs tibod an na papas-an din daw papainem din suguon an. ¹⁹Na kainem en suguon an, ambal Rebeca ki kanen, “Mamang a isab ta waig aged makainem man imo na mga kamilyo asta mabusog danen tanan.” ²⁰Pag-ambal Rebeca, pabubo din waig naan ta banggay na ineman ta mga ayep daw sigi kanen kamang ta waig asta tanan na mga kamilyo kainem. ²¹Na gakamang pa Rebeca ta waig, suguon i galuag ki kanen na ula gasasaba. Naan ta iya na isip, yi en taan na bai sabat ta GINUO ta iya na pangamuyo parti ta sawaen Isaac.

²²Na tapos en inem mga kamilyo, gapagwa suguon an ta maalen na dilyos na blawan na para ta irong daw darwa na manilya na darko na blawan daw paatag din ki Rebeca.^v ²³Ambal din, “Daw pwidi nang, sugiran a no daw kino ginikanan no. May ligwa pa na tunugaan naan ta inyo na balay? Pwidi kay manuga dya anduni na kilem?”

²⁴Ambal Rebeca, “Yaken bata Betuel na bata Nahor daw Milca. ²⁵Ee, may ligwa kay pa na tunugaan naan ta ame para ki kyo. May uot man daw duma pa na pagkaan para ta mga kamilyo.”

²⁶Pag-ambal Rebeca, suguon i gademel daw padayaw din GINUO an. ²⁷Ambal din, “Dayawen GINUO an. Kanen Dyos ta ake na amo na Abraham. Ula kanen nalipat ta pangako din daw may kaluoy gid kanen naan ta ake na amo tak gatudlo kanen ki yaken na magdiritso a naan ta balay ta mga parinti ta amo ko.”

²⁸Na tapos en ambal ta suguon, gadlagan Rebeca na muli ta iran na balay daw pasugid din naan ta iya na ginikanan daw mga utod parti ta suguon ya. ²⁹May magulang Rebeca na mama na ngaran din Laban. Gadlagan Laban na magsugat ta suguon ³⁰tak nakita din dilyos naan ta irong daw mga manilya naan ta blukan Rebeca daw namatian din man sugid Rebeca ki danen parti ta ambal ta suguon. Pag-abot Laban naan ta bubon, gatagad pa dya suguon an Abraham duma ta mga kamilyo. ³¹Ambal Laban naan ta suguon, “Mos, miling ki ta balay nay. Naan kaw dya manuga. Kaon paubayan ta GINUO. Dili kinanglan na unti kaw nang naan ta bubon tak gapriparar a ta tunugaan para ki kyo daw puayan man para ta mga kamilyo.”

³²Pag-ambal Laban, giling suguon Abraham naan ta balay danen Laban. Paaw-as Laban mga karga ta mga kamilyo. Gapakamang man

---

^v **24:22** Bakod balor mga paatag ya ta suguon ki Rebeca. Kabeg-aten ta dilyos mga limma na gramo tenga daw kabeg-aten ta tag-isya na manilya mga kwarinta na gramo.

kanen ta uot daw duma pa na pagkaan para ta mga kamilyo. Padala din suguon an daw iya na mga duma naan ta selled ta balay daw paatagan din danen an ta waig para mag-ugas ta iran na batiis. ³³Papatad din mga pagkaan na para ki danen. Piro, ambal ta suguon, “Bag-o a maan, isugid ko ki kyo anay ame na tuyo ta pag-iling nay di.” Ambal Laban, “Sigi, sugid no.”

³⁴Yon na gambal suguon an, “Yaken i suguon Abraham. ³⁵Dayad gid kabui ta ake na amo tak patabangan kanen an ta GINUO ta tanan din na mga buat daw anduni kanen an gamanggaranen pa gid. Ake an na amo paatagan ta Dyos ta tama na mga karniro, kanding, baka, asno, kamilyo, suguon na mga bai daw mama man, daw tama na mga pilak daw mga blawan. ³⁶Na manakem en Sara an na sawa din, gabata kanen ta mama. Tanan na mga pagkabetang ta amo ko panubli din naan ta iya na bata. ³⁷Gasugo kanen ki yaken na magpangako a na dili a magpili ta bai naan ta lugar na paistaran nay na Canaan para sawaen ta iya na bata. ³⁸Piro, papadala a din di ki kyo na mga parinti din na mga linai ta amay din aged mangita a di ta bai na sawaen ta iya na bata. ³⁹Gaisip a na daw magpili a ta dlaga, basi dili miag na muyog ki yaken na muli naan ta Canaan. ⁴⁰Ake an na amo mama na gatuman gid ta GINUO daw gasalig kanen an na magpadala GINUO an ta iya na angil na mag-ubay ki yaken daw tabangan a din na magpili ta bai na sawaen ta iya na bata naan ta lugar ta mga parinti din. ⁴¹Piro, daw dili miag mga parinti ta bai na muyog dlaga an ki yaken munta Canaan, ula aren sabaten naan ta ake na amo.

⁴²“Pag-abot ko gina naan ta bubon ta yi na lugar, gapangamuyo a ta GINUO na Dyos ta amo ko na tabangan a din na makakita a ta sawaen ta bata ta ake na amo. ⁴³⁻⁴⁴Ambal ko ta Dyos na ipakala din ki yaken daw kino dlaga na pilien ko. Bisan kino na magpainem ki yaken daw ta ake na mga kamilyo ta waig, yon gid en dlaga na papili ta GINUO na sawaen ta bata ta ake na amo.

⁴⁵“Na ula ko pa natapos ake na pangamuyo, gabot en Rebeca na gapas-an ta tibod. Gapanag Rebeca munta ta bubon na ebes ta bungyod daw gatimba. Gangayo a ki kanen ta waig na inemen ko. ⁴⁶Paebes dayon Rebeca iya na tibod daw papainem a din asta mga kamilyo ko. ⁴⁷Pagtapos ko ta pag-inem, ginsa a ki kanen parti ta mga ginikanan din. Sabat Rebeca na kanen bata Betuel na bata Nahor daw Milca. Pag-ambal Rebeca, patakked ko dilyos an naan ta irong din daw mga manilya naan ta blukan din. ⁴⁸Pagtakked ko ta dilyos daw manilya, pademel ko ulu ko i daw pasimba ko GINUO an. Padayaw ko GINUO an na Dyos ta ake na amo tak gaubay gid kanen ki yaken na gadiritso a unti ta balay ta utod ta ake na amo daw nakita ko dlaga na apo ta utod din na sawaen ta iya na bata. ⁴⁹Gani, ambalen nyo daw miag kaw na ipasawa nyo Rebeca naan ta bata ta ake na amo aged mlaman ko daw ino buaten ko.”

⁵⁰Sabat Laban daw Betuel, “Ee, ula kay дума na ambalen daw dili, magsunod kay nang ta liag ta GINUO. ⁵¹Anen di Rebeca. Dleen no kanen malik naan ta inyo na lugar daw pasawa no ta bata ta imo na amo tak nlaman nay na yi pagbeet ta GINUO.”

⁵²Na namatian ta suguon Abraham iran na ambal, galuod kanen daw gademel naan ta basak daw gapasalamat ta GINUO. ⁵³Pagwa din mga alaas na pilak daw blawan daw maalen na mga bayo daw paatag din naan ki Rebeca. Paatagan din man ta maalen na mga rigalo utod Rebeca na mama daw iya man na inay. ⁵⁴Na tapos en danen ta iran na pag-isturya, suguon Abraham daw mga дума din gakaan daw gainem. Na kilem en, gatunuga danen naan ta balay Laban.

Pagsellem, gabangon danen daw gapalam na muli en naan ta iran na amo. ⁵⁵Ambal ta utod Rebeca daw inay din, “Magtagad kaw anay ta sampulo adlaw bag-o dleen nyo Rebeca an. Ta pang-ungsi na adlaw, pwidi en kanen kakuyog ki kyo.”

⁵⁶Sabat ta suguon, “Daw pwidi, dili kay nyo pegengan tak GINUO gatabang ki kami. Tugutan kay nyo na muli en naan ta ame na amo.”

⁵⁷Ambal danen, “Umawen nay anay Rebeca ya daw insaan.” ⁵⁸Paumaw danen Rebeca an daw painsaan, “Miag ka na muyog anduni ki danen?”

Sabat Rebeca, “Ee, muyog aren anduni.” ⁵⁹Pag-ambal Rebeca, papakuyog Laban utod din na Rebeca naan ta mga suguon Abraham na munta ta Canaan. Papakuyog man suguon Rebeca na gasagod ki kanen umpisa na tise pa asta ta iya na pagbakod. ⁶⁰Bag-o danen Rebeca gapanaw, Rebeca an pabindisyunan Laban,

“Kabay pa na kaon yan na utod nay
 buaten ta Dyos na inay ta linibo na mga linai
 daw pirdien danen daw sakepen
 mga banwa ta iran na mga kuntra.”

⁶¹Pagtapos Laban ta pagbindisyon, Rebeca daw mga suguon din gasakay ta mga kamilyo daw gasunod ta mga suguon Abraham. Yon paagi na Rebeca pakamang ta suguon Abraham daw padala din na muli.

⁶²Naan ta Canaan, Isaac an gaistar naan ta Negeb tak gasalyo kanen an alin ta Beer Lahai Roi. ⁶³Na mapon en, gapanaw kanen naan ta kaumaan aged mangamuyo. Nabantaw din mga kamilyo na gaprani daw may mga ittaw na gasakay. ⁶⁴Rebeca an, nakita din Isaac daw dayon gapanaog ta kamilyo na pasakayan din ⁶⁵daw gaprani kanen ta suguon Abraham. Gainsa kanen, “Kino mama an na gapanaw naan ta uma na magsugat ki kiten?”

Sabat ta suguon, “Yon Isaac na ake man na amo.” Pag-ambal ta suguon, patageban dayon Rebeca iya an na waleng ta bilo.

⁶⁶Na gaisturyaay suguon an daw Isaac, pasugid ta suguon ki Isaac tanan na mga natabo ta iran na pagpanaw. ⁶⁷Rebeca an padala Isaac naan ta balay na

turda na dati paistaran ta inay din bag-o napatay daw gasawaay en danen an. Yon na nalipatan din en kamatayen ta iya na inay tak palangga din gid Rebeca an.

Duma Na Mga Linai Abraham

25 ¹Abraham nangasawa isab daw ngaran ta sawa din Ketura. ²Iran na mga bata: Zimram, Jocsan, Medan, Midian, Isbac daw Sua. ³Jocsan amay Seba daw Dedan. Mga linai Dedan: danen Asurim, Letusim daw Leumim. ⁴Mga bata Midian na mama: Efa, Efer, Hanoc, Abida daw Eldaa. Yon mga linai Ketura.

⁵Tanan na mga pagkabetang Abraham paatag din ki Isaac na bata din ki Sara. ⁶Piro, bag-o mapatay Abraham ya, iya na mga bata na mama ta duma din na mga sawa, paatagan din man ta mga rigalo. Papaalin din danen an aged naan danen mag-istar madyo ki Isaac. Giling danen naan ta lugar naan dapit ta sennangngan.

Kamatayen Abraham Daw Paglebbeng

⁷Na gaidad Abraham ta sinto sitintay-singko na taon, ⁸napatay kanen an na dayad daw lawig gid iya na kabui. Manakem gid en kanen an bag-o napatay. Palebbeng kanen an tingeb ta iya na mga kaapuan. ⁹Mga bata din na Isaac daw Ismael gatabangay ta paglebbeng ki kanen naan ta kwiba naan ta Macpela na naan ta uma Efron na bata Zohar na Hetanen na naan dapit ta sennangngan ta Mamre. ¹⁰Yon man uma na napalit Abraham naan ta mga Hetanen aged lebbengan Sara na sawa din. ¹¹Na napatay Abraham ya, Isaac an patabangan ta Dyos ta tanan din na mga buat daw gadayad iya na kabui paryo ta kabui Abraham ta pagtabang ta Dyos. Gaistar Isaac an naan ta lugar na Beer Lahai Roi.

Mga Linai Ismael

¹²Yi mga linai Ismael na bata Abraham daw Hagar na Egiptuanen na suguon Sara. ¹³Panganay na bata din Nebayot. Sunod na mga bata din: Kedar, Adbeel, Mihsam, ¹⁴Misma, Dumah, Massa, ¹⁵Hadad, Tema, Jetur, Nafis daw Kedema. ¹⁶Yon dusi na bata Ismael. Danen gadumala ta mga nasyon ta iran na mga linai na gaistar naan ta mga banwa daw ta mga lugar na patindegan ta iran na mga balay na turda. Ngaran ta iran na mga banwa daw lugar na patindegan ta iran na mga balay na turda paryo man ta iran na mga ngaran. ¹⁷Na gaidad Ismael ta sinto trintay-syiti na taon, napatay kanen daw palebbeng tingeb ta iya na mga kaapuan. ¹⁸Mga linai Ismael gaistar naan tengnga ta mga lugar na Havila daw Shur naan dapit ta sennangngan ta Egipto munta ta Assur. Naan danen gaistar tingeb ta iran na mga parinti.

Pagtao Esau Daw Jacob

¹⁹Yi sulat parti ta mga linai Isaac na bata Abraham. ²⁰Na gaidad Isaac ta kwarinta na taon, nangasawa kanen ki Rebeca na bata Betuel na

taga-Padan-aram. Rebeca an utod Laban. Danen Betuel daw Laban mga Arameanen.

²¹Isaac an gapangamuyo naan ta GINUO para ki Rebeca na sawa din tak baog. Pasabat ta GINUO iya na pangamuyo daw gabagnes Rebeca an. ²²Nabatyagan Rebeca na gadas-egay mga bata na kapid na naan ta iya na gettek. Ambal Rebeca naan ta iya na kaugalingen, “Man-o tak iling ti natabo ki yaken?” Yon na gainsa kanen ta GINUO.

²³Gasabat GINUO ki kanen,

“Kapid bata no an naan ta imo na gettek.

Danen an mga amay ta darwa na nasyon.

Darwa an na nasyon magkuntraay.

Mas biskeg isya an na nasyon.

Magulang an magsirbi naan ta mangngod.”

²⁴Na gabata Rebeca, bata din kapid paryo gid ta ambal ya ta GINUO.

²⁵Una gwa na bata minog langgit din an daw lawa din belbelen. Yon tenaan na pangaranan danen bata an na Esau.^w ²⁶Na gagwa mangngod na bata, iya na lima gaawid ta tudo naan ta kitin Esau. Yon tenaan na pangaranan bata an na Jacob.^x Idad Isaac sisinta na taon na natao iya na mga bata.

Pagbalyo Esau Ta Pagkaan Ta Mga Pribiliyo Bilang Panganay

²⁷Na darko en kapid an, Esau sikad sagad magpana ta mga ila na ayep daw sigi nang kanen naan ta kabalasan. Piro, Jacob an a, beet na itlaw daw ula kanen an ilig na magpanaw-panaw. Nadayaran kanen na naan nang ta iran na balay na turda. ²⁸Esau an palangga gid Isaac tak gusto Isaac na pirmi nang kanen kakaan ta karni ta ila na mga ayep na nakamang Esau paagi ta pana. Piro, Jacob an a palangga Rebeca.

²⁹Isya na adlaw na Jacob an galaga ta minog na blatong, gabot Esau naan alin ta kabalasan daw naluyaang gid kanen an tak sikad letem. ³⁰Ambal Esau ki Jacob, “Daw pwidi, tagan a no ta minog na blatong na paluto no tak sikad a gid en nletem.” Yon tenaan na Esau an paumaw man na Edom.^y

³¹Ambal Jacob, “Daw iatag no ki yaken imo na mga pribiliyo bilang panganay na bata, tagan ta kaw ta yi na pagkaan.”

³²Ambal Esau, “Sigi. Paryas aren mapatay ta kaletem. Daw mapatay a, ula man gyapon pulos ake na mga pribiliyo bilang panganay.”

³³Ambal Jacob, “Magpangako ka anay ki yaken bag-o ko iatag pagkaan i.”

---

^w 25:25 Naan ta linggwai na Hebreo gaanggiray nang daw matian ngaran na *Esau* daw ambal na *belbelen*. ^x 25:26 Naan ta linggwai na Hebreo gaanggiray nang daw matian ngaran na *Jacob* daw mga ambal na *kitin* daw *luko*. ^y 25:30 Naan ta linggwai na Hebreo gaanggiray nang daw matian ngaran na *Edom* daw ambal na *minog*.

Gapangako Esau an daw paatag din mga pribiliyo din bilang panganay naan ki Jacob. ³⁴Dayon atag Jacob ki Esau tinapay daw linaga na blatong. Gakaan Esau daw pagtapos din ta kaan, gapanaw kanen ya. Yon paagi na papakita Esau na pakabig din na ula pulos iya na mga pribiliyo bilang panganay.

Isaac Naan Ta Gerar

26 ¹May letem isab naan ta lugar na Canaan na lain man ta letem na naagian ta mga itlaw naan ta timpo Abraham. Yon na galin danen Isaac ta iran na lugar daw giling naan ta lugar na Gerar na padumalaan Abimelec na ari ta mga Filistinen. ²Bag-o danen Isaac giling ta Gerar, GINUO an gapakita ki kanen daw gambal, “Dili ka miling ta lugar na Egipto. Naan ka mistar ta lugar na itudlo ko ki kaon. ³Daw naan ka ta lugar na itudlo ko, yaken mag-ubay ki kaon daw tanan na mga kaayaran iatag ko man ki kaon. Lugar i na Canaan iatag ko ki kaon daw mga linai no aged tumanen ko ake na pangako ki Abraham na amay no. ⁴Patamaen ko imo na mga linai paryo ta katama ta mga bituon naan ta langit daw iatag ko man ki danen bilog i na lugar. Paagi ta imo na mga linai, mga itlaw ta tanan na mga nasyon ta kalibutan tagan ko ta mga kaayaran ⁵tak Abraham gatuman ta tanan na mga sugo daw tudlo ko na dapat tumanen ta mga itlaw.” ⁶Pagtapos ta ambal ta Dyos ki Isaac, gasunod Isaac ta ambal ta Dyos daw gatinir kanen naan ta Gerar.

⁷Nakita ta mga mama naan ta Gerar na dayaw Rebeca an daw ginsa danen ki Isaac daw kino duma din na bai. Sabat Isaac, “Kanen utod ko.” Iling tan sabat Isaac tak nadlek kanen na magsugid ki danen na Rebeca an sawa din tenged naan ta iya na isip basi patayen kanen ta mga mama aged agawen Rebeca an.

⁸Na danen Isaac daw Rebeca lugay en naan ta lugar na Gerar, may adlaw na Abimelec na ari ta Filistinen galuaw naan ta tumbuan daw nakita din danen Isaac daw Rebeca na gatakesay. ⁹Yon na paumaw din Isaac an daw pasukna, “Rebeca an sawa no pla. Man-o tak ambal no na kanen an utod no?”

Sabat Isaac, “Nadlek a na daw mlaman nyo na kanen sawa ko, basi patayen a nyo.”

¹⁰Ambal Abimelec, “Dili ka inta magbula ta iling tan ki kami. Daw isya na itlaw naan ta yi na lugar magdulog ta sawa no, makasala kay tenged ki kaon.” ¹¹Pag-ambal Abimelec ki Isaac, gamando kanen naan ta iya na mga sakepan na ambal din, “Sintinsyaan ta kamatayen bisan kino na magbuat ta malain ta yi na mama daw iya na sawa.”

¹²Na gatinir pa Isaac naan ta lugar ta mga Filistinen, ganguma kanen an daw ta yon man na taon gaani kanen ta sikad tama tak pauswag ta GINUO iya na pangabui. ¹³Gadugang pa gid mga manggad Isaac asta na

gamanggaranen kanen ta usto. ¹⁴Tama iya na mga karniro, mga kanding, mga baka daw tama gid iya na mga suguon. Yon tenaan na gainggit mga Filistinen ki kanen tak gamanggaranen kanen an. ¹⁵Tenged nainggit mga Filistinen an, patampekan danen tanan ya na mga bubon na kinutkutan dati ta mga suguon Abraham na bui pa kanen ya.

¹⁶Ambal Abimelec ki Isaac, “Malin kaw ta ame i na lugar tak kaon yan mas manggaranen kaysa ki kami.” ¹⁷Tenged ta ambal Abimelec, galin danen Isaac daw gasalyo ta Patag Gerar daw lugay danen dya gatinir. ¹⁸Pakutkot isab Isaac mga bubon ya Abraham na amay din tak na napatay amay din ya, mga bubon ya patampekan ta mga Filistinen. Pangaranan din man gyapon mga bubon ya ta dati na mga ngaran na paatag ta amay din. ¹⁹Na gaktukot mga suguon Isaac ta bag-o na bubon naan ta patag, may nakita danen na tuburan. ²⁰Mga manugbantay ta mga ayep ta mga taga-Gerar daw mga manugbantay ta mga ayep Isaac gaguluay tak ambal ta mga taga-Gerar na iran bubon ya. Pangaranan Isaac bubon an na Esek^z tak naan dya danen gaguluay. ²¹Gaktukot isab danen Isaac ta isya pa na bubon daw gaguluay eman mga manugbantay ya tenged ta bubon an. Pangaranan Isaac bubon an na Sitna.^a ²²Gasalyo isab danen Isaac naan ta isya pa na lugar daw gaktukot ta bubon. Piro, ula en may gakontra ki danen parti ta bubon. Pangaranan Isaac bubon an na Rehobot.^b Ambal Isaac, “GINUO an gaatag ta ligwa na para ki kiten naan ta yi na lugar daw pwidi en magdayad pa gid ate na pangabui.”

²³Alin ta Patag Gerar gasalyo danen Isaac naan ta banwa na Beerseba. ²⁴Naan ta kilem ta iran na pag-abot, gapakita GINUO an ki Isaac daw gambal, “Yaken Dyos ta imo na amay na Abraham. Dili ka madlek tak paubayan ta kaw daw iatag ko ki kaon tanan na mga kaayaran. Patamaen ko imo na mga linai tenged ta ake na pangako kan-o ki Abraham na gasirbi ki yaken.”

²⁵Na naan Isaac an gaistar ta Beerseba, gabuat kanen ta alaran na bato daw pasimba din GINUO an. Patukod danen mga balay na turda daw gaktukot isab mga suguon din ta bubon.

Kasugtanan Isaac Daw Abimelec

²⁶Na naan danen Isaac ta Beerseba, Ari Abimelec daw iya na mga duma Ahuzat na manugtugda din daw Picol na kumander ta iya na mga sundalo giling ki Isaac alin ta Gerar. ²⁷Isaac gambal ki danen, “Man-o tak giling kaw di ki yaken? Di' ba pademetan a nyo kan-o daw papaalin ta inyo na lugar?” ²⁸Sabat danen, “Nakita nay na matuod gid na GINUO

^z 26:20 Naan ta linggwai na Hebreo ngaran na *Esek* beet ambalen *gaguluay*.

^a 26:21 Naan ta linggwai na Hebreo ngaran na *Sitna* beet ambalen *kuntra*. ^b 26:22 Naan ta linggwai na Hebreo ngaran na *Rehobot* beet ambalen *lugar na may ligwa*.

an gaubay ki kaon. Gani, gusto nay na kiten i magbuat ta kasugtanan daw magpangako ki na ²⁹dili ki magbuat ta malain ta kada isya. Dili kay magbuat ta malain ki kaon daw dili ka man magbuat ta malain ki kami tak pag-alin nyo kan-o ta ame na lugar, dayad ame na pagtratar ki kyo daw ula kay man gabuat ta malain ki kyo. Nlaman nay na kaon yan paubayan ta GINUO.”

³⁰Gapriparar Isaac an ta tama na pagkaan daw gakaan daw gainem danen Isaac duma ki danen an Abimelec. ³¹Sunod na adlaw, sellem pa danen Isaac daw Abimelec gabangon daw gapangako na tumanen danen iran na inambalan. Pagtapos ta iran na pagpangako, padul-ong Isaac danen an Abimelec naan ta unaan daw danen an Abimelec gapanaw na muli. Yon en na Abimelec daw Isaac gami aray.

³²Ta yon man na adlaw, mga suguon Isaac giling ki kanen daw gasugid na may waig naan ta bubon na pakutkot danen. ³³Banwa na paistaran danen na may bubon pangaranan Isaac na Seba.^c Asta anduni, yon na bubon pangaranan na Beerseba.

Mga Sawa Esau

³⁴Na gaidad Esau ta kwarinta na taon, nangasawa kanen ki Judit na bata Beeri na Hetanen daw nangasawa man kanen ki Basemat na bata Elon na Hetanen. ³⁵Pirmi gangasebe danen Isaac daw Rebeca tenged ta mga sawa Esau na Hetanen.

Patugon-tugon Isaac

27 ¹Na Isaac manakem en daw delem en mata din, paumaw din panganay din na bata na Esau daw ambal din, “Tong.”

Sabat Esau, “Ngaran sa, Tay?”

²Ambal Isaac, “Matian a no. Manakem aren en daw dali a nang en mapatay. ³Kamangen no pana no an daw mga uwas daw miling ka naan ta kabalasan aged kamangan a no ta ayep. ⁴Lutuan a no ta paburito ko na pagkaan aged kan-enen ko. Daw tapos a kaan, bindisyunan ko kaon yan na tagan ka ta Dyos ta tanan na mga kaayaran tak dali a nang en mapatay.”

⁵Kamati Rebeca an ta isturya Isaac ki Esau. Pagpanaw Esau naan ta kabalasan, ⁶Rebeca i gambal ki Jacob na bata din, “Kamati a gina ta ambal ta amay no naan ta magulang no na Esau. ⁷Pasugo din na magpana Esau ta ayep daw lutuon din ta sabor na pagluto daw atag naan ta imo na amay aged kan-enen din. Daw tapos kanen kaan, bindisyunan din Esau na tagan ta GINUO ta tanan na mga kaayaran tak dali nang en

^c 26:33 Naan ta linggwai na Hebreo ngaran na *Seba* beet ambalen *pitto* daw gaanggiray nang daw matian ngaran na *Seba* daw ambal na *pangako*.

mapatay amay no an.”⁸ Ambal pa Rebeca ki Jacob, “Tong, patien no sugo ko.⁹ Miling ka naan ta ate na kandingan daw mamang ka ta darwa buok na tambek daw bata pa aged lutuon ko ta sabor na pagluto na paburito ta imo na amay.¹⁰ Daw luto en, dleen no naan ta amay no aged kan-enen din para bag-o kanen an mapatay kaon yan bindisyunan din na tagan ka ta Dyos ta tanan na mga kaayaran.”

¹¹ Piro, ambal Jacob ki Rebeca, “Lagen a no. Dili a belbelen. Piro, Esau an a na utod ko belbelen gid.¹² Basi daw maibitan a ta amay ko, mlaman din na paluko ko nang kanen an. Imbis na mangamuyo amay ko an na tagan a ta Dyos ta mga kaayaran, mangamuyo kanen an na tagan a ta kaliseran.”¹³ Ambal ta inay din, “Tong, dili ka magpalibeg. Daw pangamuyuan ka din na tagan ka ta kaliseran, ambalen ko na naan nang en ki yaken iatag. Patien a no. Mamang ka dya ta darwa buok na kanding na bata pa daw dleen no ki yaken.”

¹⁴ Pagmati Jacob ta ambal ta iya na inay, gapanaw kanen an daw gakamang ta darwa na kanding na bata pa daw paatag din naan ta iya na inay. Paluto ta inay din pagkaan na paburito ta amay din.

¹⁵ Rebeca an gaselled naan ta balay danen na turda daw gakamang ta dayad na bayo ta panganay din na bata na Esau daw paatag din bayo ya Esau naan ki Jacob na kamangnguran din na bata aged suuton.¹⁶ Pablebed Rebeca langgit ta kanding naan blukan Jacob daw parti ta iya na lieg na ula belbel.¹⁷ Paatag Rebeca ki Jacob linuto din na pagkaan daw tinapay.

¹⁸ Giling Jacob naan ta amay din daw gambal, “Tay.”

Ambal Isaac, “Kino ka na bata ko?”

¹⁹ Sabat Jacob, “Yaken bata no na Esau na panganay. Natuman ko en imo na sugo. Mangon ka daw kan-enen no linuto ko na karni ta ayep na nakamang ko aged bindisyunan a no na tagan a ta Dyos ta mga kaayaran.”

²⁰ Piro, ambal Isaac ta bata din, “Tong, man-o tak ula ka nang lugay na gakamang ta ayep?”

Sabat Jacob, “GINUO na imo na Dyos gatabang ki yaken.”

²¹ Ambal Isaac ki Jacob, “Daw pwidi, marani ka di aged ikapen ko kaon yan para mlaman ko daw kaon gid matuod na bata ko na Esau.”

²² Gaprani dayon Jacob an ki Isaac na amay din. Jacob an paikap-ikap Isaac daw ambal din, “Imo an na kagi paryo kagi Jacob, piro imo an na blukan paryo blukan Esau.”²³ Jacob an ula nakala Isaac tak blukan Jacob belbelen man en paryo ta blukan Esau. Yon tenaan na Jacob an pabindisyunan Isaac na tagan kanen ta tanan na mga kaayaran.

²⁴ Gainsa isab Isaac an, “Kaon gid bata ko na Esau?”

Sabat Jacob, “Ee, Tay.”

²⁵ Ambal Isaac, “Sigi, dleen no di en ki yaken linuto na karni ta ayep na nakamang no aged kan-enen ko daw bindisyunan ta kaw.” Pag-ambal

Isaac, padala Jacob karni an daw inemen naan ta iya na amay. Gakaan Isaac an daw gainem. ²⁶Na tapos en kaan Isaac, ambal din, “Marani ka ki yaken daw arekan a no.”

²⁷Gaprani Jacob naan ta iya na amay daw paarekan din. Napalimauan Isaac bayo an Esau na suot Jacob. Yon na nakamang pagdua-dua ya Isaac. Pabindisyunan din Jacob an na ambal din,

“Ammot i ta ake na bata

paryo ta ammot ta tambek na basak naan ta kaumaan
na may tama na anien tenged ta tabang ta GINUO.

²⁸ Kabay pa na tagan ka ta Dyos ta tambek na basak
na pirmi matun-ugan

aged tama pa na anien no para ta inyo na pagkaan daw inemen.

²⁹ Kabay pa na mga itlaw ta tama na mga nasyon
magsirbi ki kaon daw magluod ta pagtaod ki kaon.

Kabay pa na kaon yan magdumala ta imo na mga utod
daw danen magluod ta pagtaod ki kaon.

Bisan kino na magbuat ta malain ki kaon, tagan danen an ta
kaliseran.

Bisan kino na magmiad ki kaon, tagan ta Dyos danen an ta mga
kaayaran.”

Pagbindisyon Isaac Ki Esau

³⁰Na tapos en pagbindisyon Isaac ki Jacob, gapanaw en Jacob i na galin ki Isaac. Pag-alin nang Jacob, yon man a pag-uli Esau alin ta pagkamang ta ayep. ³¹Esau an galuto man iya ta sabor na pagkaan daw padala din naan ta iya na amay. Ambal din, “Tay, mangon ka en daw kan-enen no linuto ko na karni ta ayep na nakamang ko aged bindisyunan a no.”

³² Ginsa amay din an ki kanen, “Kino ka?”

Sabat din, “Yaken Esau na panganay no na bata.”

³³ Pagmati Isaac ta ambal Esau, gakereg gid Isaac an tenged nlanan din na paluko kanen an. Ginsa kanen an ki Esau, “Daw kaon Esau, kino itlaw ya gina na gakamang ta ayep daw gadala ki yaken ta linuto din na karni daw naubos ko ta kaan? Bag-o ka gabot, pabindisyunan ko pa man kanen ya daw dili ko en pwidi maisab ake na bindisyon. Kanen gid en tagan ta mga kaayaran.”

³⁴Na namatian Esau ambal ya ta iya na amay, sikad gid agal din na nasebean kanen an. Ambal din ta iya na amay, “Yaken man, Tay! Bindisyunan a no man na tagan a ta Dyos ta mga kaayaran.”

³⁵ Piro, ambal Isaac, “Gina, giling ki yaken imo na mangngod daw naluko a din. Imbis na kaon yan pabindisyunan ko, mangngod no nabindisyunan ko ya.”

³⁶Ambal Esau, “Iya na ngaran na Jacob^d bagay gid ki kanen tak darwa en bisis paagawan a din ta pribiliyo na dapat inta ake. Pakamang din kan-o ake na mga pribiliyo bilang panganay daw anduni imbis na yaken pabindisyunan, kanen nabindisyunan no. Tay, ula ka gid en may nabilin na bindisyon para tagan a man ta Dyos ta mga kaayaran?”

³⁷Sabat Isaac, “Mamati ka. Nabindisyunan ko en Jacob ya na kanen magdumala ki kaon, tanan no na mga linai magsirbi ki kanen, daw tama iya na anien para ta iya na pagkaan daw inemen. Ino pa nabilin na maataag ko ki kaon?”

³⁸Gainsa eman Esau an naan ta iya na amay, “Tay, ula ka gid en may nabilin na bindisyon bisan isya nang? Bindisyunan a no tuo.”

Pag-ambal Esau, gagal isab kanen an ta tudo.

³⁹Sabat Isaac ki Esau,

“Naan ka mistar ta lugar na basak an dili tambek daw mga tanem an dili matun-ugan.

⁴⁰Mangabui ka paagi ta imo na ispada daw kaon yan magsirbi ta imo na utod.

Piro, daw matok ka ki kanen,
mauntat iya na pagdumala ki kaon
paryo ta baka na patangtang iya na singkaw
para libri ta pagbeet ta amo din.”

Plano Rebeca Na Jacob Malin Ta Canaan

⁴¹Gaumpisa en Esau ta pagdemet ki Jacob tak Jacob an pabindisyunan ta iran na amay imbis na kanen. Ambal din ta iya na kaugalingen, “Ula bali tak dili maglugay kabui an ta ame na amay. Tapos ta ame na paglalaw parti ki kanen, patayen ko gid ake na mangngod na Jacob.”

⁴²Piro, nabalitaan Rebeca malain ya na plano Esau na panganay din na bata. Paumaw Rebeca mangngod ya na bata din na Jacob daw ambal din, “Imo na utod na Esau gaplano na patayen ka aged kabales kanen ki kaon.

⁴³Gani, tong, anduni patien no ake na sugo ki kaon. Miling ka ta ake na utod na Laban naan ta banwa na Haran. ⁴⁴Naan ka nang dya anay magtinir duma ki kanen asta na marwad gilek ta imo na utod. ⁴⁵Daw narwad en daw malipatan din en imo na sala, ipaumaw ta kaw dya daw paulien di. Dili ko kaya daw darwa ko na mga bata marwad ki yaken ta isya nang na adlaw.”

Pagpailing Isaac Ki Jacob Naan Ki Laban

⁴⁶Pagtapos Rebeca ta isturya ki Jacob parti ta pag-iling Jacob naan ki Laban, gambal Rebeca ki Isaac, “Dili ko gid en maagwantaan mga sawa

---

^d 27:36 Naan ta linggwai na Hebreo gaanggiray nang daw matian ngaran na *Jacob* daw ambal na *mantuluko*.

Esau na Hetanen. Daw mangasawa man Jacob ta dlaga na Hetanen, miad pa na mapatay a nang en.”

28 ¹Pagtapos ta pagmati Isaac ta ambal Rebeca, paumaw din Jacob an daw pangamuyuan din daw paambalan din, “Dili ka mangasawa ta bai na Canaanen. ²Manaw ka na miling ki Betuel na amay ta inay no naan ta Padan-aram daw mangasawa ka ta bata ta tiyo no na Laban. ³Kabay pa na Dyos Na Makagagaem mag-atag ki kaon ta tanan na mga kaayaran daw patamaen din mga linai no daw danen an buaten din na bakod na nasyon na may tama na grupo ta mga linai. ⁴Kabay pa na tumanen ta Dyos naan ki kaon daw imo na mga linai pangako din ya kan-o naan ta amay ko na Abraham aged maangken nyo yi na lugar na patiniran ta anduni na paatag kan-o ta Dyos ki Abraham.” ⁵Pagtapos ta pangamuyo Isaac, dayon din papailing Jacob an naan ta Padan-aram naan ki Laban na utod ta inay Jacob daw Esau. Laban daw Rebeca isya nang ta amay na ngaran din Betuel na Arameanen.

Pagpangasawa Isab Esau

⁶Esau an, nlaman din na Jacob an pabindisyunan Isaac daw paambalan man na dili mangasawa ta bai na Canaanen daw papailing naan ta lugar na Padan-aram aged naan dya mangasawa. ⁷Nlaman din man na Jacob ya gapati ta sugo ta ginikanan din daw gapanaw kanen na munta ta Padan-aram. ⁸Tenged nlaman Esau na dili gusto ta iran na amay na sawa an danen mga bai na Canaanen, ⁹giling kanen ta tiyo din na Ismael na bata Abraham daw nangasawa pa ta bata Ismael na ngaran din Mahalat na utod Nebayot.

Dagammo Jacob

¹⁰Jacob an gapanaw alin ta banwa na Beerseba na munta ta banwa na Haran. ¹¹Pagsalep ta adlaw, kabot kanen ta isya na lugar daw naan dya kanen gapuay. Gakamang kanen ta bato na palunan din daw ganegga na manuga. ¹²Gadagammo kanen na may isya na geddan na alin ta basak munta ta langit daw nakita din na gapanaik daw gapanaog mga angil ta Dyos. ¹³Nakita din man na gatindeg GINUO an naan ta apaw ta geddan. Gambal GINUO an, “Yaken GINUO daw Dyos ta imo na alinan na kaapuan na Abraham daw yaken Dyos man ta amay no na Isaac. Lugar i na Canaan na anduni naan ka gatunuga iatag ko ki kaon daw ta imo na mga linai. ¹⁴Patamaen ko imo na mga linai na paryo katama ta yabok ta basak na dili mabilang. Sakep ta inyo na lugar magwayang naan dapit ta salepan, sennangngan, nurti daw sur. Mga nasyon ta bilog na kalibutan tagan ko man ta mga kaayaran paagi ki kaon daw imo na mga linai. ¹⁵Mamati ka. Yaken mag-ubay daw mag-amblig ki kaon bisan indi ka punta daw dleen ta kaw malik ta yi na lugar. Dili ta kaw dilian daw tumanen ko man ake na pangako ki kaon.”

¹⁶Pagtapos ta ambal ta Dyos ki Jacob, gabugtaw Jacob an daw gambal, “Matuod gid, GINUO an naan ta yi na lugar daw ula a gid kabatyag.”

¹⁷Nadlek Jacob an daw gatingala. Ambal din, “Yi na lugar makaadlek daw katingalaan tak Dyos an naan di gaistar daw naan di taan gangaan na munta ta langit.” ¹⁸Sunod na adlaw, sellem pa gabangon Jacob an daw pakamang din bato an na palunan din daw patindeg din aged magpademdem ta tanan na mga itlaw na naan dya Dyos an gapakita ki kanen. Apaw an ta bato pabubuan din ta lana ta olibo bilang tanda na gataod kanen ta Dyos. ¹⁹Yon na lugar na naan dya kanen gatunuga pangaranan din na Betel na beet ambalen Istaran Ta Dyos. Piro, ta yon man na timpo, banwa na dani ta Betel paumaw ta mga itlaw na Luz.

²⁰Gapangamuyo Jacob an daw gapangako naan ta Dyos na ambal din, “Ambligan a no daw ubayan ta ake na pagpanaw. Tagan a no ta ake na mga kinanglanan na pagkaan daw bayo. ²¹Dleen a no malik naan ta balay ta amay ko na ula may malain na matabo. O GINUO, daw tanan na mga paayo ko anduni ki kaon iatag no ki yaken, gapangako a na ula duma daw dili, kaon nang Dyos na sirbian ko. ²²Yi na bato na patindeg ko magpademdem ta tanan na mga itlaw na anen ka di ta lugar na i daw dapat na simbaen ka danen. Ta tanan na mga betang na atag no ki yaken iatag ko ki kaon isya ta sampulo na parti.”

Pag-abot Jacob Naan Ta Balay Laban

29 ¹Jacob an gapadayon ta pagpanaw asta kabot kanen ta lugar na naan dapit ta sennangngan na lugar ta mga parinti ta inay din. ²Pag-abot din dya, nakita din isya na bubon na naan ta kaumaan daw takleb an naan ta baba ta bubon bakod na bato. May tallo na grupo ta mga karniro na galuko naan ta dani ta bubon tak gatagad na painemen ta waig. ³Iling ti kaugalian ta mga itlaw na naan dya gaistar. Kada adlaw, kinanglan na tanan na mga grupo ta mga karniro magtipon anay naan ta bubon bag-o kamangen ta manugbantay bato ya na takleb ta bubon daw painemen mga karniro an. Daw tapos en mga karniro ta inem, takleban isab danen ta bato baba ta bubon.

⁴Pagkita Jacob ta mga manugbantay na gatagad dya, ginsa kanen ki danen, “Dey, taga-indi kaw?”

Sabat danen, “Taga-Haran.”

⁵Ginsa isab Jacob ki danen, “Kala nyo Laban na apo Nahor?”

Sabat danen, “Ee, kala nay.”

⁶Ginsa pa gid Jacob an, “Kamusta kanen ya?”

Sabat danen, “Miad man. Nakita no bai an na gaprani di na gadala ta mga karniro? Kanen Raquel na bata Laban.”

⁷Na nlanan Jacob na isya na bata Laban gaprani, ambal din ki danen, “Ugto-adlaw nang pa i. Dili pa uras ta pagtipon ta mga karniro na

painemen daw pabaliken naan ta turil. Dayad daw painemen nyo nang anay inyo an na mga karniro daw pabaliken nyo naan ta alaban.”

⁸Ambal danen, “Naan ta ame i na lugar kinanglan na tagaran anay asta magtipon tanan na mga grupo ta mga karniro. Daw tanan gatipon en, pwidi nay en kamangen bato an naan ta baba ta bubon daw painemen ame na mga karniro.”

⁹Na gaisturyaay pa danen Jacob daw mga manugbantay, Raquel an gaprani ki danen na dala din mga karniro ta amay din tak kanen gabantay. ¹⁰Jacob an, na nakita din Raquel na bata Laban na tiyo din daw mga karniro Laban, gaprani kanen naan ta bubon daw paligid bato an alin ta baba ta bubon. Papainem din mga karniro ta tiyo din. ¹¹Pagpainem din ta mga karniro, paarekan din Raquel an daw gagal kanen ta kalipay. ¹²Pasugid din ki Raquel na kanen an gamangken ta amay Raquel tak kanen bata Rebeca na utod ta amay Raquel. Pagmati Raquel ta ambal Jacob, gadlagan kanen na muli daw gasugid naan ta iya na amay.

¹³Pagmati Laban ta sugid Raquel parti ki Jacob na bata ta utod din, gadlagan kanen na mugat ki Jacob. Patakes din Jacob an daw paarekan. Padala din Jacob an naan ta balay danen daw naan dya pasugid Jacob tanan na mga natabo ki kanen. ¹⁴Ambal Laban ki Jacob, “Kaon gid ake na gamangken.” Jacob an gatinir naan ta balay Laban ta isya bulan.

Pagpangasawa Jacob Ki Lea Daw Raquel

¹⁵Paglambay ta isya bulan na Jacob an naan ta balay Laban, ambal Laban ki kanen, “Bisan magparinti ki, dili usto na magsirbi ka ki yaken na ula ka swildo. Mambal ka nang daw pila gusto no na iswildo ki kaon.”

¹⁶Laban an may darwa na bata na bai. Ngaran ta magulang ya Lea daw mangngod ya Raquel. ¹⁷Dayad lagen mata Lea. Piro, Raquel i a dayaw daw dayad kurti ta iya na lawa. ¹⁸Tenged may liag Jacob an ki Raquel, ambal din ki Laban, “Daw pwidi, magsirbi a ki kaon ta pitto na taon aged sawaen ko Raquel an na bata no na kamangnguran.”

¹⁹Ambal Laban, “Sigi, magsirbi ka di. Mas dayad daw kaon mangasawa ta ake na bata kaysa ta duma na mama.” ²⁰Yon na gasirbi Jacob ki Laban ta pitto na taon aged mangasawa kanen ki Raquel. Para ki Jacob ula nang lugay mga tinaon an ta iya na pagsirbi, paryas ta pila nang na adlaw tenged ta bakod din na liag ki Raquel.

²¹Paglambay ta pitto na taon, ambal Jacob ki Laban, “Tapos en pitto taon na pagsirbi ko. Atag no en ki yaken bata no an aged sawaen ko.”

²²Gakumbira Laban i daw paimbitar din tanan na mga itaw na naan gaistar ta lugar ya para ta kasal ta bata din. ²³Pagkilem, padala Laban ki Jacob panganay din na bata na Lea daw padulog Jacob. ²⁴Bag-o danen gasawaay, Laban an gaatag ki Lea ta suguon na ngaran din Zilpa.

²⁵Pagsellem, nakita Jacob na Lea pla pasawa an ki kanen. Gariklamo kanen ki Laban, “Man-o tak nabuat no iling an tan ki yaken? Gasirbi a ki kaon aged sawaen ko Raquel an. Man-o tak paluko a no?”

²⁶Ambal Laban, “Dili kaugalian naan ta ame i na lugar na muna mangngod an mangasawa kaysa ta magulang. ²⁷Magtagad ka anay ta isya na duminggo. Patapuson no anay pagsilibrar ta kasal no ki Lea. Daw tapos en, ipasawa ko ki kaon Raquel an. Piro, kinanglan na magsirbi ka isab ki yaken ta pitto pa na taon para ki kanen.”

²⁸Pasunod Jacob ambal an Laban daw gatagad kanen an asta natapos isya na duminggo ta pagsilibrar ta kasal din ki Lea. Pagtapos ta isya na duminggo, Raquel an papasawa Laban ki Jacob. ²⁹Laban an gaatag ki Raquel ta suguon na ngaran din Bilha. ³⁰Gadulog Jacob an ki Raquel. Mas palangga Jacob Raquel an kaysa ki Lea. Gasirbi isab Jacob an ki Laban ta pitto pa na taon para ki Raquel.

Mga Bata Jacob

³¹Na nakita ta GINUO na Jacob an ula liag ki Lea, paatagan din Lea an ta bata. Piro, Raquel an a baog. ³²Lea an gabagnes daw gabata ta mama daw pangaranan din na Ruben^e tak ambal din, “Tenged nakita ta GINUO ake na kalised, paatagan a din ta bata. Anduni, sigurado aren en na palanggaen a ta sawa ko.”

³³Gabagnes isab Lea an daw gabata ta mama daw pangaranan din na Simeon.^f Ambal Lea, “Tenged nlanan ta GINUO na dili a palangga Jacob, yon na paatagan a din isab ta bata.”

³⁴Gabagnes isab Lea daw gabata ta mama daw pangaranan din na Levi^g tak ambal din, “Sigurado a na anduni mulog gid en nakem ta sawa ko naan ki yaken tak paatagan ko kanen ta tallo na bata na mama.”

³⁵Gabagnes isab Lea an daw gabata ta mama daw pangaranan din na Juda^h tak ambal din, “Magdayaw a ta GINUO.”

Pagtapos ta pagbata Lea ta pang-appat din na bata, gauntat en iya na pagminata.

30 ¹Na nakita Raquel na kanen an a ula bata ki Jacob, nainggit gid kanen naan ta magulang din. Ambal din ki Jacob, “Tagan a no man ta bata. Daw dili, miad pa na mapatay a nang en.” ²Gagilek Jacob i ki Raquel daw ambal din, “Man-o, yaken Dyos na gapegeng ki kaon na dili ka makabata?”

---

^e 29:32 Naan ta linggwai na Hebreo gaanggiray nang daw matian ngaran na *Ruben* daw ambal na *nakita din ake na kalised*. ^f 29:33 Naan ta linggwai na Hebreo ngaran na *Simeon* beet ambalen *isy na gamati*. ^g 29:34 Naan ta linggwai na Hebreo gaanggiray nang daw matian ngaran na *Levi* daw ambal na *gaanget*. ^h 29:35 Naan ta linggwai na Hebreo gaanggiray nang daw matian ngaran na *Juda* daw ambal na *pagdayaw*.

³Ambal Raquel ki Jacob, “Yi ake na suguon na Bilha. Magdulog ka ki kanen aged magbata kanen daw kabigen ko na ake na bata.”

⁴Pagtapos ta iran na isturya, paatag Raquel suguon din an ki Jacob daw padulog Jacob. ⁵Gabagnes Bilha an daw gabata ta mama ki Jacob. ⁶Ambal Raquel, “Dyos an naan gakampi ki yaken. Namatian din ake na pangamuyo daw paatagan a din ta bata.” Yon na pangaranan din iya na bata na Dan.ⁱ

⁷Gabagnes isab Bilha an daw gabata ta pangarwa din na bata na mama ki Jacob. ⁸Ambal Raquel, “Gakuntraay kay gid daw ake na magulang daw nasito ko kanen an.” Yon na pangaranan din bata an na Neftali.^j

⁹Na nlaman Lea na gauntat iya na minata, paatag din man suguon din na Zilpa ki Jacob aged dulugan Jacob bilang sawa. ¹⁰Gabagnes Zilpa an daw gabata kanen ta mama ki Jacob. ¹¹Ambal Lea, “Mas miad Dyos an ki yaken kaysa ta utod ko.” Yon na pangaranan din bata din an na Gad.^k

¹²Zilpa an na suguon Lea gabata isab ta pangarwa din na bata na mama ki Jacob. ¹³Ambal Lea, “Nalipay a gid. Mga bai mambal na yaken malipayen na ittaw tenged ta ake na mga bata.” Yon na pangaranan din bata din an na Aser.^l

¹⁴Ta timpo ta ani ta trigo, Ruben an na bata Lea giling naan ta uma daw kakita kanen ta tanem na mandragura.^m Pakamang din daw padala naan ta inay din. Na nakita Raquel na bata an Lea may mandragura, ambal din ki Lea, “Daw pwidi nang, tagan a no tuo ta mandragura na dala ta bata no.”

¹⁵Piro, sabat Lea, “Dili ka pa kuntinto na paagaw no sawa ko an? Anduni, kamangen no man mandragura ta bata ko?”

Ambal Raquel, “Daw atag no ki yaken mandragura ta bata no, pwidi ka magdulog kani ki Jacob.”

¹⁶Na mapon en, gabot Jacob alin ta uma. Gasugat Lea ki kanen daw gambal, “Yi na kilem, naan ka ki yaken magdulog tak pabalyo ko para ki kaon mandragura an ta bata ko.” Yon na gadulog Jacob an ki Lea ta kilem ta yon man na adlaw.

¹⁷Namatian ta Dyos daw pasabat pangamuyo an Lea. Gabagnes Lea an daw gabata ta panglimma na bata na mama ki Jacob. ¹⁸Ambal Lea, “Paatagan a ta Dyos ta dayad na bales tak paatag ko ake na suguon naan ta sawa ko.” Yon na pangaranan din iya na bata na Isacar.ⁿ

¹⁹Gabagnes isab Lea an daw gabata ta pang-annem na bata na mama ki Jacob. ²⁰Ambal din, “Dyos gaatag ki yaken ta dayad na rigalo. Anduni,

ⁱ 30:6 Naan ta linggwai na Hebreo ngaran na *Dan* beet ambalen *pausgaran a na igo ake na buat*. ^j 30:8 Naan ta linggwai na Hebreo ngaran na *Neftali* beet ambalen *ake na pagbatok*. ^k 30:11 Naan ta linggwai na Hebreo ngaran na *Gad* beet ambalen *dayad na kapalaran*. ^l 30:13 Naan ta linggwai na Hebreo ngaran na *Aser* beet ambalen *nalipay*. ^m 30:14 *Mandragura* bulong para magbagnes. ⁿ 30:18 Naan ta linggwai na Hebreo gaanggiray nang daw matian ngaran na *Isacar* daw ambal na *primyo*.

may ipabugal en sawa ko parti ki yaken tak kabata a ta annem na mama.” Yon na pangaranan din bata din na Zabulon.^o

²¹Gabata Lea an ta bai daw pangaranan din na Dina.

²²Piro, Raquel an ula nalipatan ta Dyos daw pasabat din pangamuyo Raquel. Yon na sarang en makabata Raquel an. ²³Gabagnes kanen an daw gabata ta mama daw ambal din, “Pakamang en ta Dyos ake na kagayyaan na dili a makabata.” ²⁴Pangaranan din na Jose^p iya na bata tak ambal din, “Kabay pa na GINUO mag-atag ta isya pa na bata ki yaken.”

Kasugtanan Jacob Daw Laban

²⁵Na natao Jose, ambal Jacob ki Laban, “Tugutan a no en na muli ta ake na lugar na alinan ko. ²⁶Pakuyugon no ki yaken mga sawa ko an daw mga bata ko tak gasirbi a ki kaon para ki danen. Nlaman no man na gaeged a gid ta pagsirbi ki kaon.”

²⁷Piro, sabat Laban, “Daw pwidi, may ambalen a ki kaon. Dili kaw malin ki yaken tak nakita ko gid na ake na pangabui pauswag ta GINUO tenged ki kaon. ²⁸Ambalen no daw pila liag no na iswildo ko ki kaon tak iatag ko.”

²⁹Sabat Jacob, “Nlaman no na dayad pagsirbi ko ki kaon daw gatama mga ayep no tenged ta ake na pag-asikaso. ³⁰Daw nademdeman no, kan-o na bag-o a nang pa gabot di tise nang mga pagkabetang no. Piro anduni, tama en tak paatagan ka ta GINUO ta tama na mga kaayaran paagi ta mga ubra ko. Piro anduni, ake eman na pamilya asikasuon ko.”

³¹Sabat Laban, “Ino gusto no na iatag ko ki kaon?”

Sabat Jacob, “Dili en kinanglan na mag-atag ka pa ki yaken. Piro, daw gusto no na dayunon ko pag-asikaso ta mga karniro daw mga kanding no, ³²tugutan a no na miling naan ta imo na mga karniro daw mga kanding daw pilien ko tanan na mga karniro daw mga kanding kambang-kambang man o puntok-puntok, daw mga bata pa na karniro na kulor ta iran na belbel sikad luto.^q Yon nang en ake na suol. Piro, imo nang en duma an na mga karniro daw kanding ³³para mlaman no dayon daw ganakaw a ta mga ayep no. Ta uryan na adlaw, daw usisaen no mga ayep ko daw makita no na naan ki yaken kanding na dili kambang-kambang daw karniro na puti, nlaman no na patakaw ko mga ayep no an.”

³⁴Ambal Laban, “Miag a na buaten ta paryo an ta ambal no.” ³⁵Piro, ta yon man na adlaw, tanan din na mga kanding daw mga karniro

^o 30:20 Naan ta linggwai na Hebreo ngaran na *Zabulon* beet ambalen *ipabugal*.

^p 30:24 Naan ta linggwai na Hebreo ngaran na *Jose* beet ambalen *kabay pa na madugangan pa*. ^q 30:32 Ta timpo Jacob daw Laban, katamaan ta mga karniro iran na belbel puti daw katamaan ta mga kanding iran na belbel mitem.

kambang-kambang man o puntok-puntok, daw mga bata pa na karniro na kulor ta iran na belbel sikad luto pabelag din ta duma din na mga karniro daw mga kanding daw paatag din naan ta iya na mga bata na mama aged danen bala mag-asikaso. ³⁶Kanen daw iya na mga bata, papadala danen mga ayep na pabelag din naan ta madyo na daw panawen, tallo adlaw. Piro, Jacob an a nabilin na gaasikaso ta nabilin na mga ayep Laban.⁷

³⁷Gakamang Jacob i ta sanga ta tallo klasi na kaoy na alamo, almendra daw platano. Papanitan din duma na parti ta mga sanga para makita puti an aged daw lagen mga sanga an gakambang-kambang. ³⁸Pabetang din mga sanga naan ta ineman ta mga ayep aged daw minem danen, makita danen mga gakambang-kambang na sanga. Ta uras na gainem mga ayep an, gasawaay man danen an. Gani, naan tubangan ta mga sanga na gakambang-kambang gasawaay mga ayep an. ³⁹Tenged na gasawaay mga ayep naan ta tubangan ta mga sanga, gabata danen ta mga samay-samay, kambang-kambang daw puntok-puntok. ⁴⁰Mga kambang-kambang na bata ta mga kanding daw karniro, pabelag Jacob ta duma na mga kanding daw karniro na dili kambang-kambang na iya Laban. Ta uras ta pagsawaay ta mga ayep, mga ayep an Laban na dili kambang-kambang patubang Jacob naan ta mga karniro daw kanding na kambang-kambang daw ta mga karniro na kulor ta belbel sikad luto aged may mga karniro daw kanding Laban na magbata ta mga kambang-kambang daw may mga karniro na magbata ta mga may belbel na sikad luto na kulor. Ta iling tan na paagi Jacob an may ayep na iya en tak may karniro daw kanding na kambang-kambang daw may karniro man na kulor ta belbel sikad luto. Pabelag Jacob iya an na mga ayep alin ta mga ayep Laban. ⁴¹Na gasawaay mga tambek na ayep, pabetang Jacob mga sanga na gakambang-kambang naan dani ta waig na ineman danen. ⁴²Piro, na gasawaay mga niwang na ayep na iya Laban, ula din pabetangi ta mga sanga naan ta dani ta ineman danen. Ta iling tan na paagi mga ayep na niwang iya Laban, piro mga ayep na tambek iya Jacob. ⁴³Yon tenaan na gamanggaranen gid en Jacob an. Gatama iya na mga karniro, kanding, kamilyo, asno daw mga suguon.

Pag-alin Jacob Ki Laban

31 ¹Kamati Jacob ta riklamo ta mga bayaw din na mama na kanen kon gakamang ta tanan na mga pagkabetang Laban na iran na amay. Gambal danen an na tanan na manggad Jacob naan alin ta iya na ugwangan. ²Napanilagan Jacob na lain en pagtratar Laban ki kanen tak dili en paryo ta dati na dayad pagtratar an ki kanen.

---

^r 30:36 Mga ayep na pabilin na paasikaso Jacob mga kanding na mitem daw mga karniro na puti.

³Ambal ta GINUO ki Jacob, “Muli ka naan lugar ta amay no daw mga parinti no. Yaken mag-ubay ki kaon.”

⁴Yon na gabot adlaw na papaumaw Jacob danen ya Lea daw Raquel na miling naan ta alaban na naan kanen dya gabantay ta mga karniro daw mga kanding. ⁵Ambal din ki danen, “Nabatyagan ko na lain en pagtratar ta amay nyo ki yaken. Dili en dayad paryas kan-o. Piro bisan iling tan iya na pagtratar, tawway nakem ko tak Dyos na pasirbian ta ake na amay pirmi gaubay ki yaken. ⁶Nlaman nyo na gaeged a gid ta pagsirbi ta inyo na amay. ⁷Piro, pirmi a din paluko tak sampulo bisis na paisab din ake na suol. Piro, ula gid gatugot Dyos an na samaren nang ta amay nyo ake na pangabuian. ⁸Na gambal kan-o amay nyo ki yaken na tagan a din ta mga puntok-puntok na karniro daw kanding para suol ko, tanan na mga ayep gabata ta puntok-puntok. Na gambal kanen na tagan a din ta mga samay-samay na karniro daw kanding, tanan na mga ayep gabata ta samay-samay. ⁹Ta iling tan na paagi pakamang ta Dyos mga ayep ta amay nyo daw paatag din ki yaken. ¹⁰Ta timpo kan-o ta pagsawaay ta mga ayep, gadagammo a daw nakita ko naan ta ake na dagammo na mga kanding na mama na gasawa ubos samay-samay, puntok-puntok daw kambang-kambang. ¹¹Naan ta dagammo ko, angil ta Dyos gaumaw ta ngaran ko daw gasabat a ki kanen, ‘Ngaran sa?’ ¹²Ambal din, ‘Lagen no mga kanding na mama na gasawa. Tanan danen samay-samay, puntok-puntok daw kambang-kambang. Iling tan pagbeet ta Dyos aged magtama mga ayep no na kambang-kambang daw samay-samay tak nlanan din tanan na mga malain na buat Laban naan ki kaon.’ ¹³Gaambal an ki yaken naan ta dagammo ko, pasugiran a din man, ‘Yaken Dyos na gapakita kan-o ki kaon naan ta Betel na lugar na naan dya gapatindeg ka ta bato bilang pangdemdem daw pabubuan no ta lana ta olibo. Naan man dya gapangako ka ki yaken. Anduni malin ka ta lugar na i daw muli naan ta lugar na Canaan na naan ka dya natao.’”

¹⁴Pagtapos ta ambal Jacob parti ta iya na dagammo, sabat Raquel daw Lea, “Sigi malin ki di tak ula kay man en panublien na alin ta ame na amay. ¹⁵Pagtratar ta amay nay ki kami paryas dili iya na mga bata. Pabligya kay din daw naubos din en bayad ya ki kanen. ¹⁶Tanan na mga ayep daw manggad na nakamang ta Dyos ki kanen ame en daw iya man ta ate na mga bata. Bisan ino ambal ta Dyos ki kaon, tumanen no.”

¹⁷Yon tenaan na gapriparar danen an Jacob na manaw daw pasakay Jacob iya na mga sawa daw mga bata naan ta mga kamilyo. ¹⁸Padala din tanan na sinagod na mga ayep na ulas din ta iya na sirbisyo na kanen an naan ta Padan-aram. Gapanaw danen an Jacob munta ta Canaan naan ta lugar Isaac na amay din.

¹⁹Na galin danen Jacob, ula dya Laban ya tak giling naan ta mga karniro din aged dumalaan mga itlaw an na gagunting ta belbel ta iya

na mga karniro. Piro, bag-o gapanaw danen an Jacob, pakamang Raquel daw padala mga dyos-dyusan ya ta amay din.

²⁰Iling tan, Laban na Arameanen pawaisan Jacob tenged danen an Jacob galin na ula galisinsya ki Laban. ²¹Galayas danen an na padala tanan na mga pagkabetang danen. Galakted danen ta Suba Eufates daw gapadayon danen ta pagpanaw na munta ta kabungyuran naan ta lugar na Galaad.

Paglagas Laban Ki Jacob

²²Paglambay ta tallo na adlaw alin ta pag-alin danen Jacob, may gasugid ki Laban na galayas danen ya Jacob. ²³Na namatian Laban, pakuyog din mga parinti din daw palagas danen ya Jacob. Ta pangpitto na adlaw ta paglagas, dani nang en malambot Laban danen ya Jacob naan ta kabungyuran ta Galaad. ²⁴Piro, ta yon man na kilem bag-o Laban kalambot ki danen Jacob, gapakita Dyos ki Laban naan ta dagammo daw ambal din, “Mamati ka. Dili ka magbuat ta malain ki Jacob ta maski ino na paagi.”

²⁵Danen ya Jacob nalambot Laban naan ta kabungyuran ta Galaad tenged naan dya danen Jacob gatukod ta iran na mga balay na turda. Pag-abot danen Laban, naan man dya ta kabungyuran gatukod danen ta iran na mga balay na turda. ²⁶Pagkitaay Jacob daw Laban, gainsa Laban, “Man-o tak paluko a no? Galin kaw na ula gapalam ki yaken daw padala no mga bata ko na paryo ta mga biag. ²⁷Man-o tak galin kaw ta sikrito nang? Dapat gapalam ka ki yaken aged bag-o kaw malin, magdispidida ki inta daw mangalipay na may mga gakanta, gatugtog ta tambol daw gakuskos ta arpa. ²⁸Man-o tak ula a no paareka naan ta mga bata ko daw mga apo? Nakasala ka tak ula ka gataod ki yaken na ugwangan no. ²⁹Tenged ta buat no ki yaken, may matareng a na magbuat ta malain ki kaon. Piro, kabii kilem, Dyos ta imo na amay gambal ki yaken na dili a magbuat ta maski ino na malain ki kaon. ³⁰Naintindian ko na galin ka tak nidlaw ka gid ta ginikanan no. Piro, man-o tak patakaw no pa ake na mga dyos-dyusan?”

³¹Sabat Jacob, “Ula a gapalam tak nadlek a na basi pwirsaen no na kamangen mga sawa ko. ³²Piro, parti ta imo na mga dyos-dyusan na narwad, ngitaen no daw kamangen. Bisan kino na gakamang ta mga dyos-dyusan no, patayen no unti naan ta tubangan ta ate na mga parinti.” Na gambal Jacob ta iling tan, ula kanen nalam na Raquel gakamang ta mga dyos-dyusan Laban.

³³Gaselled Laban naan ta mga balay na turda Jacob, ta turda man Lea daw ta turda ta darwa na suguon na bai aged ngitaen mga dyos-dyusan din. Piro, ula din nakita. Paggwa din ta balay na turda Lea, gaselled kanen an naan ta balay na turda Raquel. ³⁴Piro, bag-o gangita Laban

naan ta balay na turda Raquel, pakamang en Raquel mga dyos-dyusan ya naan ta pataguan din daw patago din isab naan ta blusa ta pungkuan para ta pagsakay ta kamilyo daw naan dya gapungko kanen an. Yon na ula nakita Laban mga dyos-dyusan ya. ³⁵Ambal Raquel ta amay din, “Tay, dili ka nang magilek ki yaken na ula a gatindeg naan ta tubangan no na magtaod ki kaon. Dili a makatindog tak gabot ake na pamulanen.” Yon na bisan indi gangita Laban an, ula din gid nakita mga dyos-dyusan din ya.

³⁶Gagilek gid Jacob ki Laban daw pabasol din, “Man-o tak gagilek ka ki yaken daw palagas a no man? Ino sala ko ki kaon na paakusaran a no? ³⁷Na pausisa no gid ta usto tanan ko na mga betang, ino nakita no dya na imo na betang? Daw may anen na imo na betang, dleen no unti naan ta tubangan ta ate na mga parinti aged mlaman danen daw kino ki kiten may sala. ³⁸Ta binti na taon na gaubra a ki kaon, ula nal-asi mga karniro daw mga kanding no na bai daw ula ko man paiyaw mga karniro no na mama. ³⁹Na may mga karniro daw mga kanding ka na natekeb ta ila na mga ayep, ula ko padala ki kaon tak pasilian ko nang ta mga ayep ko aged dili ka malugi. Na may mga ayep ka na natakaw adlaw man o kilem, papabayaran no pa ki yaken. ⁴⁰Iling ti ake na kaimtangan na gabantay a ta imo na mga ayep. Daw adlaw, pagwanta ko sikad sakit na dangga ta adlaw. Daw kilem, pagwanta ko man tignaw daw dili a man katunuga ta usto. ⁴¹Ta tanan na mga taon na gaubra a ki kaon, naagian ko tanan na mga kabellay. Gasirbi a ki kaon ta katursi na taon para masawa ko mga bata no daw gasirbi a ta annem pa na taon para ta mga karniro daw mga kanding na paatag no ki yaken. Sampulo gid bisis na paisab-isab no ake na suol. ⁴²Miad tak paubayan a ta Dyos na pasirbian ta lolo ko na Abraham daw pasimba ta amay ko na Isaac. Daw ula taan kanen an gaubay ki yaken, paalinen a no nang na ula a gid may padala na mga pagkabetang. Ake na mga kabellay daw ake na pag-eged ta pag-ubra nakita ta Dyos daw yon na pasaway ka din kabii kilem.”

Kasugtanan Jacob Daw Laban

⁴³Pag-ambal Jacob, pasabat Laban ki kanen, “Yi na mga bai na sawa no mga bata ko daw inyo an na mga bata mga apo ko. Imo na mga karniro daw mga kanding alin ta ake na mga ayep daw tanan na mga nakita no alin ki yaken. Piro, ula a may mabuat tak dili pwidi kamangen ko ake na mga bata daw mga apo ki kaon. ⁴⁴Anduni, magbuat ki ta kasugtanan aged may pamatuod ki na tumanen ta ate na mga ambalen.”

⁴⁵Yon na gakamang Jacob i ta bato daw patindog din bato an bilang pangdemdem ta iran na kasugtanan. ⁴⁶Pasugo Jacob mga parinti din na magtipon ta mga bato. Gatipon danen an ta mga bato daw patumpok. Gakaan danen naan tengnged ta tinumpok na mga bato. ⁴⁷Tinumpok an

na mga bato pangaranan Laban na Jegar Sahaduta. Piro, pangaranan Jacob na Galeed.^s

⁴⁸Ambal Laban, “Yi na tinumpok na mga bato tanda na magpademdem ki kiten ta ate na kasugtanan.” Yon tenaan na paumaw ta mga itlaw lugar ya na Galeed. ⁴⁹Ambal pa Laban, “Kabaw pa na daw magbelagay ki na muli ta ate na mga lugar, GINUO an magbantay ki kiten na tumanen ta gid ate na kasugtanan.” Yon na pangaranan din bato na patindeg na Mizpa.^t ⁵⁰Ambal pa Laban, “Daw sakiten no ake na mga bata na bai daw mangasawa ka isab ta duma na bai, bisan ula itlaw na magsugid ki yaken, demdemen no na Dyos kakita daw gabantay daw ino mga pabuat ta.”

⁵¹Ambal Laban ki Jacob, “Lagen no yi na bato na patindeg daw mga bato na patumpok para magpademdem ki kiten. ⁵²Yi na tinumpok na mga bato daw bato na patindeg tanda na dili a maglakted miling ki kaon daw dili ka man maglakted miling ki yaken aged magbuat ta malain. ⁵³Daw magbuat ki ta malain, Dyos ta lolo no na Abraham daw Dyos ta ake na lolo na Nahor daw ta iran na amay, kanen magsintinsya ki kiten.”

Pagtapos ta iran na pag-isturyaay, gapangako Jacob an na tumanen din kasugtanan danen. Ta iya na pagpangako, gasumpa kanen an paagi ta pagsambit ta ngaran ta Dyos na pasimba ta iya na amay na Isaac. ⁵⁴Na naan danen pa ta kabungyuran, gaiyaw Jacob ta ayep daw pasunog din bilang alad naan ta Dyos. Paumaw din iya na mga parinti na maan daw naan danen dya kadlaw.

⁵⁵Sunod na adlaw sellem pa, danen Laban gapriparar na manaw. Paarekan din darwa din na bata na bai daw mga apo din. Gapangamuyo kanen na tagan danen an ta Dyos ta mga kaayaran daw gapanaw danen Laban na muli.

Pagriparar Jacob Para Ta Iya Na Pagtubang Ki Esau

32 ¹Danen Jacob gapadayon ta iran na pag-uli naan ta Canaan. Ta iran na pagpanaw, mga angil ta Dyos gapakita ki Jacob. ²Pagkita Jacob ta mga angil, ambal din, “Tama na mga sinakepan ta Dyos!” Lugar ya na naan dya nakita din mga angil paumaw din na Mahanaim.^u

³Ta pagpanaw danen Jacob, pasugo din iya an na mga suguon na muna ki kanen miling ki Esau na utod din na naan ta lugar na Seir. Lugar ya na Seir paumaw man na Edom. ⁴Patudluan Jacob mga suguon din daw ino

^s 31:47 *Jegar Sahaduta* ambal na naan ta linggwai Laban daw *Galeed* an a ambal na naan ta linggwai na Hebreo, piro isya nang beet ambalen na *tinumpok na magpademdem ki kiten*.

^t 31:49 Naan ta linggwai na Hebreo ngaran na *Mizpa* beet ambalen *turi ta pagbantay*.

^u 32:2 Naan ta linggwai na Hebreo ambal na *Mahanaim* beet ambalen *darwa na grupo*.

Lugar an na naan dya gapakita mga angil ki Jacob paumaw din na Mahanaim tenged may darwa na grupo na anen dya na yon man iya na grupo daw grupo ta mga angil.

iran na ambalen ki Esau. Ambal din, “Ambalen nyo ki Esau na amo ko na yaken i na suguon din lugay aren gatinir naan iran Laban daw anduni a nang kauli. ⁵Tama en ake na baka, asno, kanding, karniro daw mga suguon. Ambalen nyo man na pasugo ko kyo yan na mga suguon ko na sugiran kanen parti ki yaken aged miaran a din.”

⁶Pagbalik ta mga suguon Jacob naan ki kanen, ambal danen, “Naan kay alin ki Esau na utod no. Kanen ya miling di na mugat ki kaon daw duma din kwattro sintos na mama.”

⁷Pagmati Jacob ta ambal ta iya na mga suguon, nakulbaan kanen an daw gapalibeg gid. Patenga din ta darwa grupo mga duma din asta mga karniro, kanding, baka daw kamilyo. ⁸Pabelag din darwa an na grupo tak naan ta isip din na daw magsulong gid man Esau ki danen, isya na grupo malibri.

⁹Gapangamuyo Jacob an, “O Dyos ta ake na lolo na Abraham daw ake na amay na Isaac, kaon na GINUO na gambal kan-o ki yaken na muli a ta ame na parinti naan ta lugar nay daw miad ka gid ki yaken, yi ake na pangamuyo ki kaon. ¹⁰Bisan kebes a nang na suguon no, ula ka nalipat ta pangako no daw naluoy ka ki yaken. Na galakted a kan-o ta Suba Jordan munta ta Padan-aram, dala ko nang sungkod. Piro, anduni ta ake na pagbalik, tama gid ake na mga pagkabetang daw tama man mga ittaw na sakep ta ake na panimalay asta na pabuat ko danen an na darwa na grupo. ¹¹Gapangabay a ki kaon na daw pwidi nang, luwasen no kami i tak nadlek a na basi patayen kay tanan ta utod ko na Esau asta mga sawa daw mga bata ko. ¹²Ambal no gid kan-o ki yaken na ubayan a no daw patamaen mga linai ko paryo ta katama ta pantad naan ta baybay na dili mabilang.”

¹³Na kilem en, danen an Jacob gatunuga naan ta lugar na naan dya pabelag din iya an na mga duma ta darwa na grupo. Sunod na adlaw, gapili Jacob i ta mga ayep na iatag din ki Esau. ¹⁴Yi mga rigalo din: dos sintos na kanding na bai, binti na kanding na mama, dos sintos na karniro na bai, binti na karniro na mama, ¹⁵trinta na kamilyo na mga gatasan daw iran na mga bata, kwarinta na baka na bai, sampulo na baka na mama, binti na asno na bai daw sampulo na asno na mama. ¹⁶Kada klasi ta ayep paggrupo-grupo din daw paintriga naan ta mga suguon. Gasugo kanen ta mga suguon din, “Muna kaw ki kami na miling ki Esau. Manaw kaw nang na magsunod-sunuray. Kada grupo ta ayep kinanglan may distansya naan ta unaan daw uryan naan ki danen.”

¹⁷Suguon na naan ta una na grupo ta mga ayep patudluan Jacob daw ino ambalen din ki Esau. Ambal Jacob ki kanen, “Daw magsugatay kaw daw Esau, basi insaan ka din ta iling ti: Kino amo no? Indi ka punta? Iya ti na mga ayep dala no i? ¹⁸Sabaten no Esau an na yaken Jacob na iya na suguon gapadala ta yi na mga ayep na iatag ki kanen. Yaken munod nang na miling ki kanen.”

¹⁹Yon man gyapon ambal Jacob naan ta tanan din na mga suguon na gadala ta mga ayep para iatag ki Esau. ²⁰Ambal pa Jacob naan ta mga suguon din, “Dili nyo lipatan na ambalen ki Esau na munod a nang ki kyo.” Iling tan pagpadala Jacob ta mga rigalo ki Esau tak naan ta iya na isip na basi makamang gilek Esau ki kanen paagi ta mga rigalo. Naan man ta isip din na daw magkitaay danen, magmiad Esau ki kanen. ²¹Pauna Jacob mga rigalo daw gapabilin kanen ta isya kilem naan ta yon man na lugar na patunugaan danen.

Pagdumog Ki Jacob

²²Na kilem en, pauna Jacob darwa din na sawa, darwa din na suguon na bai daw unsi din na bata na maglaktad ta Suba Jaboc. ²³Papadala man Jacob tanan na mga pagkabetang danen naan ta liyo ta suba. ²⁴Piro, gapabilin Jacob na kanen nang naan ta liyo ta suba na alinan danen. May giling dya na mama daw padumog din Jacob asta ta pagsennang ta adlaw. ²⁵Na nlaman ta mama na dili din mapirdi Jacob an, paibitan din blat-ang Jacob daw nasuplo gid mintras gadumugay danen an. ²⁶Ambal ta mama, “Buy-an a no tak adlaw en.”

Ambal Jacob, “Dili ta kaw buy-an mintras dili a no bindisyunan.”

²⁷Gainsa mama an, “Ino ngaran no?”

Sabat din, “Jacob.”

²⁸Ambal ta mama, “Dili ka en umawen na Jacob tak ngaran no an en Israel^v tenged gabatok ka ta Dyos daw ta mga itlaw man daw kaon yan kadaag.”

²⁹Ambal Jacob, “Daw pwidi nang, sugiran a no ta ngaran no.”

Piro, sabat ta mama an, “Man-o tak gainsa ka ta ngaran ko?” Ula pasugid ta mama ngaran din, piro pabindisyunan din Jacob an naan ta lugar na padumugan danen.

³⁰Lugar ya na padumugan danen pangaranan Jacob na Peniel^w daw ambal din, “Gatubangay kay daw Dyos daw bui a man gyapon!”

³¹Na gasennang en adlaw an, galin Jacob i naan ta Peniel na gapiang-piang tenged ta blat-ang din na nasuplo. ³²Yon tenaan na asta anduni mga Israelinen^x ula gakaan ta sapo ta blat-ang ta mga ayep tak yon man na parti ta lawa Jacob na paibitan ta mama na gadumog ki kanen.

Pagkitaay Jacob Daw Esau

33 ¹Pag-alin Jacob ta Peniel, galutos kanen naan ta pamilya din. Nabantaw din Esau an daw kwattro sintos na mga itlawan

^v 32:28 Naan ta linggwai na Hebreo ngaran na *Israel* beet ambalen *gabatok ta Dyos*.

^w 32:30 Naan ta linggwai na Hebreo ngaran na *Peniel* beet ambalen *waleng ta Dyos*.

^x 32:32 *Mga Israelinen* beet ambalen mga linai Israel na yon man beet ambalen mga linai Jacob tak Israel bag-o na ngaran na paatag ki kanen.

Esau na mga mama na mugat ki danen. Paggrupo-grupo Jacob mga bata din naan ta iran na mga inay. Mga bata Lea naan ki Lea daw bata Raquel naan ki Raquel daw bata ta darwa din na suguon naan ki danen. ²Paayos Jacob danen an para ta pagsugat ki Esau na naan ta una darwa na suguon daw iran na mga bata. Gasunod danen Lea daw iya na mga bata daw naan ta uryan Raquel daw bata din na Jose. ³Jacob i naan ta unaan danen na munta ki Esau. Mintras na gaprani danen naan ta utod din, galuod kanen ta pitto bisis daw gademel naan ta basak na magtaod. ⁴Piro, Esau an gadlagan na mugat ki Jacob. Patakes daw paarekan din Jacob an daw gagal danen na darwa. ⁵Na nakita din mga sawa Jacob daw mga bata na gasunod ki Jacob, gainsa kanen an ki Jacob, “Kino mga duma no an?”

Sabat Jacob, “Yi ake na mga bata na atag ta Dyos ki yaken na suguon no.”

⁶Dayon prani darwa an na suguon daw iran na mga bata daw gademel na magtaod. ⁷Sunod ki danen, gaprani man Lea daw iya na mga bata daw gademel danen an. Uryan na gaprani, danen Raquel daw Jose daw gademel man.

⁸Gainsa Esau, “Ino beet ambalen ta tama ya gina na grupo ta mga ayep na nasugat ko?”

Sabat Jacob, “Pakabig ko na kaon yan ake na amo daw yon mga rigalo ko ki kaon aged miaran a no.”

⁹Piro, ambal Esau, “Tong, tama en ake na mga pagkabetang. Imo nang nyan en.”

¹⁰Ambal Jacob, “Daw miad nakem no ki yaken, batunon no ake an na rigalo ki kaon tak pagkita ko ki kaon, paryo ko man nakita waleng ta Dyos tenged pabaton a no na may kalipay. ¹¹Daw pwidi, batunon no nang en ake na mga rigalo na padala ko ki kaon tak paatag ta Dyos ki yaken tanan na mga kinanglanan ko.”

Tenged ta padayon na pagpangabay Jacob ki Esau na batunon iya an na mga atag, ta uryan pabaton Esau.

¹²Ambal Esau, “Mos, manaw ki en. Yaken muna ki kyo para magtudlo ta inyo na agian.”

¹³Piro, ambal Jacob, “Sir, nlaman no na derse pa mga bata ko daw mga ayep ko may mga bata man. Nadlek a daw padalien ko danen ta iran na pagpanaw, bisan ta isya nang na adlaw, basi mapatay tanan na mga ayep. ¹⁴Daw pwidi, Sir, muna ka nang en ki kami. Munod kay nang ki kaon ta inay-inay tak dili pwidi manaw ta dasig mga ayep daw mga bata ko. Magkitaay ki nang naan ta lugar na Seir.”

¹⁵Sabat Esau, “Sigi. Piro, ibilin ko ki kaon duma ko na mga ittawan.”

Sabat Jacob, “Sir, dili en kinanglan na ibilin no pa duma no na mga ittawan. Usto en ki yaken na gamiad ka ki yaken.”

¹⁶Ta yon man na adlaw, gapanaw danen Esau na muli naan ta Seir. ¹⁷Piro, danen Jacob gapanaw na miling naan ta banwa na Sucot. Pag-abot danen naan ta Sucot, gapatindeg danen ta iran na mga balay daw mga pasilungan man ta iran na mga ayep. Yon tenaan na banwa na naan dya pangaranan danen na Sucot.^y

¹⁸Paglambay ta pila na mga taon, galin danen ta Sucot daw gasalyo danen naan ta banwa na Siquem na naan man ta Canaan. Yon en sulat parti ki danen Jacob na galin ta Padan-aram daw guli naan ta Canaan na dayad iran na kaimtangan.

Pag-abot danen ta Siquem, gapatindeg danen ta iran na mga balay naan ta lugar na dani nang ta banwa. ¹⁹Basak na patindegan danen ta iran na balay palit Jacob naan ta pamilya Hamor na amay Siquem ta isya gatos na sinsilyo ta iran na kwarta. ²⁰Naan dya gabuat Jacob ta alaran na bato daw pangaranan din na El-Elohe-Israel.^z

Pagleges Ki Dina

34 ¹Abot adlaw na Dina an na bata Lea daw Jacob, gamasyar kanen an naan ta mga dlaga naan ta banwa na Siquem. ²Hamor na Hetanen pangulo ta banwa na Siquem daw kanen may bata na ngaran din Siquem. Nakita Siquem Dina an daw naliagan din. Pakamang din Dina an daw paleges. ³Tenged ta bakod na liag Siquem ki Dina, paalam-alaman din Dina an aged magustuan kanen an Dina. ⁴Gambal Siquem an ki Hamor na amay din, “Kagunan no dlaga ya na ngaran din Dina aged sawaen ko.”

⁵Pagmati Jacob na bata din na Dina pagayyaan Siquem, ula kanen gasasaba tak patagaran din duma din na mga bata na muli alin ta uma na naan dya danen gabantay ta mga ayep.

⁶Piro, na ula pa guli mga bata Jacob, giling ki kanen Hamor an na amay Siquem aged mag-isturya parti ta kasal danen Siquem daw Dina. ⁷Pag-uli ta mga bata Jacob, namatian danen na Dina ya paleges Siquem. Gasakit gid iran na beet daw gagilek gid tak papagayyaan Siquem pamilya Jacob paagi ta iya na pagleges ki Dina. Yon na buat Siquem malaw-ay gid.

⁸Ambal Hamor ki Jacob, “Siquem na bata ko, bakod gid liag din ki Dina. Daw pwidi nang, ipasawa no Dina an naan ta bata ko. ⁹Kabay na tugutan no na inyo na mga bata na dlaga pasawa nyo ta ame na mga miron daw ame na mga dlaga ipasawa nay ta inyo na mga miron. ¹⁰Libri kaw magpili ta bisan indi ta ame na lugar para inyo na istaran daw inyo man en na basak. Pwidi kaw man na naan di magnigusyoy.”

^y 33:17 Naan ta linggwai na Hebreo ngaran na *Sucot* beet ambalen *pasilungan*.

^z 33:20 Naan ta linggwai na Hebreo ngaran na *El-Elohe-Israel* beet ambalen *Dyos Israel*.

¹¹ Gambal Siquem naan ki Jacob daw naan man ta mga mama na utod Dina, “Daw miag kaw ta ambal ko na sawaen ko Dina an, atag ko ki kyo daw ino gusto nyo. ¹² Ambalen nyo nang daw pila bayad ki kyo daw ino rigalo na gusto nyo iatag ko naan ta inyo na pamilya. Bisan ino ambalen nyo, iatag ko, basta Dina an pasawa nyo nang ki yaken.”

¹³ Mga bata Jacob na mama gaplano na lukuon nang danen Siquem an daw iya na amay tenged Dina an na iran na utod papagayyaan Siquem. ¹⁴ Ambal danen ki Siquem daw amay din, “Dili pwidi ipasawa nay utod nay an ta mama na ula nabuatan ta tanda naan ta iya na lawa^a tak makagayya nang ki kami. ¹⁵ Daw tanan na mga mama naan ta inyo na banwa magpabuat ta tanda naan ta iran na lawa paryo ki kami, magtugot kay en na ipasawa utod nay ki Siquem. ¹⁶ Daw magpabuat kaw ta tanda naan ta inyo na lawa, pasawa nay ame na mga dlaga naan ta inyo na mga mama. Sawaen nay man inyo na mga dlaga. Unti kay mag-istar na magtingeb ki kyo ta inyo na banwa daw kiten tanan isya nang na nasyon. ¹⁷ Piro, daw dili kaw mapati ki kami na magpabuat kaw ta tanda naan ta inyo na lawa, mangen nay ame na utod na bai daw malin kay di.”

¹⁸ Danen an Hamor daw Siquem nalipay parti ta ambal ya ta mga bata Jacob. ¹⁹ Gatuman dayon Siquem an ta ambal ya ta mga bata Jacob tenged ta bakod din na liag ki Dina. Naan ta bilog na pamilya ta amay din kanen gid pataod an. ²⁰ Pag-uli Hamor daw Siquem, tanan na mga mama na kasimanwa danen patipon danen naan ta gangaan ta padir na galibot ta iran na banwa. Ambal danen naan ta iran na mga kasimanwa, ²¹ “Danen Jacob miad ki kami. Tugutan ta danen an na mag-istar daw magnigusyo unti tak lapad pa ate na lugar. Pwidi ta sawaen iran na mga dlaga daw sawaen man danen ate na mga dlaga. ²² Daw kiten tanan magbuat ta tanda naan ta ate na lawa paryo ki danen Jacob, mag-istar danen an di aged mag-isa ki nang ta nasyon. ²³ Daw ipasawa ta ate na mga dlaga ki danen daw iran man na mga dlaga pasawa man danen ki kiten, ate man en iran na mga baka, ayep daw mga pagkabetang. Gani, magpabuat ki ta tanda naan ta ate na lawa aged unti danen mistar na tingeb ki kiten.”

²⁴ Tanan na mga mama naan ta banwa na Siquem gapati ta ambal danen Hamor daw Siquem daw gapabuat ta tanda naan ta iran na lawa.

²⁵ Ta pangallo na adlaw na nabatyagan gid danen sikad sakit ta iran na nina tenged ta pagbuat ta tanda naan ta iran na lawa, giling ta banwa na Siquem darwa na bata Jacob na danen Simeon daw Levi na mga utod gid Dina ta inay. Ula nalam mga ittaw naan ta Siquem na malain plano Simeon daw Levi. Gadala danen an Simeon ta ispada daw papatay danen

---

^a 34:14 May pasaysay parti ta *tanda naan ta lawa* na pwidi nyo mabasa naan ta ‘footnote’ ta Genesis 17:10.

tanang na mga mama naan ta Siquem. ²⁶Hamor daw Siquem papatay man danen paagi ta ispada. Pakamang danen Dina an naan ta balay Siquem daw gapanaw danen an muli. ²⁷Pagpanaw Simeon daw Levi, giling duma na mga bata Jacob naan ta banwa na Siquem daw nakita danen dya tanan na mga mama na napatay en. Pakamang danen tanan na mga pagkabetang naan ta banwa tak gabales danen ta iran na utod na papagayyaan. ²⁸Pakamang danen mga kanding, karniro, baka, asno daw bisan ino na mga pagkabetang naan ta banwa daw naan ta uma. ²⁹Pakamang danen tanan na mga manggad daw ino man na nakita danen naan ta mga balay. Tanan na mga bata daw mga bai na sawa ta mga ittaw na taga-Siquem padala danen muli na mga biag.

³⁰Na nlanan Jacob pabuat ta mga bata din, pabasol din danen Simeon daw Levi, “Paatagan a nyo ta bakod na prublima tak basi mga ittaw ta yi na lugar na mga Canaanen daw mga Pereznen mag-isip na kiten i sikad gid malain na mga ittaw tenged ta nabuat nyo naan ki danen Siquem. Tise ki nang ate. Daw magsapol danen na magsulong ki kiten, tanan ki asta mga ittaw na gaistar ta ate na balay mapatay tak tise ki nang.”

³¹Sabat danen, “Dili pwidi na pabay-an nay nang malain na buat Siquem naan ta mangngod nay tak paparyo din nang ta bai na gabligya ta iya na lawa.”

Pagpakita Ta Dyos Ki Jacob Naan Ta Betel

35 ¹Dyos an gambal ki Jacob, “Manaw ka na munta ta banwa na Betel. Naan ka dya mag-istar daw magbuat ta alaran na bato para ta pagsimba ki yaken tak yaken Dyos na gapakita ki kaon kan-o ta imo na pagpadyo ta utod no na Esau.”

²Ambal Jacob ta pamilya din daw mga sinakepan daw mga ittaw na gaduma ki kanen, “Pilak nyo inyo an na mga dyos-dyusan daw limpyuan^b nyo inyo na kaugalingen daw magsili kaw ta inyo na bayo. ³Magpripapar kaw tak manaw ki naan ta Betel daw magbuat a dya ta alaran na bato aged naan ta dya simbaen Dyos an tenged kan-o na naagian ko mga kabellay, pasabat din pangamuyo ko na tabangan a din. Bisand indi a punta, kanen an pirmi gaubay ki yaken.” ⁴Pagtapos ta ambal Jacob, paatag danen ki kanen tanan na mga dyos-dyusan daw mga dilyos danen^c daw palebbeng Jacob naan dalem ta isya na kaoy naan ta Siquem.

⁵Gapanaw danen an Jacob alin ta Siquem na munta ta Betel. Ta iran na pagpanaw, paamblian danen an ta Dyos daw paadlek ta Dyos mga ittaw naan ta mga banwa na palambayan danen daw ula may gasulong ki danen Jacob.

---

^b 35:2 Galangoy danen daw pasilian iran na bayo para papakita na danen gabag-o daw patugyan danen iran na kaugalingen naan ta Dyos. ^c 35:4 Mga dilyos na pasuot danen para kuntra ta mga panulay.

⁶Paglambay ta pila na mga adlaw, gabot Jacob i daw mga duma din naan ta Betel na sakep man ta Canaan. Anay pa sa Betel paumaw man na Luz. ⁷Naan dya gabuat Jacob ta alaran na bato daw pangaranan din lugar an na El Betel^d tak naan dya Dyos gapakita ki kanen ta timpo na gapamadyo kanen an ta utod din.

⁸Naan man ta Betel, napatay suguon Rebeca na bai na ngaran din Debora daw palebbeng Debora an naan ta dalem ta isya na kaoy na naan dapit ta sur ta Betel daw pangaranan danen kaoy an na Allon Bacut.^e

⁹Na naan danen Jacob ta Betel alin ta Padan-aram, Dyos gapakita isab ki Jacob daw pabindisyunan din Jacob an na ¹⁰ambal din, “Imo an na ngaran Jacob. Piro anduni, dili ka en umawen na Jacob tak ngaran no an Israel en.” Yon na paumaw kanen an na Israel.

¹¹Ambal pa ta Dyos ki Jacob, “Yaken Dyos Na Makagagaem. Magtama pa gid mga linai no an. Danen an maimo na bakod na nasyon. Dili nang nyan, danen an maimo na alinan ta mga grupo ta mga nasyon. May anen na mga linai no na magdumala bilang mga ari. ¹²Yi na lugar paatag ko pugya ta lolo no na Abraham daw ta amay no na Isaac. Iatag ko man ki kaon daw ta mga linai no.” ¹³Pagtapos ta ambal ta Dyos, galin kanen ta lugar na naan dya kanen gaisturya ki Jacob.

¹⁴Gapatindog Jacob i ta bato bilang pangdemdem na naan dya gapakita Dyos ki kanen. Pabubuan din bato an ta inemen bilang alad din naan ta Dyos daw pabubuan din man ta lana ta olibo. ¹⁵Lugar ya na gaisturya Dyos ki kanen pangaranan Jacob na Betel.^f

Kamatayen Raquel

¹⁶Na galin danen Jacob ta Betel munta ta Efrata, umpisa na gapasakit Raquel an tak uras en na kanen an magbata daw nakulian gid kanen an. ¹⁷Na nabatyagan din sikad sakit tak gagwa bata an, ambal ta nanligan ki Raquel, “Dili ka madlek tak mama isab imo na bata.” ¹⁸Natao bata an Raquel, piro Raquel an tagumatayen. Bag-o kanen napatay, pangaranan din bata din na Ben-oni.^g Piro, Jacob na amay ta bata papangaranan din bata an na Benjamin.^h

¹⁹Napatay Raquel ya daw palebbeng danen dani ta agian na munta ta banwa na Efrata na paumaw man na Betlehem. ²⁰Patindegan Jacob ta bato lebbengan Raquel para tanda. Naan pa dya bato an asta anduni.

²¹Jacob na paumaw man en na Israel daw mga duma din gapadayon ta iran na pagpanaw daw gatukod danen ta iran na balay na turda naan ta liyo ta turi na Eder.

^d 35:7 Naan ta linggwai na Hebreo ngaran na *El Betel* beet ambalen *Dyos ta Betel*.

^e 35:8 Naan ta linggwai na Hebreo ngaran na *Allon Bacut* beet ambalen *kaoy na agalan*. ^f 35:15 Naan ta linggwai na Hebreo ngaran na *Betel* beet ambalen *balay ta Dyos*. ^g 35:18 Naan ta linggwai na Hebreo ngaran na *Ben-oni* beet ambalen *bata ta ake na kasakit*. ^h 35:18 Naan ta linggwai na Hebreo ngaran na *Benjamin* beet ambalen *bata na magtabang ta usto ki yaken*.

Mga Bata Jacob Na Mama

²² Jacob na paumaw man en na Israel daw mga duma din gaistar naan ta lugar na liyo ta turi na Eder. Na gaistar danen dya, Ruben an gadulog ki Bilha na isya ta mga sawa Jacob na amay din daw buat ya Ruben nlaman Jacob.

Yi dusi na mga bata Jacob na mama:

²³ Mga bata Jacob naan ki Lea: Ruben na panganay, Simeon, Levi, Juda, Isacar daw Zabulon.

²⁴ Mga bata Jacob naan ki Raquel: Jose daw Benjamin.

²⁵ Mga bata Jacob naan ki Bilha na suguon Raquel: Dan daw Neftali.

²⁶ Mga bata Jacob naan ki Zilpa na suguon Lea: Gad daw Aser.

Yon mga bata Jacob na mama na natao naan ta Padan-aram.

Kamatayen Isaac

²⁷ Giling Jacob ta amay din na Isaac naan ta lugar na Mamre na dani ta Kiryat-arba na paumaw man na Hebron. Naan dya pugya gaistar Abraham daw Isaac. ²⁸ Na gaidad Isaac ta sinto utsinta na taon, ²⁹ napatay kanen an. Manakem gid en kanen an bag-o napatay. Palebbeng kanen an ta iya na mga bata na danen Esau daw Jacob na tingeb ta iya na mga kaapuan.

Mga Linai Esau

36 ¹ Yi mga linai Esau na yon man kanen na paumaw na Edom.ⁱ ² Esau an gangasawa ta mga bai na Canaanen. Una na sawa din Ada na bata Elon na Hetanen. Sunod na mga pasawa din Oholibama na bata Ana na bata Zibeon na Hetanen daw ³ Basemat na bata Ismael na utod man Nebayot.

⁴ May bata Esau naan ki Ada na ngaran din Elifaz daw may bata man Esau naan ki Basemat na ngaran din Reuel. ⁵ Mga bata din naan ki Oholibama danen Jeus, Jalam daw Core. Yon mga bata Esau na natao naan ta lugar na Canaan.

⁶ Esau i giling naan ta lugar na madyo ta utod din na Jacob. Padala din iya na mga sawa, mga bata, tanan din na mga sinakepan, mga ayep daw tanan na mga pagkabetang na nakamang din naan ta Canaan.

⁷ Gapadyo kanen an ki Jacob tak sikad tama iran na mga ayep daw mga pagkabetang. Dili en danen an pwidi magtingeb naan ta isya nang na lugar tak kulang mga lamunon dya para kan-enen ta iran na mga ayep.

ⁱ **36:1** Edom isya man na ngaran Esau. Naan ta Genesis kapitulo trintay-sais Edom an beet man ambalen isya na grupo ta mga ittaw na mga linai Esau daw mga ittaw ta nasyon na Edom.

⁸Yon na gaistar Esau an naan ta kabungyuran ta lugar na Seir. Esau an, kanen alinan na kaapuan ta mga itlaw ta nasyon na Edom.

⁹Yi lista ta mga linai Esau na alinan ta mga Edommen na gaistar naan ta kabungyuran ta lugar na Seir.

¹⁰Mga bata Esau na mama: Elifaz na bata din naan ta iya na sawa na Ada, daw Reuel na bata din naan ta iya na sawa na Basemat.

¹¹⁻¹² Mga bata Elifaz na mama: Teman, Omar, Zefo, Gatam daw Kenaz. Yon mga linai Ada na sawa Esau. Timna isya ta mga sawa Elifaz. Gabata Timna ta mama na ngaran din Amalec.

¹³ Yi mga bata Reuel na mama: Nahat, Zera, Sama daw Miza.

¹⁴Mga bata Esau naan ki Oholibama: Jeus, Jalam daw Core.

Oholibama na sawa Esau kanen bata Ana na bata Zibeon.

¹⁵Yon mga linai Esau. Danen gadumala ta iran na mga linai naan ta Seir na paumaw man na Edom.

Yi mga mama na bata Elifaz na panganay Esau: Teman, Omar, Zefo, Kenaz, ¹⁶Core, Gatam daw Amalec. Danen gadumala naan ta lugar na Edom. Danen mga bata Elifaz na bata Ada na sawa Esau.

¹⁷Yi mga mama na bata Reuel na bata Esau naan ta iya na sawa na Basemat: Nahat, Zera, Sama daw Miza. Danen gadumala naan ta lugar na Edom.

¹⁸Yi mga mama na bata Esau naan ta iya na sawa na Oholibama na bata Ana: Jeus, Jalam daw Core. Danen gadumala naan ta Edom.

¹⁹Yon mga linai Esau na mga gadumala naan ta lugar na Edom.

Mga Linai Seir

²⁰Bag-o giling danen Esau naan ta lugar na Seir, naan dya gaistar mga Horanen na mga linai Seir. Mga bata Seir na mama: Lotan, Sobal, Zibeon, Ana, ²¹Dison, Ezer daw Disan. Mga bata Seir gadumala ta mga Horanen naan ta Edom.

²²Mga bata Lotan na mama: Hori daw Heman. Timna utod Lotan na bai.

²³Mga bata Sobal na mama: Alvan, Manahat, Ebal, Sefo daw Onam.

²⁴Mga bata Zibeon na mama: Aya daw Ana. Na gabantay Ana ta ayep na asno ta amay din naan ta lugar na ula kabalayan, nakita din tuburan ta waig na paso. ²⁵Bata Ana na mama Dison daw bata din na bai Oholibama.

²⁶Mga bata Dison na mama: Hemdan, Esban, Etran daw Keran.

²⁷Mga bata Ezer na mama: Bilhan, Zaavan daw Acan.

²⁸Mga bata Disan na mama: Uz daw Aran.

²⁹⁻³⁰Yi mga gadumala ta mga Horanen na gagrupo-grupo sunod ta iran na alinan na linai naan ta lugar na Seir: Lotan, Sobal, Zibeon, Ana, Dison, Ezer daw Disan.

Mga Ari Ta Edom

³¹Yi mga ari na gadumala naan ta lugar na Edom bag-o may ari na gadumala naan ta nasyon na Israel. ³²Bela gadumala ta Edom. Kanen taga-Dinaba daw bata Beor. ³³Na napatay Bela, Jobab na bata Zera na taga-Bosra, kanen man gadumala. ³⁴Na napatay Jobab, Husam na taga-Teman, kanen man gadumala. ³⁵Na napatay Husam, Hadad na taga-Avit na bata Bedad, kanen man gadumala. Napirdi din mga Medianen naan ta lugar na Moab. ³⁶Na napatay Hadad, Samla na taga-Masreca, kanen man gadumala. ³⁷Na napatay Samla, Saul na taga-Rehobot na dani Suba Eufrates, kanen man gadumala. ³⁸Na napatay Saul, Baal-Hanan na bata Acbor, kanen man gadumala. ³⁹Na napatay Baal-Hanan na bata Acbor, Hadar na taga-Pau gadumala. Iya na sawa Mehetabel na bata Matred na bata Mezahab.

⁴⁰Yi mga gadumala ta mga grupo-grupo na mga pamilya na alin ta mga linai Esau. Kada grupo may kaugalingen na lugar. Ngaran danen: Timna, Alva, Jetet, ⁴¹Oholibama, Ela, Pinon, ⁴²Kenaz, Teman, Mibzar, ⁴³Magdiel daw Iram. Tanan danen gadumala ta mga Edomnen na mga linai Esau na gagrupo-grupo. Kada grupo may iran gid na lugar.

Dagammo Jose

37 ¹⁻²Yi isturya parti ta pamilya Jacob. Jacob i daw iya na pamilya gaistar naan ta lugar na Canaan. Naan man dya gatinir amay din na Isaac na bui pa kanen an.

Na Jose na bata Jacob gaidad en ta disi-syiti na taon, kanen an gabantay ta mga karniro daw mga kanding duma ta mga utod din an na mga bata Bilha daw Zilpa na mga sawa ta amay din. Nakita Jose na iya na mga utod gabuat ta malain daw pasugid din ta iran na amay.

³Israel an na paumaw man na Jacob na amay Jose, mas palangga din Jose an kaysa ta duma din na mga bata tak kanen an manakem en na Jose an natao. Pabuatan din Jose an ta dayad na bayo na tama kulor.

⁴Jose an, na nakita ta mga utod din na kanen mas palangga ta iran na amay kaysa ki danen, pademetan danen kanen an daw pirmi pambalan ta mga sakit na ambal.

⁵May adlaw na Jose i gadagammo daw pasugid din naan ta mga utod din. Tenged ta iya na pasugid, gadegdeg pa gid demet ta mga utod din. ⁶Iling ti ambal Jose naan ta mga utod din, “Daw pwidi nang, mamati kaw ta isturya ko parti ta ake na dagammo. ⁷Naan ki ta uma na gabegkes ki ta trigo. Ake na binegkesan gatindeg ta tadleng. Inyo ya na mga binegkesan galibot paryo ta mga itaw na gademel aged magtaod ta ake na binegkesan.”

⁸Ambal ta mga utod din, “Ino beet ambalen no? Gasalig ka gid na mabot adlaw na kaon yan ari na magdumala ki kami?” Yon tenaan na

gadegdeg pa gid iran na demet ki kanen tenged ta iya na dagammo na pasugid din.

⁹Gadagammo isab Jose daw pasugid din ta mga utod din. Ambal din, “Mamati kaw. Gadagammo a isab. Ta pangarwa ko na dagammo, adlaw an, bulan daw unsi na bituon gademel aged magtaod ki yaken.”

¹⁰Pasugiran man Jose amay din an parti ta pangarwa din na dagammo daw pagilekan dayon kanen ta amay din, “Dili ka inta magsugid ki kami parti ta mga dagammo na iling tan. Ino beet no ambalen? Gasalig ka gid na kami inay no daw mga utod no magluod daw magdemel naan ta basak na magtaod ki kaon?”

¹¹Mga utod Jose nainggit ki kanen. Piro, amay Jose a, patanem din gid naan ta iya na isip parti ta dagammo ya Jose.

Pagbligya Ki Jose Daw Pagdala Ki Kanen Naan Ta Egipto

¹²Mga utod Jose giling naan ta dani ta banwa na Siquem aged magbantay ta mga karniro daw mga kanding ta iran na amay. ¹³Israel an gambal ki Jose, “Imo na mga utod gabantay ta mga karniro daw mga kanding naan dani ta Siquem. Magpripaparar ka tak palutuson ta kaw dya ki danen.” Sabat Jose, “Sigi.” ¹⁴Ambal pa ta iya na amay, “Manaw ka daw bistaan no daw miad kaimtangan ta mga utod no daw iran na mga ayep. Pagtapos, malik ka di dayon daw sugiran a no.” Pag-ambal din, papanaw din Jose alin ta Patag Hebron.

Pag-abot Jose naan ta Siquem, ¹⁵galibot-libot kanen naan ta kabalasan ta pagpangita ta iya na mga utod. Na nakita kanen ta isya na mama, painsaan kanen an, “Ino pangita no?”

¹⁶Sabat Jose, “Papangita ko mga utod ko ya na gabantay ta mga karniro daw mga kanding. Daw nakita no danen ya, sugiran a no tuo daw indi danen ya.” ¹⁷Ambal ta mama, “Ula di en danen ya. Gapanaw en. Namatian ko na gambal danen na miling kon naan ta Dotan.”

Pag-ambal ta mama, Jose i galutos ki danen daw nakita din naan ta Dotan. ¹⁸Na madyo pa Jose i naan ta mga utod din, kanen an nabantaw en danen. Bag-o kabot kanen ki danen, gasapol danen na kanen an patayen. ¹⁹Ambal danen, “Anen en sikad i magdagammo. ²⁰Sigi, patayen ta kanen daw ulog naan ta isya na lungag di na saluran ta uran. Lagen ta daw matuman pa iya na dagammo. Daw may mag-insa daw indya kanen ya, ambalen ta nang na natekeb kanen ta pintas na ayep.”

²¹Isya ta mga utod Jose na Ruben kamati ta plano ta duma din na mga utod daw gusto din na luwasen Jose ki danen. Ambal din, “Dili ta patayen Jose an.” ²²Ambal pa Ruben, “Dili nyo kanen sakiten daw dili man patayen. Ulog nyo nang kanen an naan ta lungag di na saluran ta uran.” Iling tan ambal Ruben tak plano din na luwasen Jose an daw ibalik naan ta iran na amay.

²³Pagprani Jose naan ta mga utod din, palubbas danen dayad din ya na bayo. ²⁴Padala danen kanen an daw paulog naan ta lungag ya. Piro, lungag ya ula en waig tak naubbasan.

²⁵Pagtapos danen ulog ki kanen naan ta lungag, gapungko danen an daw gakaan. Na gakaan danen, nabantaw danen isya na grupo ta mga nigusyanti na Ismaelinen na miling naan ta Egipto alin ta banwa na Galaad. Karga ta mga kamilyo ta mga Ismaelinen mga bligya danen na paammot, bulong na pamanyos daw saleng na alin ta tagek ta mira. ²⁶Juda an na utod Jose gambal naan ta mga utod din, “Ula pulos daw patayen ta ate na utod daw isikrito ta nang daw kino gapatay ki kanen. ²⁷Miad pa bligya ta nang kanen an naan ta mga Ismaelinen. Dili ta kanen sakiten tak kanen an utod ta man gyapon daw sugpon ta bituka.” Pag-ambal Juda, gapati mga utod din an ki kanen.

²⁸Na gaagi dya mga nigusyanti na Midianen na yon man mga Ismaelinen, pabatak Jose i ta mga utod din naan ta lungag daw pabligya danen naan ta mga Ismaelinen na balor ta binti na bilog na pilak ta iran na kwarta. Jose i padala ta mga Ismaelinen naan ta Egipto.

²⁹Na pabligya danen Jose ya, ula nalam Ruben tak ula kanen dya. Pagbalik Ruben, ula din en nakita Jose ya naan ta lungag. Pagisi-gisi din iya na bayo ta sikad na kalised. ³⁰Gabalik kanen naan ta mga utod din daw gambal, “Ula dya en ate ya na mangngod. Ino buaten ko?”

³¹Pag-ambal Ruben, paiyaw danen isya na kanding daw patusmog danen bayo ya Jose na dayad naan ta lengngessa ta kanding. ³²Na guli en danen naan ta iran na amay, padala danen bayo ya Jose daw gapakuno-kuno na ula danen nalam daw ino natabo ki Jose. Ambal danen, “May nakita kay na bayo. Tan-awen no daw iya ni ta bata no.”

³³Nakala ta amay danen bayo an Jose daw ambal din, “Yi na bayo iya ta bata ko daw beet ambalen na natekeb kanen ta pintas na ayep! Kaluluoy gid kanen ya tak sigurado na paguspat gid lawa din ya!” ³⁴Pagisi Jacob iya an na bayo daw gasuot kanen ta bayo na sanot-sanuton aged ipakita na sebe gid kanen an. Tama na mga adlaw na gangasebe kanen an. ³⁵Tanan na mga bata Jacob gaprani ki kanen aged alam-alaman kanen an na dili mangasebe. Piro, dili kanen an miag. Ambal din, “Bay-an a nyo nang. Mangasebe a nang en asta ta adlaw na mapatay a daw magtingeb a ta bata ko naan ta lugar ta mga patay.” Sigi nang kanen an agal tenged ki Jose.

³⁶Na gabot naan ta Egipto mga nigusyanti na Midianen na yon man mga Ismaelinen, pabligya danen Jose an ki Potifar na isya na upisyal Paraon na ari ta Egipto. Potifar an kapitan ta mga gwardya ta ari.

Juda Daw Tamar

38 ¹Ta yon man na timpo na galalaw pa Jacob tenged ki Jose, Juda na utod Jose galin ta iran na balay daw munta ta lugar na

madyo ta mga utod din. Naan kanen an gaistar dani ta istaran ta isya na mama na ngaran din Hira na taga-Adulam na banwa. ²Naan dya nakita Juda isya na bai na bata Sua na taga-Canaan daw pasawa din. ³Sawa din gabagnes daw gabata ta mama. Pangaranan Juda bata an na Er. ⁴Gabagnes isab sawa din daw gabata ta mama. Pangaranan ta sawa din bata an na Onan. ⁵Na naan danen ta lugar na Kizib, gabata isab sawa din ta mama. Pangaranan ta sawa din bata an na Sela.

⁶Paglambay ta pila na mga taon, Er na bata Juda na panganay papasawa Juda naan ta bai na ngaran din Tamar. ⁷Er an na panganay Juda, ta pagtan-aw ta GINUO kanen an malain na ittaw. Yon na papatay kanen an ta GINUO.

⁸Na napatay Er ya, Juda an gambal ki Onan, “Nlaman no na may katengdanan ka na sawaen no sawa ta utod no ya na napatay aged makabata para ki kanen. Dulugan no bayaw no na Tamar aged may bata utod no paagi ki kaon.” ⁹Piro, nlaman Onan na daw magbata Tamar an, dili din makabig na iya na bata tak kinanglan gid na kabigen din na bata ta utod din na napatay. Na gadulog kanen ki Tamar, iya an na similya palawas din nang tak dili din gusto na tagan ta bata iya ya na utod. ¹⁰Tenged pabuat an Onan malain ta pagtan-aw ta GINUO, papatay man kanen an ta GINUO.

¹¹Juda i gambal naan ta magad din na Tamar, “Malik ka naan ta balay amay no daw dili ka mangasawa asta magbakod bata ko na Sela.” Iling tan ambal Juda tak nadlek kanen na mapatay man Sela an paryo ta mga utod Sela. Tamar gabalik naan ta balay ta amay din daw naan dya en gaistar.

¹²Paglambay ta pila na mga taon, napatay sawa ya Juda na bata Sua. Pagtapos ta paglalaw Juda, giling kanen an naan ta lugar na Timna aged dumalaan din iya na mga ittawan ta iran na paggunting ta belbel ta iya na mga karniro.^j Duma din Hira na taga-Adulam.

¹³May gasugid ki Tamar na miling ugwangan din naan ta Timna. Ambal ta gasugid ya, “Ugwangan no miling naan ta Timna tak iya na mga karniro guntingan ta belbel.” ¹⁴Nlaman Tamar na Sela an bakod en, piro ula kanen papasawa Juda ki Sela. Pasilian din bayo din na pangbalo ta duma na bayo daw patageban din iya na waleng ta bilo aged dili kanen an makala. Gamungko kanen naan ta gangaan ta padir na galibot ta banwa na Enaim na isya man na agian na munta ta banwa na Timna.

¹⁵Na Juda an gaagi dya, nakita din Tamar ya. Salig din na Tamar ya bai na gabligya ta iya na lawa tak may tageb iya na waleng. ¹⁶Dayon

---

^j **38:12** Ta timpo Juda, tama na mga ittaw na iran na pangabui parti ta mga karniro. Kada taon isya bisis paguntingan mga karniro an ta belbel naan ta timpo na usto en dakmel an. Belbel an isya na impurtanti na prudukto na alin ta karniro tak pabuat na benang daw paimo na tila.

gaprani Juda an ki Tamar naan ta kilid dalan daw paanggat din. Ambal din, “Daw pwidi, muyog ka ki yaken.” Ula din nlami na bai an na paanggat din iya na magad.

Gainsa Tamar, “Daw muyog a ki kaon, ino atag no ki yaken?”

¹⁷Sabat Juda, “Padlaan ta kaw ta kanding ko na bata pa.”

Ambal man Tamar, “Sigi. Piro, tagan a no anay ta maski ino na betang na pamatuod na magtuman ka ta pangako no na padlaan a no ta kanding.”

¹⁸Insa Juda, “Ino gusto no na iatag ko ki kaon para pamatuod na tumanen ko ake na pangako?”

Sabat Tamar, “Imo na kulintas na may pangmarka daw imo man na sungkod.” Pag-atag Juda ki Tamar, gadulog kanen ki Tamar. Yon tenaan na Tamar an gabagnes.

¹⁹Gapanaw muli Tamar i daw pakamang din tageb ta waleng din daw pasuot isab bayo na pangbalo.

²⁰Pasugo Juda arey din na Hira na taga-Adulam na dul-ong kanding na bata pa naan ta bai ya aged mabawi Juda pangmarka din daw sungkod. Piro, ula nakita Hira bai ya. ²¹Gainsa Hira ta mga mama naan dya daw indya bai ya na gabligya ta lawa din na naan ta kilid ta dalan na munta Enaim.

Sabat ta mga mama, “Ula bai di na gabligya ta lawa din.”

²²Pagmati Hira, gabalik kanen ki Juda daw pasugiran din na ula din nakita bai ya daw ambal ta mga mama na ula bai dya na gabligya ta lawa din.

²³Ambal Juda, “Bay-an no nang en. Dili ta nang en kamangen ki kanen pangmarka ko ya daw sungkod tak tatawaan ki nang ta mga itaw. Ula ki mabuat en tak papadala ko en kanding na bata pa para atag ki kanen, piro ula no nakita kanen ya.”

²⁴Paglambay ta tallo na bulan, may gasugid ki Juda, “Mamati ka. Tamar na magad no gabligya ta lawa din. Dili nang nyan, gabagnes kanen tenged ta pagbligya din ta iya na lawa.”

Tenged ta pasugid ki Juda, ambal din, “Dleen nyo kanen an pagwa daw sunugon asta na mapatay.”

²⁵Na papagwa Tamar an, gatugon kanen an para ki Juda na ugwangan din, “Tag-iya ta yi na pangmarka daw sungkod, kanen kabagnes ki yaken. Daw pwidi, lagen no daw iya ti ni.”

²⁶Na nakita Juda pangmarka ya daw sungkod, nakala din na iya daw ambal din, “Tamar an ula sala, piro yaken nakasala tak ula ko papasawa ki kanen bata ko na Sela.” Ula en isab gadulog Juda ki Tamar.

²⁷Na uras en na magbata Tamar an, naan din dya nlaman na gabagnes kanen an ta kapid. ²⁸Na gapasakit en kanen an, gagwa isya an na lima ta isya na kapid daw paigutan ta nanligan ta ilo na minog aged tandaan

daw kino panganay ta kapid ya. Piro, lima ya genlek. ²⁹Piro, isya ya a na kapid una na gagwa. Ambal ta nanligan, “Galeges ka gid imo na kaon muna gwa.” Yon na pangaranan bata an na Perez.^k ³⁰Paggwa ta una na bata, gagwa man en iya na kapid na may igot na minog na ilo naan ta lima daw pangaranan danen na Zera.^l

Jose Daw Sawa Potifar

39 ¹Jose an kabot ta Egipto tak padala kanen dya ta mga Ismaelinen daw pabligya naan ki Potifar na isya na Egiptuanen. Potifar an isya na upisyal Paraon na ari ta Egipto. Kapitan kanen an ta mga gwardya ta ari.

²Na naan Jose ta balay ta Egiptuanen na amo din, paubayan kanen ta GINUO daw patabangan ta tanan din na mga pabuat. ³Nakita ta amo din na dayad tanan na mga pabuat din tenged paubayan kanen ta GINUO.

⁴Miad nakem ta amo din ki kanen daw pabuat kanen an na manugsirbi na pasaligan ta tanan na mga sinakepan daw pagkabetang ta iya na amo.

⁵Umpisa na pasalig ta Egiptuanen na amo Jose tanan din na mga sinakepan daw pagkabetang naan ki Jose, pauswag ta GINUO iya na panimalay daw mga uma tenged ki Jose. ⁶Tenged pasalig din ki Jose tanan din na mga pagkabetang, ula en kanen an gaintindi ta bisan ino. Paintindi din nang iya na kan-enen.

Dayad panglawaen Jose daw gwapo. ⁷Ta kalugayen, naliagan kanen an ta sawa ta amo din daw gambal bai an, “Magdulog ka ki yaken.”

⁸Piro, dili gid miag Jose an ta gusto ya ta bai daw ambal din, “Tanan na mga pagkabetang ta amo ko pasalig din ki yaken daw ula kanen en may paintindi pa tak anen a di. ⁹Darwa kay amo ko na gadumala naan ta yi na balay. Pwidi a magbuat ta bisan ino na gusto ko, piro dili a magtandeg ki kaon tak sawa ka din. Dili a magbuat ta malain daw sala kuntra ta Dyos.”

¹⁰Adlaw-adlaw sigi pilit ki Jose sawa an ta amo din, piro gapabengngel nang kanen an daw ula kanen gadulog ta sawa ta amo din.

¹¹Isya na adlaw, gaselled Jose i naan ta balay aged mubra, piro ula dya duma ya na mga suguon. ¹²Bayo din an paawiran ta sawa ta amo din daw gambal bai an, “Magdulog ka ki yaken.” Piro, palubbas Jose bayo din an para kapallos kanen an. Gadlagan kanen na mwa ta balay na bayo din an nabilin naan ta lima ta sawa ta amo din.

¹³Sawa an ta amo Jose, na nakita din na gadlagan Jose na nabilin bayo Jose naan ki kanen, ¹⁴paumaw din tanan din na mga suguon daw ambal

^k 38:29 Naan ta linggwai na Hebreo ngaran na *Perez* beet ambalen *gangagaw na maggwa*.

^l 38:30 Naan ta linggwai na Hebreo ngaran na *Zera* beet ambalen *minog na makita naan ta pagsennang ta adlaw*.

din, “Pakamang ta sawa ko isya na Hebreo na magduma ki kiten, piro pagayyaan a din. Yo na Hebreo gaselled ta kwarto ko aged legesen a, piro gasinggit a ta tudo. ¹⁵Na namatian din na gasinggit a, gadlagan kanen an na mwa naan ta balay na nabilin din iya na bayo naan ki yaken.”

¹⁶Pagtapos ta ambal ta sawa ta amo Jose, patago din bayo an Jose asta na guli sawa din ya. ¹⁷Pag-uli ta sawa din, pasugiran din dayon, “Hebreo na ulipen na pakamang no gaselled naan ta ake na kwarto daw pagayyaan a din. ¹⁸Piro, gasinggit a ta tudo daw gadlagan kanen dayon na mwa ta balay na nabilin iya na bayo naan ki yaken.”

¹⁹Pagmati ta amo Jose ta sugid sawa din, sikad gid iya na gilek. ²⁰Pasugo din na dakepen Jose i daw prisuon. Jose i papriso naan ta prisuan na naan dya mga itlaw na papriso ta ari.

Lugay Jose i naan ta prisuan. ²¹Piro, GINUO an gaubay daw naluoy ki kanen. Yon tenaan na manugdumala an ta prisuan nadayaran ki kanen. ²²Patugyan ta manugdumala ta prisuan naan ki Jose tanan na mga priso daw tanan na mga ubraen naan ta prisuan. ²³Ula en gaintindi manugdumala an ta mga patugyan din ki Jose tak GINUO gaubay daw gatabang ki Jose ta tanan din na mga buat.

Mga Dagammo Ta Mga Priso

40 ¹⁻²Naan ta paprisuan ki Jose may darwa na priso na dati mga upisyalis Paraon na ari ta Egipto. Isya an na upisyal manugdumala ta mga manugtagay ta inemen ta ari daw isya an a na upisyal manugdumala ta mga manugluto ta tinapay ta ari. Darwa an na upisyalis Paraon papriso tak gabuat ta sala kuntra ki kanen. Gilek gid kanen an ki danen ³daw papriso din danen an naan ta balay ta kapitan ta mga gwardya na naan man dya Jose ya napriso. ⁴Jose an pasaligan ta kapitan na magsirbi ta darwa na upisyalis. Lugay danen naan ta prisuan.

⁵Isya na kilem naan ta prisuan, darwa an na upisyalis Paraon gadagammo. Piro, ula gaparyo iran na dagammo daw ula man gaparyo beet ambalen ta iran na dagammo. ⁶Sunod na adlaw, Jose i giling ki danen daw nakita din na danen an gapalibeg. ⁷Painsaan din mga upisyalis an, “Man-o tak gangasebe kaw gid anduni?”

⁸Sabat danen, “Gadagammo kay, piro ula itlaw unti naan ta prisuan i na malam magsaysay daw ino beet ambalen ta mga dagammo nay.”

Ambal Jose, “Dyos nang gaatag ta abilidad naan ta mga itlaw na magsaysay daw ino beet ambalen ta mga dagammo. Daw pwidi nang, isugid nyo ki yaken daw ino dagammo nyo.”

⁹Pagtapos ta ambal Jose, una na gasugid parti ta dagammo din manugdumala ta mga manugtagay ta inemen. Ambal din, “Naan ta dagammo ko nakita ko blagen ta ubas naan ta tubangan ko. ¹⁰Naan ta puon din may tallo na sanga. Na gasalingsing mga sanga, gamulak dayon

daw gapungpong ta bunga daw gainog. ¹¹Gaibit a ta tasa ta ari daw gaipo a ta ubas. Papega ko ubas na pasalod ko naan ta tasa din daw paatag ko ki kanen.”

¹²Pagsugid din ta iya na dagammo, ambal Jose ki kanen, “Yi beet ambalen ta imo na dagammo: Tallo na sanga beet ambalen tallo na adlaw. ¹³Seled ta tallo na adlaw, pagwaen ka ta ari naan ta prisuan daw patawaren ka din. Pabaliken ka din man ta imo na ubra. Kaon isab magtagay ta inemen ki kanen paryas ta dati no na ubra. ¹⁴Piro, daw naan ka en ta miad na kaimtangan, dili a no gid lipatan daw tabangan a no man. Daw pwidi nang, sugiran no ari an parti ki yaken aged pagwaen a din ta prisuan i. ¹⁵Ta kamatuuran padala a di ta Egipto i alin ta lugar ta mga Hebreo paagi ta pwirsa. Dili a dapat prisuon tak ula a gabuat ta malain.”

¹⁶Na namatian ta manugdumala ta mga manugluto ta tinapay na dayad beet ambalen ta dagammo ta manugdumala ta mga manugtagay ta inemen, pasugid din man ki Jose iya an na dagammo. Ambal din, “May dagammo a man. Padurong ko na sampaw-sampaw tallo na baskit na ugsakan ta tinapay. ¹⁷Ugsak ta baskit na naan ta apaw klasi-klasi na pagkaan na para ta ari. Piro, pakaan ta mga yupan mga pagkaan na naan ta apaw na baskit na padurong ko.”

¹⁸Ambal Jose, “Yi beet ambalen ta imo na dagammo. Tallo na baskit beet ambalen tallo na adlaw. ¹⁹Seled ta tallo na adlaw, pagwaen ka ta ari naan ta prisuan i daw uturan ka din ta lieg. Bitayen din lawa no naan ta kaoy daw kan-enen man ta mga yupan.”

²⁰Pangallo na adlaw alin ta pagsugid ta darwa na upisyalis ta iran na dagammo kaadlawan ta ari daw gakumbira kanen an para ta tanan din na mga upisyalis. Papagwa din alin ta prisuan manugdumala ta mga manugtagay ta inemen daw manugdumala ta mga manugluto ta tinapay daw patubang din naan ta duma din na mga upisyalis. ²¹Pabalik ta ari manugdumala an ta mga manugtagay ta inemen naan ta dati din na ubra daw kanen an gaatag isab ta inemen naan ta ari. ²²Piro, manugdumala ta mga manugluto ta tinapay papatay ta ari na pabitay naan ta kaoy paryo ta ambal ya Jose parti daw ino beet ambalen ta iran na dagammo.

²³Manugdumala an ta mga manugtagay ta inemen, ula kademdem ki Jose daw ula din man pasugid naan ta ari parti ki Jose.

Darwa Na Dagammo Paraon

41 ¹Paglambay ta darwa na taon, may kilem na gadagammo Paraon an na ari ta Egipto. Naan ta iya na dagammo gatindeg kanen an naan ta kilid ta Suba Nilo. ²May gatakas na pitto na baka alin ta kilid ta suba daw gaalab ta mga lamunon. Dayad lagen mga baka an daw tambek man. ³Sunod ta una na mga baka, may pitto eman na baka na gatakas

alin ta suba, piro sikad niwang daw lain lagen. Mga niwang an na baka gaprani daw gatindeg naan tengnged ta mga baka na tambek naan ta kilid ta Suba Nilo. ⁴Mga baka ya na tambek pakaan ta mga baka na sikad niwang. Pagtapos ta dagammo Paraon, kabugtaw kanen an.

⁵Gatunuga isab kanen an daw gadagammo eman. Naan ta dagammo din may pitto na uway ta trigo naan ta isya na puon. Iran na passi tinggas daw darko. ⁶Sunod ta una ya na mga uway ta trigo, may gatubo man na pitto na uway ta trigo na ula mga ugsak daw nakeseg ta angin na timog na sikad paso. ⁷Pitto ya na uway ta trigo na darko daw tinggas pakaan ta pitto an na uway ta trigo na ula mga ugsak. Pagbugtaw Paraon, nlaman din na gadagammo nang kanen an.

⁸Na sellem en, galibeg gid ulo Paraon. Papaumaw din mga gapanguna ta riliyon ta mga Egiptuanen na malam magsaysay daw ino beet ambalen ta mga dagammo daw tanan na mga may kanlaman naan ta Egipto daw pasugiran din danen an ta iya na mga dagammo. Piro, ula bisan isya ki danen na sarang magsaysay daw ino beet ambalen ta iya na mga dagammo.

⁹Na nlaman ta manugdumala ta mga manugtagay ta inemen na ula may sarang magsaysay, gambal kanen an ki Paraon, “Anduni kademdem a na may sala a pla. ¹⁰Maal na Paraon, na gagilek ka ki yaken kan-o daw ta manugdumala ta mga manugluto ta tinapay, papriso kay no naan ta balay ta kapitan ta mga gwardya. ¹¹Ta isya na kilem, darwa kay gadagammo, piro ula gaparyo beet ambalen ta ame na mga dagammo. ¹²Naan ta prisuan may duma kay na isya na Hebreo na bata pa. Kanen ulipen ta kapitan ta mga gwardya. Pasugid nay ki kanen ame na mga dagammo daw pasaysay din ki kami beet ambalen ta mga dagammo nay. ¹³Mga ambal din ki kami parti ta beet ambalen ta ame na mga dagammo gamatuod gid. Pabalik a no naan ta ake i na ubra daw pabitay no manugdumala ya ta mga manugluto ta tinapay paryo ta ambal din ki kami.”

¹⁴Pagmati Paraon ta ambal ta manugdumala ta mga manugtagay ta inemen parti ki Jose, papaumaw din Jose an. Mga pasugo din an giling dayon naan ta prisuan daw papagwa danen Jose an. Gamarbas Jose an daw gasili ta bayo din. Giling kanen an daw gatubang ki Paraon. ¹⁵Ambal Paraon ki kanen, “Gadagammo a, piro ula bisan kino na sarang magsaysay daw ino beet ambalen ta mga dagammo ko. May gasugid ki yaken na kaon yan sarang magsaysay daw ino beet ambalen ta mga dagammo.”

¹⁶Sabat Jose ki Paraon, “Maal na Paraon, ula a sarang na magsaysay ta mga dagammo. Piro, Dyos an kanen nang may sarang na magsaysay ki kaon ta beet ambalen ta imo na dagammo para magtawway imo na isip.”

¹⁷Pag-ambal Jose, pasugid ta ari iya an na mga dagammo naan ki Jose. Ambal din, “Gatindeg a naan ta kilid ta Suba Nilo. ¹⁸May gatakas na pitto na

baka alin ta kilid ta suba daw gaalab ta mga lamunon. Dayad lagen mga baka an daw tambek man. ¹⁹Pitto man na baka na lain daw sikad niwang gatakas alin ta suba daw gasunod ta mga tambek na mga baka. Ula a may nakita na iling tan na kalain lagen na mga baka naan ta bilog na Egipto. ²⁰Mga baka na tambek pakaan ta mga niwang na baka. ²¹Piro, bisan pakaan danen pitto na baka na tambek, niwang pa man gyapon danen an. Pagtapos ta dagammo ko, kabugtaw a. ²²Na gatunuga a isab, gadagammo a eman daw nakita ko na may pitto na uway ta trigo naan ta isya nang na puon. Iran na mga passi tinggas daw darko. ²³Sunod ta una na mga uway ta trigo, may gatubo man na pitto na uway ta trigo na ula mga ugsak daw layeng na nakeseg ta angin na timog na sikad paso. ²⁴Pitto ya na uway ta trigo na darko daw tinggas pakaan ta pitto ya na uway ta trigo na ula mga ugsak. Pagbugtaw ko, pasugid ko naan ta mga gapanguna ta ame na riliyon. Piro, ula bisan isya ki danen na sarang magsaysay daw ino beet ambalen ta ake na mga dagammo.”

²⁵Pagsugid ta ari ta iya na mga dagammo, ambal Jose ki kanen, “Maal na Paraon, mga dagammo no an isya nang beet ambalen. Papakita en ta Dyos ki kaon paagi ta dagammo daw ino en na buaten din. ²⁶Pitto na baka na dayad daw pitto na uway ta trigo na tinggas paryo nang beet ambalen na pitto taon. ²⁷Pitto na baka na niwang daw pitto man na uway ta trigo na ula ugsak beet ambalen pitto na taon na letem.”

²⁸Ambal pa Jose, “Maal na Paraon, paryas ta ambal ko gina, papakita ta Dyos ki kaon daw ino en na buaten din. ²⁹Umpisa anduni asta pitto taon dayad ani ta mga ittaw naan ta bilog na Egipto. ³⁰Piro, paglambay ta mga taon an na dayad ani, mabot man pitto taon na letem. Dili en mademdeman ta mga ittaw dayad ya na ani tenged ta segeng na letem na maageman ta mga ittaw naan ta bilog na Egipto. ³¹Mga tubbas ya alin ta dayad na ani maubos tenged ta segeng na letem. ³²Maal na Paraon, gadagammo ka ta darwa bisis tak papakita ta Dyos ki kaon na ula nang en lugay tumanen din en iya an na plano. ³³Gani, Maal na Paraon, dayad gid daw magpili ka ta mama na maalam daw may pag-intindi aged kanen magdumala ta Egipto. ³⁴Magpili ka man ta mga upisyalis ta tanan na mga lugar na naan ta bilog na Egipto. Ta pitto na taon na dayad ani, danen magkamang ta isya na parti ta limma na parti ta paani ta mga ittaw naan ta Egipto. ³⁵Ipatipon ki danen tanan na mga isya na parti ta limma na parti ta mga naani. Tagan no danen ta uturidad na danen magtago ta mga naani naan ta mga budiga ta mga banwa daw pabantayan dya ta mga gwardya. ³⁶Mga patipon an na naan ta mga budiga itagana para pagkaan ta mga ittaw aged ta pag-abot ta pitto na taon na letem naan ta Egipto, dili danen maleteman.”

Pag-atag Ki Jose Ta Katengdanan Na Magdumala Ta Egipto

³⁷Paraon an daw mga upisyalis din nadayaran ta plano Jose. ³⁸Gambal kanen an naan ta mga upisyalis din, “Dili ki makakita ta ittaw na paryo ki Jose na paubayan ta Dyos.”

³⁹Gambal Paraon ki Jose, “Papakita ta Dyos ki kaon tanan na mga plano din. Ula duma na itlaw na paryo ki kaon tenged kaon yan maalam gid daw may pag-intindi. ⁴⁰Kaon yan buaten ko na manugdumala ta ake na mga panimalay. Tanan na mga itlaw naan ta mga lugar na sakep ta ake na pagdumala magtuman ta imo na mga sugo. Yaken nang may katengdanan na mas datas ta imo na katengdanan tak yaken ari.”

⁴¹Ambal pa Paraon, “Kaon buaten ko anduni na manugdumala ta bilog na Egipto.” ⁴²Pag-ambal Paraon, pakamang din naan ta iya na tudlo singsing din an na may pangmarka daw pasuksok din naan ta tudlo Jose. Papabayuan din man Jose i ta maalen na bayo na lino^m daw pakulintasan din man ta blawan. ⁴³Paintriga din ki Jose pangarwa din an na sakayan na anggig ta kalisa na yon man sakayan na para ta itlaw na iya na katengdanan sunod ta iya ta ari. Gasakay Jose an daw gauna mga gwardya ki kanen na gasinggit, “Magluod kaw.” Iling tan na Jose an pabuat Paraon na kanen an manugdumala ta Egipto.

⁴⁴Gambal pa Paraon ki Jose, “Yaken Paraon ta Egipto. Tenged ta uturidad na paatag ko ki kaon, bisan ino na gusto buaten ta mga itlaw, kinanglan na maglisinsya anay danen an ki kaon.”

⁴⁵Jose an paatagan Paraon ta ngaran na Zafenat Panea daw pasawa man ki kanen Asenat na bata Potifera na pari naan ta banwa na On.

Pag-atag ki Jose ta datas na katengdanan, gaumpisa kanen an ta iya na pagdumala naan ta bilog na Egipto.

⁴⁶Na gaumpisa Jose an ta iya na pagsirbi ki Paraon na ari ta Egipto, idad din trinta na taon. Galin kanen naan ta tubangan ta ari daw galibot kanen an naan ta bilog na Egipto. ⁴⁷Seled ta pitto na taon na dayad ani, sikad tama tubbas an. ⁴⁸Seled ta pitto ya na taon papatipon Jose parti an ta mga naani para ta patagana na pagkaan. Naan ta kada banwa, mga parti an ta mga naani na alin ta mga uma na naan ta palibot ta banwa patago ta mga itlaw naan ta budiga ta iran na banwa. ⁴⁹Sikad tama na pagkaan na natipon din paryas katama ta pantad na naan ta baybay. Gauntat kanen ta pagsekeb tak dili en masakat ta pagsekeb tenged sikad tama.

⁵⁰Bag-o gabot letem an, Jose may darwa na bata na mama ki Asenat na bata Potifera na pari naan ta banwa na On. ⁵¹Bata din na panganay pangaranan din na Manasesⁿ tak ambal din, “Papalipat ta Dyos ki yaken mga kabellay na naagian ko daw pamilya ta amay ko.” ⁵²Bata din na pangarwa pangaranan din na Efraim^o tak ambal din, “Paatagan a ta Dyos ta mga bata naan ta yi na lugar na tama kabellay na naagian ko.”

---

^m 41:42 *Lino* ngaran ta tila na buat alin ta lanot ta tanem na paumaw naan ta Inglis na ‘flax’. Tila na lino anggig ta tila na ramie daw tila na kuton.   ⁿ 41:51 Naan ta linggwai na Hebreo ngaran na *Manases* beet ambalen *palipatan*.   ^o 41:52 Naan ta linggwai na Hebreo ngaran na *Efraim* beet ambalen *dubli tubbas*.

⁵³Na natapos en pitto na taon na dayad ani naan ta bilog na Egipto, ⁵⁴gaumpisa man en pitto na taon na letem paryo ta paambal ya Jose. Dili nang naan ta Egipto may letem. Tanan na mga lugar may letem man. Piro, bilog na Egipto may pagkaan na patago naan ta iran na mga budiga. ⁵⁵Na naubusan ta pagkaan mga itlaw ta Egipto, giling danen naan ki Paraon daw mangayo ta pagkaan. Ambal Paraon ki danen, “Miling kaw ki Jose. Daw ino ambal din, sunuron nyo.”

⁵⁶Na galekkep en letem an naan ta bilog na Egipto, pabukasan Jose tanan na mga budiga na patipunan din ta mga pagkaan daw pagbligya din naan ta mga Egiptuanen tak segeng gid en na letem. ⁵⁷Sikad tama na mga itlaw naan ta duma na mga lugar giling man naan ta Egipto aged malit ta pagkaan naan ki Jose tak segeng gid na letem naan ta bilog na kalibutan.

Pag-iling Ta Mga Utod Jose Naan Ta Egipto

42 ¹Naan ta Canaan, Jacob na amay Jose, nlanan din na may pagkaan naan ta Egipto. Ambal din naan ta mga bata din, “Man-o tak gatagad kaw nang?” ²Ambal din pa, “Namatian ko na may pagbligya na pagkaan naan ta Egipto. Miling kaw dya daw malit ta pagkaan para ki kiten tanan aged mabui ki daw dili ki mapatay ta letem.”

³Mga utod Jose na sampulo gapanaw munta naan ta Egipto aged malit ta pagkaan. ⁴Piro, Benjamin na mangngod Jose ula pakuyuga Jacob tak nadlek kanen na basi may malain na matabo ki Benjamin. ⁵Yon na giling mga bata Israel naan ta Egipto dengngan ta duma na mga itlaw na giling dya aged malit ta pagkaan tenged ta letem naan ta Canaan.

⁶Naan ta Egipto, Jose isya na manugdumala ta bilog na Egipto. Padumalaan din pagbligya ta pagkaan naan ta tanan na mga itlaw na gapalit naan ta Egipto. Pag-abot ta mga utod din, gaprani danen ki kanen daw galuod daw gademel naan ta basak na magtaod. ⁷Na nakita Jose mga utod din an, nakala din dayon, piro patratat din danen an paryo na dili din kala danen an. Painsaan din danen an ta lagmi na pag-ambal, “Taga-indi kaw?” Sabat danen, “Taga-Canaan kami i. Giling kay di aged malit ta pagkaan.”

⁸Tenged iling tan pagtratar Jose ta mga utod din, ula danen nakala kanen an, piro kanen a, nakala din danen an. ⁹Nademdeman Jose mga dagammo din parti ki danen^p daw gambal kanen an ki danen ta sakit na ambal, “Mga manugtiid kaw. Giling kaw di aged manilag ta ame i na lugar aged mlaman nyo daw ino paagi na mapirdi kay nyo.”

¹⁰Sabat danen, “Dili, Sir. Giling kay di aged malit kay ta ame na pagkaan. Kami i mga suguon no nang. ¹¹Mag-utod kay. Isya kay nang ta amay. Dili kay bula na mga itlaw. Dili kay manugtiid.”

^p 42:9 Pwidi nyo mabasa naan ta Genesis 37:5-10 parti ta mga dagammo Jose.

¹²Sabat Jose ki danen, “Dili a mapati. Giling kaw gid di na manilag ta ame i na lugar aged mapirdi kay nyo.”

¹³Ambal danen, “Kami i imo na mga suguon. Dusi kay na mag-utod. Isya kay nang ta amay daw kanen ya naan ta Canaan. Kamangnguran nay ya nabilin naan ta ame na amay daw isya ya ula en.”

¹⁴Piro, ambal Jose ki danen, “Paryo ta nambal ko ya gina. Kyo yan mga manugtiid. ¹⁵Tagan ta kyo ta pagtilaw aged mlaman ko daw matuod mga ambal nyo an. Gasumpa a ta ngaran Paraon na dili ko tugutan na malin kaw di asta miling di inyo na kamangnguran. ¹⁶Isya ki kyo muli aged kamangen din inyo an na kamangnguran daw dleen di. Piro, duma an ki kyo mabilin naan ta prisuan aged mlaman ko daw matuod ambal nyo an parti ta kamangnguran nyo. Daw dili matuod, gasumpa a pa ta ngaran Paraon, sigurado a gid na mga manugtiid kaw.” ¹⁷Pagtapos ta ambal Jose, papriso din ta tingeb iya an na mga utod keteb ta tallo na adlaw.

¹⁸Naan ta pangallo na adlaw alin ta pagpriso Jose ta iya na mga utod, gambal kanen an ki danen, “Daw sunuron nyo ake i na ambal, dili ko kyo yan patayen tak may adlek a ta Dyos. ¹⁹Daw dili kaw bula na mga itlaw, dapat may isya ki kyo magpabilin naan ta prisuan daw duma an ki kyo muli daw magdala ta pagkaan para ta inyo na mga pamilya na naleteman. ²⁰Dleen nyo dayon malik ki yaken inyo na kamangnguran aged mlaman ko na matuod inyo na ambal. Daw ula kaw gabula, dili ta kyo patayen.” Pagtapos ta ambal Jose, gapati man iya an na mga utod.

²¹Gaisturyaay danen na gambal, “Anduni pasilutan ki ta Dyos tenged ta malain ta na buat kan-o naan ta ate ya na utod. Nakita ta na sikad gid iya na adlek na gapakiluoy kanen an ki kiten, piro gapabengngel ki nang. Yon tenaan na anduni kiten man en naan ta makaadlek na sitwasyon.”

²²Ruben an, ambal din naan ta iya na mga utod, “Gambal a pa gid ki kyo kan-o na dili nyo buatan ta malain bata ya. Piro, ula kaw gapati ki yaken. Anduni kiten i pasilutan tenged ta iya na kamatayen.”

²³Ula nalam mga utod an Jose na kaintindi kanen an ta iran na ambal naan ta linggwai na Hebreo tak ta iya na pag-isturya ki danen pagamit din linggwai na iya ta mga Egiptuanen daw may itlaw nang na gasalyo ta iya na mga ambal alin ta linggwai na Egiptuanen naan ta linggwai na Hebreo. ²⁴Gapamadyo kanen an naan ta iya na mga utod daw magal. Na dayad en pamatyag din, gabalik kanen an daw pasugo din mga sinakepan din na kamangen Simeon an na utod din daw gapuson naan ta tubangan danen.

Pagbalik Ta Mga Utod Jose Naan Ta Canaan

²⁵Pasugo Jose iya an na mga sinakepan, “Pannuon nyo iran na sako ta pagkaan daw balik iran na kwarta naan ta iran na sako duma ta pagkaan.

Tagan nyo man danen an ta balon para ta iran na pagpanaw.” Pag-ambal Jose, gatuman man dayon mga sinakepan din an. ²⁶Dayon pakarga ta mga utod Jose pagkaan naan ta iran na mga ayep na asno daw gapanaw.

²⁷Na kilem en, gapuay danen ta iran na pagpanaw daw isya ki danen gabukas ta iya na sako aged magpakaan ta asno. Pagbukas din ta sako, nakita din kwarta an naan ta baba ta sako. ²⁸Ambal din naan ta mga utod din, “Pabalik danen ake na kwarta naan ta sako ko!” Pag-ambal din, nakulbaan danen na gapangluya gid iran na lawa. Gakereg danen ta subla na adlek daw gainsaay, “Ino ni taan pabuat i ta Dyos ki kiten?”

²⁹Pag-abot danen naan ta Canaan, pasugid danen ki Jacob na amay danen parti ta tanan na mga natabo ki danen. Ambal danen, ³⁰“Manugdumala ya ta Egipto gambal ki kami na gagilek tak salig din daw kami i mga manugtiid na gapanilag naan ta iran na lugar. ³¹Piro, ambal nay ki kanen na dili kay bula na mga ittaw. Dili kay mga manugtiid. ³²Ambal nay pa na dusi kay na mag-utod daw isya kay nang ta amay. Isya na utod nay ula en daw ame na kamangnguran nabilin naan Canaan na duma ta ame na amay. ³³Manugdumala ya ta Egipto gambal ki kami na tagan kay din ta pagtilaw aged mlaman din daw matuod sugid nay. Paambalan kay din na bilin isya nay an na utod naan ki kanen daw duma an ki kami manaw na muli aged magdala ta mga pagkaan para ta ame na mga pamilya na naleteman. ³⁴Paambalan kay din na dleen nay dya ame na kamangnguran aged mlaman din daw matuod ame na ambal na dili kay manugtiid. Balik din man ame an na utod daw pwidi ki dya magpalit daw magbligya.”

³⁵Pagtapos ta isturya danen naan ta iran na amay, pabubo danen iran na mga sako daw naan ta kada sako nakita danen iran na mga puyo na may kwarta na pangbayad ta pagkaan. Pagkita danen ta kwarta, nakulbaan danen asta iran na amay. ³⁶Gambal Jacob ki danen, “Tenged ki kyo, narwad darwa ko na bata. Jose ya daw Simeon ula en daw anduni, kamangen nyo pa Benjamin an ki yaken. Miad inyo tak ula kaw gangalised. Piro, yaken i a na amay nyo gangalised gid.”

³⁷Ambal Ruben naan ta amay danen, “Daw dili ko madala balik Benjamin an ki kaon, patayen no darwa ko an na bata. Itugyan no nang Benjamin ki yaken tak balik ko man kanen an ki kaon.”

³⁸Piro, ambal Jacob, “Ake an na bata dili ko pakuyugon ki kyo na miling dya tak napatay Jose ya na utod din ta inay daw kanen nang en nabilin. Manakem aren en daw tama en uban buok ko i. Daw may matabo ki kanen na malain ta inyo na pagpanaw, mangalised a gid ta tudo daw basi mapatay a pa.”

Pagpakuyog Ki Benjamin Na Miling Ta Egipto

43 ¹Naan ta lugar na Canaan segeng en na letem. ²Na naubos en pagkaan ya na dala ta mga bata Israel alin ta Egipto, pasugo Israel danen an na malik naan ta Egipto aged malit isab ta pagkaan.

³ Ambal Juda ki kanen, “Paandaman kay kan-o ta manugdumala ta Egipto na daw malik kay naan ta Egipto, kinanglan na pakuyugon nay ame na kamangnguran aged pwidi kay magtubang isab ki kanen. ⁴ Daw tugutan no na muyog ki kami ame an na kamangnguran, malik kay dya anduni na malit ta pagkaan. ⁵ Piro, daw dili no tugutan na muyog kanen an ki kami, dili kay malik dya tak ambal ta manugdumala ya na kinanglan na pakuyugon nay ame na kamangnguran aged pwidi kay magtubang isab ki kanen.”

⁶ Ambal Israel, “Man-o tak paatagan a nyo ta prublima? Inta kan-o ula kaw gasugid ta mama ya na may utod kaw pa na nabilin unti!”

⁷ Sabat danen, “Gausisa mama ya ki kami parti ta ame na kaugalingen daw pamilya. Gainsa kanen daw bui pa ame na amay daw may utod kay pa. Pasabat nay nang iya na insa. Ula ta isip nay na mambal kanen ya na kinanglan na dleen nay dya ame na kamangnguran.”

⁸ Ambal Juda ki Israel na amay din, “Pakuyugon no nang en ki yaken ame na kamangnguran aged mabui ki daw ula bisan isya ki kiten na mapatay ta letem asta ate na mga bata. ⁹ Daw may malain na matabo ki kanen, iatag ko ake na kabui para ki kanen. Gapangako a ki kaon na amblihan ko kanen an. Daw dili ko kanen an madala balik ki kaon, yaken magbaton ta tanan na pagbasol no asta ta ula katapusan. ¹⁰ Daw patugutan kay no kan-o, darwa kay en inta bisis gabalik dya.”

¹¹ Ambal Israel naan ta iya na mga bata, “Daw nyan gid dapat na buaten ta, manaw kaw daw magdala ta mga rigalo para ta mama ya na gadumala. Magdala kaw man ta pamanyos, deges ta putyukan, panaket, paammot na mira, liso ta pistasyo daw liso ta almendra. ¹² Magdala kaw man ta kwarta na dubli pa ta kwarta na padala nyo kan-o para pangpalit ta pagkaan daw para man ibalik nyo kwarta na pabetang danen kan-o naan ta baba ta inyo na mga sako. Basi daw kasala nang danen ya. ¹³ Dleen nyo kamangnguran nyo an daw miling kaw dya ta manugdumala ya. ¹⁴ Kabay pa na Dyos Na Makagagaem magpalemmek ta nakem ta mama ya na maluoy kanen ki kyo aged ibalik din inyo na utod na Simeon daw Benjamin ki yaken. Daw marwad mga bata ko, ula a may maimo. Mangalised a nang gid en.”

¹⁵ Pagtapos ta ambal Jacob, gapriparar mga bata din an ta mga rigalo na dleen danen daw padubli danen iran na kwarta. Pakuyog danen Benjamin an daw giling danen naan ta Egipto. Pag-abot danen ta Egipto, gatubang danen an ki Jose.

¹⁶ Na nakita Jose iya an na utod na Benjamin na pakuyog ta iya na mga utod, pasugo din suguon na gadumala ta iya na balay, “Dleen no mga ittaw na i naan ta ate na balay daw mag-iyaw ka ta ayep daw mag-imes ta igma aged naan danen dya maan duma ki yaken.” ¹⁷ Pag-ambal Jose, gatuman suguon din an daw padala ta suguon mga mag-utod an naan ta balay din.

¹⁸Nadlek mag-utod an tak padala danen an naan ta balay Jose. Gaisturyaay danen an, “Padala ki unti tak kiten pabangdanan ta kwarta ya na pabalik danen kan-o naan ta baba ta ate na sako. Basi dakepen ki danen daw buaten na mga ulipen daw kamangen danen ate ya na mga asno.” ¹⁹Pag-abot danen naan ta gangaan ta balay, gaprani danen an naan ta suguon daw gambal, ²⁰“Sir, ta primiro, giling kay di aged malit ta pagkaan. ²¹Ta ame na pag-uli, kalambot kay ta ame ya na puayan daw pabukasan nay ame na mga sako. Naan ta baba ta mga sako nakita nay ame na kwarta na ula buin. Anduni, balik nay ki kyo kwarta na i. ²²Gadala kay anduni ta dugang na kwarta para pangpalit ta ame na pagkaan. Ula kay nalam daw kino gabetang ta kwarta naan ta ame na sako.”

²³Ambal ta suguon, “Dili kaw magpalibeg. Dili kaw madlek tak inyo na Dyos na pasirbian man ta inyo na amay, kanen gaatag ta manggad ki kyo naan ta inyo na sako. Yaken kan-o gabaton ta inyo na bayad.” Pag-ambal ta suguon, pagwa din Simeon alin ta prisuan daw padala ki danen. ²⁴Paselled danen an ta suguon naan ta balay daw paatagan ta waig daw gaugas danen an ta iran na mga batiis. Papakaan man ta suguon mga asno an danen. ²⁵Gapripapar danen an ta iran na mga rigalo na iatag ki Jose. Plano danen na daw muli Jose ugto-adlaw, iatag danen ki kanen tak namatian danen na naan dya danen migma.

²⁶Bag-o pa guli Jose an, nabetang en danen iran ya na mga rigalo naan ta selled ta balay. Pag-uli din, paatag danen iran na rigalo ki kanen daw galuod danen na gademel naan ta basak na magtaod. ²⁷Jose an gainsa ki danen, “Kamusta kaw en? Ino, bui pa inyo na amay na manakem ya na pasambit nyo kan-o ki yaken? Miad man lawa din ya?” ²⁸Sabat danen, “Ame ya na amay na imo na suguon, biskeg pa man kanen an daw miad man iya na lawa.” Pag-ambal danen, gademel danen naan ta tubangan Jose na magtaod. ²⁹Patan-aw Jose danen an daw nakita din Benjamin na utod din ta amay daw inay. Gainsa Jose ki danen, “Ino, nyan en kamangnguran nyo na utod na pasambit nyo ki yaken kan-o?” Gambal Jose ki Benjamin, “Tong, kabay pa na Dyos an mag-ubay gid ki kaon.”

³⁰Pag-ambal Jose, gadali kanen na gapamadyo ta mga utod din tak kagalen gid en kanen an. Gangita kanen daw indi pwidi magal tak nidlaw gid en kanen ta iya na mangngod. Gaselled kanen ta kwarto daw naan dya gagal. ³¹Na dayad en iya na pamatyag, galam-os kanen daw gagwa na gabalik ta iya na mga utod tak napegengan din en iya na kaugalingen na dili magal. Paggwa din, gasugo kanen an ta mga sinakepan din na ipatad en mga pagkaan an. ³²Pagkaan an Jose papatad naan ta isya na lamisa daw iya ta mga utod din naan ta isya pa na lamisa. Pagkaan ya a ta mga Egiptuanen na duma Jose naan ta isya pa man na lamisa. Iling tan pagpatad ta pagkaan ta mga utod Jose daw mga Egiptuanen tak

kuntra ta pagpati ta mga Egiptuanen na magkaan tingeb ta mga Hebreo. ³³Lamisa ta mga utod din naan ta tubangan din daw papapungko din danen an na gasudsunuray umpisa ta panganay asta ta kamangnguran. Namasmasan ta mga utod din na gasudsunuray danen an. Gatan-away danen an daw gatingala. ³⁴Mga pagkaan na papatad naan ta lamisaan ta mga utod din naan alin ta lamisa Jose. Piro, mga pagkaan na paatag ki Benjamin limma gid isleb kaysa ta pagkaan ta duma din na mga utod. Gainem danen daw gangalipay duma ki Jose.

Plano Jose Para Mlaman Daw Gabag-o Mga Utod Din

44 ¹Jose an gasugo ta suguon din na gadumala ta iya na balay, “Pannuon no ta usto ta pagkaan mga sako an ta mga mama daw balik iran an na kwarta naan ta iran na sako duma ta pagkaan. ²Ugsak no man ake ya na tasa na buat alin ta pilak naan ta baba ta sako ta kamangnguran duma ta iya na kwarta na bayad ta pagkaan.” Pag-ambal Jose, gatuman suguon din an.

³Sunod na adlaw, sellem pa, patugutan Jose na manaw mga utod din an daw iran na mga ayep na asno. ⁴Na dili pa danen madyo ta banwa, pasugo Jose suguon din, “Lutuson no mga mama ya. Daw malambot no danen, ambalen no danen na ate an na pagtratar ki danen miad. Man-o tak pabalesan a danen ta malain na patakaw danen ake na tasa? ⁵Yon na tasa sikad impurtanti ki yaken tak pagamit ko ta pag-inem daw pagamit ko man para mlaman ko daw ino mga matabo. Malain pabuat an danen ki yaken.”

⁶Pagtapos ta ambal Jose, gapanaw suguon din. Na nalambot ta suguon mga utod ya Jose, pambal din ki danen mga ambal Jose.

⁷Ambal ta mag-utod naan ta suguon, “Sir, man-o tak pabangdanan kay no na iling tan? Ula kay gaisip na takawen nay tasa ya ta imo na amo. ⁸Nlaman nyo man na kan-o na gabalik kay alin ta Canaan, pabalik nay ki kyo kwarta ya na nakita nay naan ta baba ta ame na mga sako. Ula kay ganakaw ta blawan daw pilak naan ta balay ta imo na amo. ⁹Sir, daw makita no tasa ya naan ta isya ki kami na mga suguon nyo, patayen no kanen an daw duma an ki kami imuon na inyo na mga ulipen.”

¹⁰Ambal ta suguon, “Sigi. Miad pa daw iling ti buaten ta. Daw makita ko tasa ya naan ta isya ki kyo, imuon ko kanen an na ulipen. Piro, duma an palibrien ko.”

¹¹Pagtapos ta ambal ta suguon, kada isya ki danen gadali-dali na papanaog iran na sako daw pabukasan. ¹²Gumpisa suguon ta ngita alin ta panganay asta ta kamangnguran. Tasa an nakita din naan ta sako Benjamin. ¹³Pagisi ta mag-utod iran na mga bayo ta kalised daw pakarga danen iran na mga dala naan ta mga asno daw gapanaw danen isab malik naan ta banwa na paistaran Jose.

¹⁴Pag-abot Juda daw iya na mga utod naan ta balay Jose, anen dya Jose an. Danen an galuod daw gademel naan ta basak naan ta tubangan din. ¹⁵Ambal Jose naan ta mga utod din, “Man-o tak gabuat kaw ki yaken ta malain? Ula nyo nlami na may sarang a na mlaman daw ino malain na plano ta mga itlaw ki yaken.”

¹⁶Ambal Juda ki kanen, “Ula kay may maambal ki kaon na amo nay. Ino masabat nay ki kaon? Ula kay paagi na mapamatuuran na ula kay ganakaw. Kami na mga suguon no pasilutan ta Dyos tenged ta malain na buat nay kan-o. Tanan kay imuon no na imo na ulipen asta Benjamin tak nakita no tasa ya naan ki kanen.”

¹⁷Piro, ambal Jose, “Dili ko kyo yan silutan tanan! Daw kino nang na naan ki kanen nakita ta suguon ko ake na tasa, kanen nang buaten ko na ake na ulipen. Duma ki kyo malik ta inyo na amay. Kabay pa na dayad inyo na pagpanaw.”

Pagpakiluoy Juda Tenged Ki Benjamin

¹⁸Juda an gaprani ki Jose daw gambal, “Sir, daw pwidi, tugutan a no na mag-ambal ki kaon. Daw pwidi, matian a no. Dili ka nang magilek ki yaken na suguon no. Nlaman ko na may uturidad ka na paryo iya Paraon. ¹⁹Sir, gainsa ka kan-o ki kami na mga suguon no daw may amay kay pa daw may duma kay pa na utod. ²⁰Sabat nay ta imo na insa na may amay kay pa, piro kanen an manakem en daw may isya kay pa na mangngod na mama. Natao kanen na manakem en ame na amay. Iya na utod ta inay patay en. Kanen nang en nabilin. Gani, palangga gid kanen an ta ame na amay. ²¹Sir, ambal no ki kami na dleen nay di ki kaon kamangnguran nay aged makita no kanen an. ²²Ambal nay kan-o ki kaon na ame na kamangnguran dili makapamadyo naan ta ame na amay. Daw malin kanen an naan ta ame na amay, basi mapatay ame na amay. ²³Ambal no man ki kami na imo na mga suguon na kinanglan na madala nay ame na kamangnguran ki kaon aged pwidi kay magtubang ki kaon isab. ²⁴Sir, gabalik kay ta ame na amay na imo man na suguon, naan ta Canaan daw pasugiran nay ta imo ya na mga ambal.

²⁵“Na pasugo kay ta amay nay na malik kay di ta Egipto i daw malit isab ta bisan tise nang na pagkaan, ²⁶sabat nay na dili kay pwidi miling di. Kinanglan gid na pakuyugon nay ame na kamangnguran na miling ki kaon aged pwidi kay magtubang ki kaon. Daw madala nay ame na kamangnguran, pwidi kay miling di. ²⁷Amay nay ya na suguon no man, gambal kanen ki kami na nlaman nay na sawa din gabata ta darwa na mama. ²⁸Isya ki danen narwad daw isip ta amay nay na kanen ya naguspat-guspat en ta mga ayep daw ula din en nakita asta anduni. ²⁹Manakem en ame na amay daw tama en uban iya na buok. Ambal din na daw kamangen nay ame na kamangnguran ki kanen daw may matabo

na malain ta ame na pagpanaw, mangalised gid kanen an daw basi mapatay pa.

³⁰“Gani, Sir, dili a makabalik naan ta amay nay na imo na suguon na dili nay duma muli kamangnguran nay an tak danen an isya nang ta ginawa. ³¹Daw malik kay na makita din na ula kakuyog ame na kamangnguran, mapatay kanen an. Daw iling tan matabo, kami i na mga suguon no tenaan na amay nay an na manakem pa man en mangalised ta tudo daw mapatay. ³²Yaken na suguon no gapangako ta ame na amay na daw may malain na matabo ta kamangnguran nay, atag ko ake na kabui para ki kanen. Daw dili ko kanen mabalik naan ta ame na amay, yaken magbaton ta tanan din na pagbasol ta bilog ko na kabui.

³³“Anduni, yaken na suguon no may pangabay ki kaon. Daw pwidi, yaken nang en mabilin di daw buaten no na imo na ulipen na sal-i ta kamangnguran nay. Daw maimo, pulien no kanen an duma ta ake na mga utod. ³⁴Daw dili ko madala na muli kamangnguran nay, dili a malik ta ame na amay tak dili a kagwanta na makita na kanen ya mangalised gid ta miad.”

Pagpakala Jose Naan Ta Iya Na Mga Utod

45 ¹Pagtapos ta ambal Juda, dili mapegengan Jose iya na kaugalingen naan ta tubangan ta tanan na mga ittawan din na gatindeg dya tak kagalen gid en kanen an. Pasugo din mga ittawan din na mwa. Na Jose nang en daw mga utod din nabilin dya, pakala din iya na kaugalingen naan ta iya an na mga utod. ²Tudo gid agal din asta mga Egiptuanen ya kamati daw nabalitaan man ta mga ittaw naan ta panimalay Paraon.

³Ambal Jose naan ta mga utod din, “Yaken Jose.” Ambal din pa, “Bui pa ate na amay?” Piro, iya na mga utod ula kaambal tak nagulpian danen daw nadlek gid na Jose pla na gatindeg naan ta iran na atubangan.

⁴Ambal din pa naan ta mga utod din, “Daw pwidi, marani kaw ki yaken.” Na gaprani en danen an, ambal din, “Yaken Jose na utod nyo na pabligya nyo kan-o na yon na padala a di naan ta Egipto i. ⁵Anduni, dili kaw mangalised daw dili kaw man magilek ta inyo na kaugalingen tenged pabligya a nyo. Pauna a ta Dyos ki kyo na miling di ta Egipto i aged magluwas ta kabui ta mga ittaw. ⁶Natapos en darwa na taon na letem naan ta lugar na i, piro may limma pa na taon na dili kauma daw dili man kaani. ⁷Pauna a ta Dyos ki kyo na miling di aged ta yi na makatingala na paagi maluwas kaw ta letem daw dili man marwad inyo na mga linai.”

⁸“Dili kyo gapadala ki yaken di. Dyos gapadala ki yaken di. Pabuat a ta Dyos na manugtugda ta ari daw manugdumala ta iya na balay daw manugdumala ta bilog na Egipto.”

⁹Patudluan Jose mga utod din daw ino ambalen danen naan ta iran na amay. Ambal din, “Malik kaw dagli ta ate na amay naan ta Canaan daw sugiran nyo kanen ya na bata din na Jose pabuat ta Dyos na manugdumala ta bilog na Egipto. Pailingen nyo kanen ya di daw kinanglan giran din. ¹⁰Pwidi kanen mag-istar naan ta lugar na Gosen dani ki yaken. Ambalen nyo na dleen din mga bata din, mga apo, mga karniro, kanding, baka daw tanan din na mga pagkabetang. ¹¹Naan ta Gosen iatag ko ki kyo daw ino inyo na mga kinanglanen aged dili maleteman inyo na mga pamilya tak mabot pa limma na taon na letem.”

¹²Ambal pa Jose naan ta mga utod din, “Anduni, nakita nyo daw nakita man Benjamin na yaken gid en mismo gambal ki kyo ta ate na linggwai na Hebreo. ¹³Sugiran nyo ate na amay parti ta datas ko na katengdanan naan ta Egipto daw tanan na mga nakita nyo di. Dasigen nyo muli naan ta Canaan aged kabalik kaw dayon na dala nyo ate na amay.”

¹⁴Pagtapos ta ambal Jose, gatakes kanen an ki Benjamin na utod din ta inay daw gagal kanen an. Gagal man Benjamin na gatakes ki Jose. ¹⁵Paarekan man Jose tanan din na mga utod daw gagal. Na gaisturya Jose ki danen daw paarekan din danen an, yon na gasalig en danen ki kanen daw ula en danen adlek na mag-isturya ki kanen.

¹⁶Kalambot balita naan ta balay Paraon parti ta mga utod Jose na gabot daw nalipay gid Paraon asta mga upisyalis din. ¹⁷Ambal Paraon ki Jose, “Ambalan no imo na mga utod na magkarga en ta iran na mga dala naan ta iran na mga ayep daw muli naan ta lugar na Canaan. ¹⁸Daw malik di danen an, pakuyugon danen inyo na amay daw iran na mga pamilya na miling di ki kaon. Tagan no danen an ta pinakadayad na basak naan ta Egipto. Naan di makapagusto danen ta dayad gid na pagkaan na prrodukto ta iran di na taneman na basak. ¹⁹Ambalan no man danen an na magdala danen an ta mga karo alin ta Egipto para sakayan ta iran na mga sawa daw derse na mga bata. Pakuyugon man danen inyo na amay. ²⁰Dili danen manugon ta mga pagkabetang danen na mabilin naan ta Canaan tak mag-atag a ki danen ta dayad gid na mga betang naan ta Egipto i.”

²¹Tanan na mga ambal Paraon pasunod ta mga bata Israel daw paatagan Jose danen an ta mga karo sunod ta sugo Paraon daw paatagan din man ta balon. ²²Kada isya ta mga utod din paatagan din ta bag-o na bayo. Piro, Benjamin an a paatagan din ta limma na bag-o na bayo daw tris sintos na bilog na pilak. ²³Padalaan din man iran na amay ta sampulo na asno na mama na may karga na mga dayad na mga betang alin ta Egipto daw sampulo na asno na bai na may karga man na trigo, tinapay daw duma pa na pagkaan aged daw malik danen naan ta Egipto, may balon pa danen an. ²⁴Na gapriparar en danen na manaw, Jose i

gambal, “Dili kaw magbasulay naan ta dalan.” Pag-ambal Jose, papuli din iya na mga utod.

²⁵Gapanaw en mga utod Jose alin ta Egipto na malik ta iran na amay na Jacob naan ta Canaan. ²⁶Pag-abot danen, pasugid danen naan ta iran na amay na bui pa Jose ya daw kanen gadumala ta bilog na Egipto. Pagmati ta amay danen, gatanga gid kanen an tak nagulpian daw ula kanen gapati ta sugid ta mga bata din. ²⁷Piro, pasugid danen naan ta iran na amay tanan na mga ambal Jose daw nakita din man mga karo na papadala Jose para sakayan danen. Pagkita din ta mga karo, gapati en kanen an daw nalipay gid iya an na nakem. ²⁸Ambal Jacob, “Bui pa pla bata ko ya na Jose! Gapati aren en. Miling a dya ki kanen aged makita ko kanen ya bag-o a mapatay.”

Pag-iling Jacob Daw Iya Na Pamilya Naan Ta Egipto

46 ¹Jacob na paumaw man na Israel, kanen daw tanan na naan ta iya na panimalay gapanaw miling Egipto daw padala danen tanan na mga pagkabetang danen. Pag-abot danen ta banwa na Beerseba, gaiyaw kanen an ta mga ayep daw pasunog bilang alad naan ta Dyos na pasirbian man ta amay din na Isaac.

²Na kilem en, namatian Israel ambal ta Dyos paagi ta dagammo nang. Ambal ta Dyos, “Jacob, Jacob.”

Sabat din, “Ngaran sa?”

³Ambal ta Dyos, “Yaken Dyos na pasirbian ta imo na amay. Dili ka madlek na miling naan ta Egipto tak naan dya buaten ko mga linai no na bakod na nasyon. ⁴Dumaan ta kaw miling naan ta Egipto daw pabaliken ko imo na mga linai naan ta Canaan i. Daw mabot adlaw na mapatay ka, anen Jose ta kilid no.”

⁵Galin danen Jacob ta Beerseba. Bag-o danen galin, kanen an papasakay ta mga bata din naan ta karo na papadala ta ari alin ta Egipto. Papasakay man danen iya an na mga apo na derse pa daw mga magad din naan ta duma na mga karo na alin man ta ari. ⁶Padala man danen iran na mga ayep daw mga pagkabetang na napundar danen naan ta Canaan tak gasalyo Jacob an, mga bata din daw mga apo naan ta Egipto. ⁷Tanan na mga bata din daw mga apo pakuyog din na munta ta Egipto.

Mga Linai Israel

⁸Israel na paumaw man na Jacob, na giling kanen an naan ta Egipto gakuyog ki kanen iya na mga bata daw mga linai. Yi iran na mga ngaran:

Ruben na panganay na bata Jacob ⁹daw mga bata Ruben na mama:
Hanoc, Fallu, Hezron daw Carmi,

¹⁰Simeon daw mga bata din na mama: Jemuel, Jamin, Ohad, Jaquin,
Zohar daw Saul. Inay Saul Canaanen.

- 11 Levi daw mga bata din na mama: Gerson, Coat daw Merari.
 12 Juda daw mga bata din na mama: Er, Onan, Sela, Perez daw Zera.
     Piro, napatay Er daw Onan naan ta Canaan.
     Mga bata Perez na mama: Hezron daw Hamul.
 13 Isacar daw mga bata din na mama: Tola, Puva, Job daw Simron.
 14 Zabulon daw mga bata din na mama: Sered, Elon daw Jaleel.
 15 Yon mga bata daw mga linai danen Lea daw Jacob na danen an naan pa ta Padan-aram. Isya bata an danen na bai na ngaran din Dina. Tanan danen trintay-tris.
 16 Gad daw mga bata din na mama: Zifion, Hagi, Suni, Ezbon, Eri, Arodi daw Areli.
 17 Aser daw mga bata din na mama: Imna, Isva, Isvi, Beria, asta ta utod danen na bai na ngaran din Sera.
     Mga bata Beria na mama: Heber daw Malquiel.
 18 Yon mga bata daw mga linai danen Zilpa daw Jacob. Tanan danen disi-sais. Zilpa suguon na paatag Laban ta bata din na Lea.
 19 Mga bata a Raquel na sawa Jacob darwa danen an na mama: Jose daw Benjamin.
 20 Mga bata Jose na mama na kanen an naan ta Egipto: Manases daw Efraim. Danen an mga bata Jose ki Asenat na Egiptuanen na bata Potifera na pari naan ta banwa na On.
 21 Mga bata Benjamin na mama: Bela, Bequer, Asbel, Gera, Naaman, Ehi, Ros, Mupim, Hupim daw Ard.
 22 Yon mga bata daw mga linai danen Raquel daw Jacob. Tanan danen katursi.
 23 Dan daw bata din na mama na Husim.
 24 Neftali daw mga bata din na mama: Jaseel, Guni, Hesar daw Silem.
 25 Yon mga bata daw mga linai danen Bilha daw Jacob. Tanan danen pitto. Bilha suguon na paatag Laban naan ta bata din na Raquel.
 26 Tanan na mga bata daw mga linai Jacob na giling naan ta Egipto sisintay-sais, piro ula labet ta bilang mga magad din na bai. ²⁷Darwa bata Jose natao naan ta Egipto. Tanan-tanan danen na giling naan ta Egipto sitinta.

Jacob Daw Pamilya Din Naan Ta Egipto

28 Bag-o mabot danen Jacob naan ta Egipto, pasugo din Juda an na muna ki danen na miling ki Jose aged plamen din Jose ya na sugaten din danen an naan ta lugar na Gosen. Pag-abot danen naan ta Gosen, ²⁹pasugo Jose mga sinakepan din na magpripapar ta iya na kalisa daw gapanaw kanen aged mugat ki Israel na amay din naan ta Gosen. Pag-abot din, gaprani kanen ta iya na amay daw patakes din daw lugay iya na agal.

³⁰Ambal Israel ki Jose, “Bisan na mapatay a anduni, malipay a man gyapon tak nakita ta kaw isab daw nlanan ko na bui ka pa.”

³¹Ambal Jose naan ta mga utod din daw amay, “Miling a anay naan ki Paraon daw sugiran ko kanen an na gabot en mga utod ko daw tanan na pamilya ta amay ko alin ta Canaan. ³²Sugiran ko man na kyo yan mga manugbantay ta mga ayep. Padala nyo man inyo na mga karniro, mga kanding, mga baka daw tanan na mga pagkabetang nyo. ³³Basi Paraon ya mag-umaw ki kyo daw minsa kanen daw ino pangabuian nyo. ³⁴Yi sabat nyo ki kanen. Kyo na mga suguon din manugbantay ta mga ayep alin pa sa kan-o na bata kaw pa asta anduni na paryo ta inyo na mga kaapuan pugya. Iling tan ambalen nyo aged patiniren kaw unti Gosen i na madyo ta mga Egiptuanen tak nalainan mga Egiptuanen ta mga itaw na manugbantay ta mga ayep.”

47 ¹Jose i giling naan ki Paraon daw ambal din, “Abot en ake na amay daw mga utod alin ta Canaan daw dala danen iran na mga karniro, kanding, baka daw tanan na mga pagkabetang. Naan danen anduni ta Gosen.”

²Pakuyog Jose limma din na utod daw papakala din naan ki Paraon.

³Paraon an gainsa ki danen, “Ino inyo na pangabuian?”

Sabat danen ki Paraon, “Kami i na mga suguon no manugbantay ta mga ayep na paryo man ta ame na mga kaapuan pugya. ⁴Giling kay naan ta Egipto aged unti kay magtinir tak segeng na letem naan ta Canaan daw ula en kan-enen mga ayep nay dya. Anduni, gapangabay kay ki kaon na daw pwidi nang, kami i na mga suguon no tugutan no na magtinir naan ta Gosen.”

⁵Ambal Paraon ki Jose, “Tenged giling ki kaon imo na amay daw mga utod, ⁶paistaren no danen an naan ta Gosen na pinakadayad na basak naan ta Egipto. Pilien no daw kino ki danen sagad magbantay ta ayep aged danen pabantayen no ta ake na mga ayep.”

⁷Na natapos en isturya Paraon naan ta mga utod Jose, padala Jose amay din naan ki Paraon aged ipakala. Pag-abot Jacob naan ki Paraon, gapangamuyo kanen na Paraon an bindisyunan ta Dyos. ⁸Gainsa Paraon an ki Jacob, “Pila idad no an en?”

⁹Sabat Jacob, “Idad ko sinto trinta na taon. Lipo nang ake na kabui, dili paryo ta kabui ta kaapuan ko anay pa sa na sikad lawig. Sigi a nang salyo-salyo ta ake na istaran daw sikad tama na mga kabellay naageman ko.”

¹⁰Pagtapos ta ambal Jacob, gapangamuyo kanen isab para ki Paraon daw galin kanen naan ta tubangan Paraon.

¹¹Papaistar Jose amay din an daw mga utod naan ta pinakadayad na basak ta Egipto na yon man lugar na Rameses^q paryo ta sugo Paraon.

---

^q 47:11 *Rameses* isya man na umaw ta lugar na Gosen.

¹²Pirmi gaatag Jose i ta pagkaan naan ta amay din daw mga utod din asta en ta iran na mga pamilya daw tanan na mga gaistar ta iran na panimalay dipindi ta iran na katamaen.

Pagdleen Jose Ta Tinaon Na May Letem

¹³Tanan na mga lugar ula en pagkaan daw mga Egiptuanen daw mga Canaanen nakulian daw galuya iran na mga lawa ta segeng gid na letem. ¹⁴Naan ki Jose sigi palit mga itlaw an ta pagkaan. Patipon din tanan na mga kwarta naan alin ta mga Egiptuanen daw mga Canaanen na bayad danen ta pagkaan daw padala din kwarta an naan ta balay Paraon. ¹⁵Na sigi danen palit ta pagkaan ki Jose, naubusan en ta kwarta mga itlaw naan ta Egipto daw Canaan. Tanan na mga Egiptuanen giling ki Jose daw gambal, “Tagan kay no ta pagkaan tak ubos en ame na kwarta. Daw dili kay no tabangan, mapatay kay ta letem.”

¹⁶Sabat Jose, “Daw ula kaw en kwarta, dleen nyo ki yaken inyo na mga ayep aged balyuan ko ta pagkaan.”

¹⁷Yon na padala ta mga itlaw naan ki Jose iran an na mga ayep na mga kabayo, mga asno, mga kanding, mga karniro daw mga baka. Pabalyuan din ta pagkaan mga ayep na padala danen. Bilog na taon, gasupurta kanen ta pagkaan ta mga itlaw balyo ta tanan danen na mga ayep.

¹⁸Sunod na taon, giling mga itlaw naan ki Jose daw gambal, “Sir, gasugid kay ta matuod na ubos en ame na kwarta daw naan en ki kaon tanan nay na mga ayep. Ula en may nabilin ki kami na ibalyo nay pa ta pagkaan. Ame nang en na mga kaugalingen daw mga basak pwidi nay an ibalyo ta pagkaan. ¹⁹Sir, tabangan kay no aged dili kay mapatay naan ta imo na tubangan daw ame an na mga uma dili man maimo na sagbetan. Paliten kay no daw buaten no imo na mga ulipen. Paliten no man ame na mga basak aged imo nang en. Tagan no man kami ta pagkaan daw binni aged dili kay mapatay daw may matanem kay naan ta ame na mga basak.”

²⁰Yon na gabligya tanan na mga Egiptuanen ta iran na mga basak ki Jose tenged ta segeng gid na letem. Tanan na mga basak naan ta Egipto iya en Paraon tak napalit Jose para ki kanen. ²¹Tanan na mga itlaw naan ta bilog na Egipto pabuat Jose na mga ulipen. ²²Piro, mga basak ta mga pari ula din napalit tak danen an pasupurtaan Paraon ta iran na pangabui. Yon na ula pabligya ta mga pari iran an na mga basak.

²³Jose an gambal naan ta mga itlaw, “Mamati kaw. Anduni, napalit ko en kyo yan asta en inyo na mga basak para ki Paraon. Yi na binni iatag ko ki kyo aged itanem nyo. ²⁴Daw mag-ani kaw en, isya na parti iatag nyo para ki Paraon daw appat na parti inyo nang en aged may pangbinni kaw daw may pagkaan inyo an na mga pamilya daw mga sinakepan.”

²⁵Ambal danen, “Sir, miag kay na buaten no kami na mga ulipen Paraon

tak kaon galuwas ki kami.”²⁶ Gamando Jose parti ta tanan na mga basak naan ta Egipto na ta limma na parti ta ani, isya na parti iatag para ki Paraon. Yon man na mando pasunod ta mga Egiptuanen asta anduni. Piro, mga basak ta mga pari ula napalit Jose para ki Paraon.

Tugon Bilin Israel

²⁷Israel na paumaw man na Jacob daw iya na pamilya gaistar naan ta Egipto ta lugar na Gosen. Gatama iran na mga pagkabetang daw gatama pa gid iran na mga linai. ²⁸Jacob an naan gaistar ta Egipto ta disi-syiti na taon asta na gaidad kanen ta sinto kwarintay-syiti na taon.

²⁹Na gabot timpo na nabatyagan Israel na dali nang en iya na kamatayen, papaumaw din Jose an daw ambal din, “Daw miad nakem no ki yaken, ibetang no imo an na lima naan dalem ta ake na paa^r daw magpangako ka ki yaken na tumanen no ake i na tugon bilin ki kaon. Daw mapatay a, dili a no ilebbeng naan ta Egipto. ³⁰Dleen no lawa ko naan ta Canaan daw ilebbeng naan ta lebbengan ta mga alinan ko na kaapuan.”

Sabat Jose, “Sunuron ko imo an na tugon.”

³¹Ambal Israel, “Magpangako ka gid ki yaken.” Pag-ambal din, gapangako Jose ki kanen. Pagpangako Jose, gademel Israel an naan ta uluan ta iya na kattri daw gadayaw ta Dyos.

Pagpangamuyo Jacob Para Ki Efraim Daw Manases

48 ¹Paglambay ta pila na mga adlaw, may gasugid ki Jose na gamasakit Jacob na amay din. Pakuyog Jose darwa din na bata na Manases daw Efraim na magsud-o naan ta iya na amay. ²May gasugid ki Jacob na miling ki kanen bata din na Jose. Pagmati din, gadasig lawa din an. Gabangon kanen an daw gamungko naan ta iya na neggaan.

³Ambal Jacob ki Jose, “Dyos Na Makagagaem gapakita kan-o ki yaken naan ta banwa na Luz naan ta Canaan daw gapangako kanen na tagan a din ta mga kaayaran. ⁴Naan dya gambal Dyos ki yaken na tagan a din ta mga bata daw patamaen din ake na mga linai daw danen an buaten din na bakod na nasyon na may tama na grupo ta mga linai. Ambal din pa na iatag din ki danen Canaan para iran na lugar ta ula katapusan.”

⁵Ambal pa Jacob ki Jose, “Efraim daw Manases na mga bata no na natao unti naan ta Egipto bag-o a giling di, anduni kabigen ko na ake man na mga bata paryo ki Ruben daw Simeon. ⁶Daw may mga bata kaw na matao pa na sunod ki Efraim daw Manases, dili ko kabigen na ake. Imo en. Mabaton danen iran na panublien alin ki Efraim daw Manases.

---

^r 47:29 May pasaysay parti ta *pagbetang ta lima naan ta dalem ta paa* na pwidi nyo mabasa naan ta ‘footnote’ ta Genesis 24:2.

7Na galin kay kan-o ta Padan-aram, bakod gid ake na kalised tak napatay Raquel ya naan ta ame na pagbyai munta ta Canaan naan dani ta banwa na Efrata. Palebbeng ko kanen naan ta kilid ta dalan na munta ta Efrata.” Efrata an paumaw man na Betlehem.

⁸Na nakita Israel^s mga bata an Jose, insa din, “Kino ni?”

⁹Sabat Jose ta amay din, “Yi mga bata ko na atag ta Dyos ki yaken naan ta Egipto i.”

Ambal Israel, “Papranien no danen an naan ki yaken aged bindisyunan ko.”

¹⁰Dili makita ta usto Israel mga bata an Jose tenged mata Israel delem en tak manakem en kanen an. Yon na paprani Jose mga bata din an naan ta iya na amay. Pagprani ta mga bata Jose, patakes Israel daw paarekan danen an. ¹¹Ambal Israel ki Jose, “Salig ko na dili ta kaw en makita isab. Piro, dili nang kaon nakita ko. Tenged ta pagbeet ta Dyos, nakita ko man imo na mga bata.”

¹²Pagtapos ta ambal Israel, pakamang Jose mga bata din naan kilid ta buol Israel. Galuod kanen an daw gademel na magtaod. ¹³Paprani din isab mga bata din an naan ki Israel^t daw paibitan din Efraim an ta tuo din na lima para Efraim naan dapit ta wala na lima Israel. Manases an a paibitan din ta wala din na lima para Manases naan dapit ta tuo na lima Israel. ¹⁴Paunat Israel iya na blukan daw palambid din. Tuo din na lima patungtong din naan ta ulo Efraim bisan na kanen mangngod daw patungtong din man wala din na lima naan ta ulo Manases na magulang.”

¹⁵Papangamuyuan Israel danen an Jose,

“Kabay pa na yi na mga bata tagan ta Dyos ta tama na mga kaayaran.

Dyos pasirbian ta lolo ko na Abraham daw amay ko na Isaac.

Kanen man gaambilig ki yaken ta bilog ko na kabui asta anduni.

¹⁶ Kanen angil na galuwas ki yaken alin ta tanan na mga malain.

Kabay pa na paagi ta yi na mga bata dili malipatan ta mga ittaw ngaran ko

daw ngaran man ta lolo ko na Abraham daw amay ko na Isaac.

Kabay pa man na patamaen ta Dyos iran na mga linai.”

¹⁷Na gapangamuyo Israel, nakita Jose na patungtong Israel tuo din na lima naan ta ulo Efraim. Dili miag Jose an tak salig din na sala

^s 48:8 Ngaran na *Israel* isya man na umaw ki Jacob. ^t 48:13 Ta timpo Jacob, daw may ittaw na liag din na pamatuuran na isya na bata pakabig din na iya gid en, bata ya pagiba o paprani naan ta kilid ta iya na buol. Yon na paprani Jose iya na mga bata naan ta buol Jacob na amay din para pamatuuran Jacob na mga bata an pakabig na iya gid en.

^u 48:14 Yi kaugalian ta mga Hebreo: Daw magbindisyon danen ta iran na mga bata, tuo na lima patungtong naan ta ulo ta panganay na bata.

pagtungtong an ta lima ta iya na amay. Pawiran din lima an ta amay din aged isalyo inta naan ta ulo Manases. ¹⁸Ambal din ta amay din, “Tay, dili iling san. Dapat betang no tuo no na lima naan ta ulo Manases tak kanen panganay ko na bata.”

¹⁹Piro, dili miag amay Jose na isalyo tuo din an na lima naan ta ulo Manases. Ambal din, “Tong, nlanan ko daw ino pabuat ko. Mga linai Manases patamaen ta Dyos daw danen tauron ta mga itlaw. Piro, mangngod din na Efraim may mas datas katengdanan kaysa ta katengdanan Manases daw iya an na mga linai patamaen ta Dyos daw danen an buaten din na tama na mga nasyon.”

²⁰Iling tan pabuat Israel na pabindisyunan din mga bata an Jose na Efraim an patagan din ta mas datas na katengdanan kaysa ki Manases. Ta iya na pagbindisyon, ambal din pa,

“Daw magpangamuyo mga linai ko,
gamiten danen inyo na ngaran. Iling ti ambal danen:
Kabay pa na tagan kaw ta Dyos ta mga kaayaran
paryo ta pag-atag din ki Efraim daw Manases.”

²¹Israel an gambal ki Jose, “Nlanan no na dali a nang en mapatay. Piro, Dyos an padayon na mag-ubay ki kyo daw pabaliken kaw din naan ta Canaan na lugar ta ate na mga alinan na kaapuan. ²²Naan ko ki kaon iatag dayad na basak naan ta lugar na Siquem, dili naan ta imo na mga utod. Yon na basak nakamang ko kan-o ta timpo ta gira kuntra ta mga Amornen.”

Katapusan Na Mga Ambal Jacob Para Ta Mga Bata Din

49 ¹Na Jacob i daw pamilya din naan gaistar ta Egipto, paumaw Jacob mga bata din na mama daw ambal din, “Magtipon kaw ki yaken tak isugid ko daw ino pa matabo ki kyo ta mabot pa na mga adlaw.

²Kyo na mga bata ko marani kaw di
daw mamati ki yaken na amay nyo na Israel.

³Ruben, kaon na panganay ko na bata,
kaon keseg ko daw una ko na bunga.
Kaon pataod ta tanan na mga utod no
tak mas biskeg ka kaysa ki danen.

⁴Dili ka kapegeng ta imo na kaugalingen
paryo ta biskeg na selleg ta baa na dili mapegengan.
Dili en kaon may datas na katengdanan bilang panganay
tak gadulog ka ta sawa ko
daw pagayyaan no nang kami i.

⁵Simeon daw Levi, kyo na mag-utod,
pagamit nyo inyo an na ispada ta pagpatay.

⁶Dili a maglabet ta inyo an na pagsapol.

- Dili a man maglabet ta malain na plano nyo.
 Tened ta inyo na gilek, kapatay kaw ta mga itlaw.
 Papiang nyo mga baka an aged masadyaan kaw.
- 7 Kyo yan silutan tak papatay nyo mga itlaw
 ta subla nyo na gilek daw iseg.
 Mga linai nyo magbelagay
 daw maglapta man danen an naan ta lugar
 ta mga linai ta inyo na mga utod.
- 8 Kaon, Juda, pirdien no imo an na mga kuntra.
 Kaon yan dayawen ta imo na mga utod
 daw danen magdemel ta tubangan no na magtaod.
- 9 Juda, kaon yan biskeg paryo ta lion na bata pa
 na gatekeb ta ayep daw gabalik ta iya na taguan
 daw ganegga na gapaunat-unat nang.
 Kaon yan paryas ta lion na bai na ula may nangaas na magtublag
 ki kanen.
- 10 Kaon, Juda, naan ki kaon pirmi katengdanan na magdumala
 daw magpadayon na naan ta imo na mga linai
 asta mabot kanen ya na mag-ari gid ta tanan.
 Kanen an tumanen ta tanan na mga nasyon.
- 11 Tama daw tambek gid mga tanem no.
 Bisan magbanget ka ta asno no naan ta dayad na blagen ta ubas,
 dili din man gyapon maubos ubas an tak sikad tama.
 Bisan bino daw dega ta ubas na minog
 ibunak no ta imo an na mga bayo,
 dili man gyapon maubos tak sikad tama.
- 12 Dayad gid tubbas ta inyo na taneman ta ubas
 na yon na pirmi minog lagen mata no an ta inem ta bino.
 Tama gid na gatas alin ta imo na mga ayep
 na yon na puti gid imo an na ngipen ta inem ta gatas.
- 13 Kaon, Zabulon, imo na lugar naan ta kilid ta dagat
 daw imo na duungan limbengan ta mga sakayan.
 Dlanan ta imo na basak kaabot asta ta Sidon.
- 14 Kaon, Isacar, paryo ka ta biskeg na ayep na asno.
 Bisan may karga en na gasablay naan ta tudtod din, ganegga pa
 man gyapon.
- 15 Daw makita no na lugar na istaran no dayad na puayan,
 maganyaan ka gid.
 Yon na mag-agwanta ka nang na magpaulipen naan ta duma
 bisan papas-anen ka danen ta beg-at
 daw piliten ka danen na mag-ubra ta bellay.
- 16 Kaon, Dan, magdumala ta imo na mga linai

- paryo man ta mga utod no na danen an magdumala
ta grupo ta mga linai ko na alin ki danen.
- 17 Kaon, Dan, iseg ka paryo ta bekkessan na dalitan na naan ta kilid ta
agian
na mangagat ta tiked ta kabayo
na yon na mulog na gaayang-ayang itlaw na gasakay.
- 18 GINUO, gatagad a na luwasen a no.
- 19 Kaon, Gad, sulungon ta mga tulisan,
piro magbales ka ki danen na sulungon no daw pirdien.
- 20 Kaon, Aser, mag-ani ka ta pagkaan na sikad sabor
daw maalen na para ta mga ari.
- 21 Kaon, Neftali, paryo ka ta usa na pabuy-an
daw gabata ta dayad na mga tinday.
- 22 Kaon, Jose, paryo ta ila na tinday na asno
naan tengged ta tuburan daw kilid ta bukid.
- 23 Mga manugpana gasulong ki kaon tenged pademetan ka danen
daw palagas ka danen ta pana.
- 24 Ula galiyas imo na pagpuntarya ta pagbales
daw imo na blukan pabiskeg ta Dyos
Na Makagagaem Na Pasirbian Jacob.
Kanen an Dyos na paumaw na Manugbantay
daw Bakod Na Bato Na Dangepan Israel
tenged pirmi gaambilig daw galuwas ki yaken.
- 25 Kabay pa na Dyos Na Makagagaem na pasirbian ta amay no,
magtabang kanen ki kaon
daw tagan ka din ta tama gid na mga kaayaran.
Pirmi dayad tubbas ta imo na basak tenged Dyos an
mag-atag ta uran, tun-og daw adlaw alin ta apaw
daw mag-atag ta waig alin ta dalem ta basak.
Malipay ka gid tenged Dyos an
mag-atag ki kaon ta tama na mga bata daw mga ayep.
- 26 Yaken na amay no, mga kaayaran na nabaton ko mas dayad
daw tama gid kaysa ta mga dayad na betang
na makita naan ta mga bukid daw mga bungyod na ula katapusan.
Kabay pa na iling tan man na mga kaayaran mabaton no
tak naan ki kyo na mag-utod, kaon ake na pinili.
- 27 Kaon, Benjamin, paryo ka ta iseg na ayam na sikad mangagat
na tanan na mga makita din, adlaw man o kilem, papatay din
daw pakaan.”
- 28 Yon mga ambal ta iran na amay na para ki danen. Kada isya ki danen
may mga bindisyon na igo gid ki danen. Dusi na bata Israel, danen an
mga alinan ta dusi na linai ta nasyon na Israel.

Kamatayen Jacob Daw Paglebbeng Ki Kanen

²⁹Israel i gatugon-tugon naan ta mga bata din, “Dali a nang en mapatay. Daw mapatay a, naan a nyo ilebbeng tingeb ta alinan ko na mga kaapuan naan ta lebbengan danen ta kwiba naan ta uma Efron na Hetanen. ³⁰Kwiba an na lebbengan danen naan ta uma naan ta lugar na paumaw na Macpela naan dapit ta sennangngan ta Mamre na sakep ta Canaan. Kwiba an daw uma napalit en Abraham ki Efron na Hetanen para buaten na lebbengan. ³¹Naan dya nalebbeng Abraham ya daw Sara na iya na sawa, daw Isaac man daw Rebeca na iya na sawa. Naan ko man dya nalebbeng Lea ya. ³²Uma an daw kwiba na naan ta uma papalit lolo ko na Abraham naan ta mga Hetanen.”

³³Pagtapos Jacob ta iya na patugon-tugon, pauntay din iya na mga batiis naan ta kattri daw ganegga daw nabugto iya na ginawa na yon man duma en kanen ya ta alinan din na mga kaapuan na gauna en.

50 ¹Na napatay en Israel na amay Jose, gagal Jose an daw patakes din daw paarekan iya na amay. ²Pasugo din iya na mga sinakepan na manugbulong na balsamuon danen lawa Israel daw gatuman danen an. ³Keteb ta kwarinta na adlaw iran na balsamo tak iling tan kaugalian ta mga Egiptuanen. Mga Egiptuanen gapug-aw ta sitinta na adlaw para ki Israel.

⁴Na natapos en mga inadlaw ta iran na pug-aw, Jose i gambal ta mga upisyalis ta Paraon, “Daw miad nakem nyo ki yaken, lingen nyo tuo ki Paraon, ⁵‘Kan-o i na dali nang en amay ko ya mapatay, paambalan a din na magpangako a na naan ko kanen ilebbeng ta lebbengan na naubra din para ki kanen naan ta lugar na Canaan. Daw pwidi nang, tugutan a no na miling a naan ta Canaan daw ilebbeng ko lawa din. Daw tapos en, malik a dayon.’”

⁶Patugutan Paraon na manaw Jose para ilebbeng iya na amay aged matuman din papangako ta iya na amay ki kanen.

⁷Gapanaw Jose i daw gakumpanyar man tama na mga upisyalis Paraon asta mga may datas na katengdanan naan ta palasyo Paraon daw duma pa na impurtanti na mga manugdumala ta bilog na Egipto. ⁸Tanan man na pamilya Jose daw iya na mga utod asta mga panimalay ta iya na amay gakumpanyar man. Nabilin nang ta lugar na Gosen iran na mga bata daw mga ayep. ⁹May mga gasakay ta kalisa daw gangabayo. Sikad gid tama na mga itaw gakumpanyar.

¹⁰Pag-abot danen dani ta linasan na naan ta Atad naan ta liyo ta Suba Jordan, gangasebe danen daw gaug-og ta sikad tudo. Gapug-aw danen Jose ta pitto na adlaw. ¹¹Na nakita ta mga Canaanen iran na pag-agal naan ta linasan ta Atad, ambal danen, “Segeng gid na kasebe ta mga Egiptuanen.” Yon tenaan na pangaranan na Abel Misraim^v lugar ya na naan dya danen gaug-og. Lugar ya na Abel Misraim naan liyo ta Suba Jordan.

^v 50:11 Naan ta linggwai na Hebreo ngaran na *Abel Misraim* beet ambalen *lugar na naan dya gaug-og mga Egiptuanen*.

¹²Patuman ta mga bata Jacob iya na tugon ¹³tak padala danen iya na lawa naan ta Canaan daw palebbeng danen naan ta kwiba na naan ta uma naan ta Macpela naan dapit ta sennangngan ta Mamre na papalit Abraham ki Efron na Hetanen para lebbengan. ¹⁴Pagtapos lebbeng danen ta amay Jose, gabalik Jose an naan ta Egipto asta mga utod din daw tanan na mga gakumpanyar.

Pagpatawway Jose Ta Nakem Ta Iya Na Mga Utod

¹⁵Na napatay en Jacob, mga utod Jose gambal, “Basi daw gademet Jose ki kiten daw males kanen ta tanan ta na mga nabuat kan-o na malain.” ¹⁶Yon na may pasugo danen na miling ki Jose daw mag-ambal ta iling ti, “Bag-o napatay ate na amay, pasugo kay din na ¹⁷ambalen nay ki kaon na daw pwidi nang, kami i na mga gasirbi man ta Dyos ta ate na amay patawaren no ta ame na sala ki kaon.” Pagmati Jose ta iran na tugon, gagal kanen an.

¹⁸Mga utod din giling pa gid ki kanen daw galuod na gademel danen naan ta basak naan tubangan din aged magtaod. Ambal danen, “Daw pwidi, matian kay no. Kami i mga suguon no.”

¹⁹Ambal Jose ki danen, “Dili kaw madlek. Dili ta kyo balesan ta malain tak Dyos nang may matareng an na magbales. ²⁰Kyo gaplano kan-o na magbuat ta malain ki yaken, piro Dyos an gaplano para ta kayaran ta tama na mga ittaw na danen an maluwas alin ta kamatayen. ²¹Gani, dili kaw madlek. Iatag ko ki kyo daw naan ta inyo na mga bata na derse bisan ino na kinanglanan nyo.”

Iling tan pabuat Jose para ipasigurado din ki danen na kanen an miad ki danen man gyapon daw para magtawway iran na nakem.

Kamatayen Jose

²²Jose i daw mga utod din duma ta iran na pamilya padayon na gaistar naan ta Egipto. Gaidad en kanen ta sinto dyis na taon.

²³Bui pa kanen na natao mga apo Efraim ta buol. Mga bata Maquir na bata Manases pabaton din daw pakabig din man na danen iya na mga bata.

²⁴Gabot timpo na Jose i gambal naan ta iya na mga utod, “Dali a nang en mapatay. Piro, Dyos magpadayon ta pag-ubay ki kyo daw mabot adlaw na dleen din inyo na mga linai alin ta yi na lugar munta ta Canaan na pangako din pugya na iatag din ki danen Abraham, Isaac daw Jacob.”

²⁵Mga bata Israel na yon man mga utod Jose, paambalan Jose na danen an magpangako ki kanen. Ambal din, “Dyos an magpadayon ta pag-ubay ki kyo daw dleen kaw din naan ta banwa ya na papangako din. Magpangako kaw na dleen nyo dya mga bekkeg ko alin di.”

²⁶Na gaidad en Jose i ta sinto dyis na taon, napatay kanen an. Pabalsamo danen lawa din naan ta Egipto daw paugsak naan ta kabaong.